

- Tại sao "Tốt nghiệp" gắn liền với "Thất nghiệp"?
- Bạn có mong muốn con cái mình sau khi tốt nghiệp đại học, phải cạnh tranh khốc liệt với hàng vạn người hay bốn ba khắp đây đó để tìm kiếm việc làm?
- Hãy bồi dưỡng quan niệm về tài chính cho trẻ từ khi còn nhỏ.

Cuộc đời TRẺ

99%
phụ thuộc
vào
BỐ



Lời nói đầu

Vì sao “Tốt nghiệp” gắn liền với “Thất nghiệp”?

Chúng ta đang sống trong một thời đại, mà ở đó luôn tiềm ẩn những nguy cơ khiến con người cảm thấy lo lắng và bất an như; chiến tranh, hạn hán, lũ lụt, dịch bệnh, nghèo đói... hay cuộc khủng hoảng kinh tế toàn cầu do khủng hoảng nợ xảy ra tại Mỹ, cuộc khủng hoảng này đã gây ảnh hưởng nặng nề tới nền kinh tế thế giới, khiến việc “cắt giảm nhân lực”, “không trả lương công nhân” càng làm tăng tỷ lệ thất nghiệp, sinh viên mới ra trường rất khó khăn để tìm được việc. Tất cả những vấn đề này đã trở thành mối lo cho một xã hội ổn định. Nhưng, chúng ta hãy gạt chuyện này sang một bên và cùng nghĩ đến một vấn đề khác: một người được giáo dục từ khi học mẫu giáo đến khi học đại học, được đầu tư vật chất đầy đủ, nhận được sự thương yêu chăm sóc của cha mẹ, thầy cô, kết quả lại trở thành “sản phẩm” không được xã hội thừa nhận, điều này không khác gì một người “đi buôn bị lỗ vốn”. Vậy, nguyên nhân là do đâu? Mặc dù chúng ta thường quy trách nhiệm về phía nhà trường và xã hội, nhưng tác giả lại cho rằng, người trước tiên cần phải tự kiểm điểm, chính là cha mẹ, đặc biệt là trách nhiệm của người cha.

Warren Buffett là một nhà đầu tư cổ phiếu hàng đầu thế giới. Ông cũng là người giàu nhất thế giới tính đến trước năm 2008.

Warren Buffett sinh năm 1930 tại một thị trấn nhỏ Omaha - miền Tây nước Mỹ. Khi được sinh ra, cũng là lúc gia đình ông rơi vào tình cảnh khó khăn nhất. Cha ông - Howard Buffett chơi cổ phiếu thua lỗ, cuộc sống gia đình vô cùng túng thiếu.

Khi Warren được năm tuổi, ông có bày một quầy hàng nhỏ, rồi đứng bán kẹo cao su cho mọi người qua đường; sau này, ông còn đi bán trà chanh trên các con phố lớn nhộn nhịp đông người qua lại.

Năm lên chín tuổi, ông mua nước ngọt từ cửa hàng của ông nội, đem rao bán nước giải khát khắp nơi trong thành phố.

Khi Warren mười tuổi, mỗi ngày, vào lúc sáng sớm, ông đi đưa 500 tờ báo, sau một tháng, ông để ra được 175 dollar.

Với đầu óc tính toán đầu tư ngay từ nhỏ, Warren Buffett về sau đã trở thành một người đầu tư cổ phiếu thành công nhất. Những việc Buffett làm được từ khi còn nhỏ ấy, đã khiến tôi và bạn phải cùng nhau suy nghĩ. Liệu, con chúng ta khi lên 5 - 6 tuổi, sẽ có thể làm được gì? Đến năm 8, 9 tuổi sẽ biết làm gì nữa? Chắc chắn, bạn sẽ trả lời rằng: con

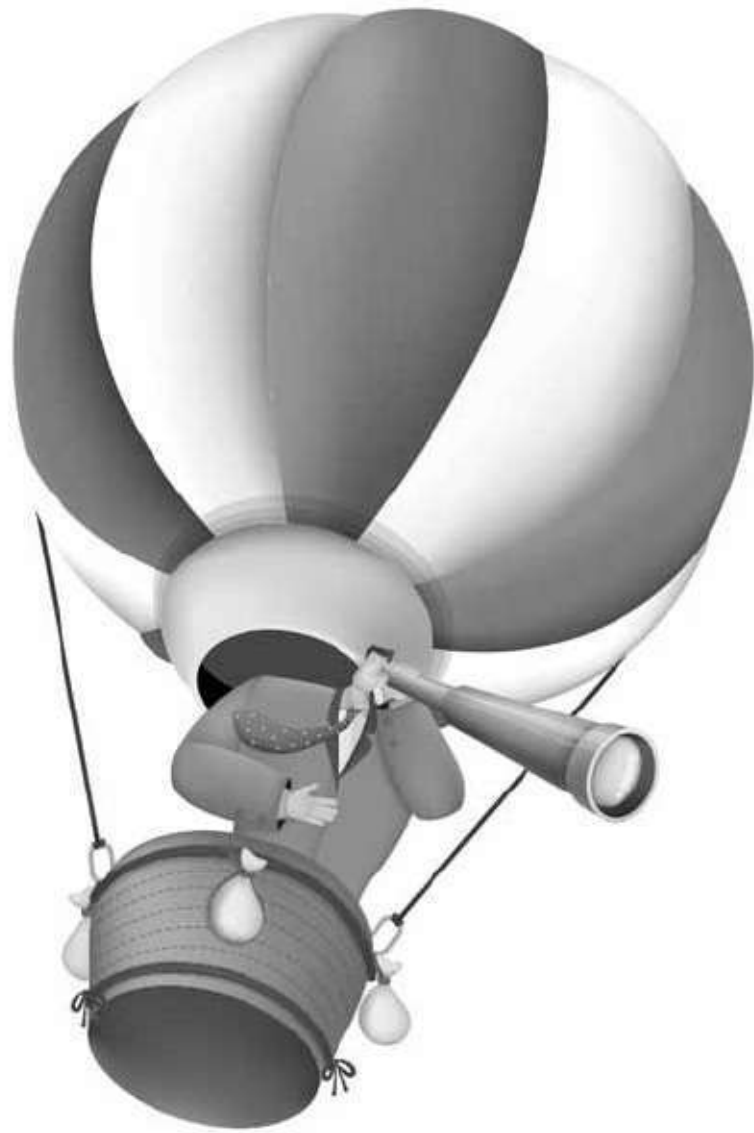
tôi chỉ biết “Đi học”. Vấn đề chính nằm ở chỗ này, vì cách giáo dục con cái của chúng ta không hề giống nhau, hơn nữa, quan niệm truyền thống về tiền bạc của mỗi người lại vô cùng hẹp, thậm chí là mơ hồ, cho nên, cha mẹ đã có những quan niệm sai lầm trong việc giáo dục tiền bạc cho trẻ. Đại đa số cha mẹ đều cho rằng: “*Việc trẻ ham mê tiền bạc là một điều đáng sợ*”. Điều này thật là mâu thuẫn! Chúng ta vất vả kiếm tiền cho con cái học hành đàng hoàng, cũng là mong con có một tương lai tốt đẹp. Chẳng lẽ tương lai tốt đẹp lại không cần đến tiền sao?

Giáo dục trong trường học chủ yếu là dạy cho trẻ những kiến thức cơ bản. Nhưng nếu muốn trẻ phát triển toàn diện, không thể thiếu sự giáo dục của gia đình. Người cha chính là trụ cột trong gia đình, cũng là người có nhiều kiến thức về của cải, vì vậy, khi bồi dưỡng những kiến thức tiền bạc cho trẻ, người cha đóng vai trò quan trọng nhất.

Nếu bạn muốn con mình ngay khi đang ngồi trên ghế nhà trường, không cần đợi đến sau khi tốt nghiệp đại học, vẫn có thể làm tốt công việc kinh doanh, bạn nhất định phải tiến hành giáo dục tiền bạc cho trẻ từ khi còn nhỏ.

Vì thế, câu nói “Cha nào con nấy” không phải là không có cơ sở, tầm ảnh hưởng của người cha đối với con cái là vô cùng quan trọng. Thử nghĩ xem, nếu cha của Buffett không phải là một nhà đầu tư cổ phiếu giàu kinh nghiệm, mà chỉ là một người nông dân chất phác, thì cơ hội để Buffett trở thành “vua đầu tư chứng khoán” như hiện nay chắc chắn là rất ít.

Nếu bạn là người cha có trách nhiệm, luôn mong muốn con cái mình biết quản lý vấn đề tiền bạc một cách sớm và chủ động, bạn nhất định phải đọc cuốn sách này.





Của cải không phải là đồng rác

Trong số chúng ta, có lẽ, không ai là không thích tiền, nhưng khi nhắc đến điều này, đa phần mọi người đều tỏ ra ngại ngùng e dè, coi sự ham mê tiền bạc giống như hạ thấp nhân phẩm, bại hoại cốt cách. “Tiền bạc như rác rưởi” - câu nói này có cơ sở hay chỉ là sự đùa cợt?

Ham mê tiền bạc là một kiểu phát triển tâm lý bình thường

Từ khi Barack Obama chính thức nhậm chức, trở thành tổng thống nước Mỹ cho tới nay, thì mọi hành động cử chỉ, dù là nhỏ nhất của hai cô con gái ông đều trở thành mối quan tâm hàng đầu trong dư luận xã hội.

Theo báo cáo của một hãng truyền thông Mỹ, hai cô con gái của tổng thống là Sasha Obama và Malia Obama, thường xuyên phải làm việc nhà để kiếm thêm tiền tiêu vặt cá nhân. Chúng được trải nghiệm “mùi vị” kiếm tiền bằng sức lao động ngay trong chính ngôi nhà của mình.

Tổng thống nói rằng, ông chỉ cho mỗi con (một người 7 tuổi, một người 10 tuổi) mỗi tuần 1 dollar. Đây được gọi là khoản thù lao làm việc nhà của hai cô bé. Chẳng hạn như bày bàn ăn, rửa chén bát, dọn dẹp đồ chơi trong phòng...

Chuyện làm việc nhà rồi trả tiền công, hay chuyện cho trẻ tiền tiêu vặt đều là những vấn đề gây ra nhiều tranh cãi. Một số người cho rằng, việc nhà là nhiệm vụ chung của tất cả mọi người trong gia đình, dù là trẻ con cũng phải cùng giúp đỡ cha mẹ, ông bà... nên không phải cứ làm việc nhà là được nhận tiền công. Mặt khác, những người ủng hộ việc làm này - như tổng thống Obama chẳng hạn, lại nghĩ rằng trẻ con vốn không phải làm bất cứ việc gì, nên chuyện cho trẻ tiền tiêu vặt là việc bắt buộc cha mẹ phải làm. Cho nên, nếu để trẻ làm việc nhà và nhận tiền thù lao, sẽ có thể giúp trẻ học được một số kỹ năng cơ bản trong việc quản lý tài sản.

Trên thực tế, cũng giống như tổng thống Obama, để bồi dưỡng tư duy tiền bạc, vật chất cho trẻ từ khi còn nhỏ, chúng ta phải tiến hành từ những việc làm cụ thể. Việc làm này ở các nước phương Tây khá phổ biến. Ví dụ như ở Pháp, cha mẹ bắt đầu dạy trẻ kiến thức về tiền bạc khi trẻ được ba hoặc bốn tuổi. Lúc trẻ khoảng mười tuổi, cha mẹ sẽ lập một tài khoản cá nhân tại ngân hàng đứng tên trẻ, để trẻ tự học cách chi tiêu, việc làm tích cực ấy sẽ bồi dưỡng quan niệm tiền bạc cho chúng.

Ở Mỹ, giáo dục quản lý tài sản được thực hiện rất quyết liệt. Mỗi giai đoạn đều có quy định rõ ràng: trẻ ba tuổi sẽ được học cách nhận biết tiền giấy và tiền xu; trẻ bốn tuổi được học tính một xu bằng bao nhiêu phần của một dollar, biết được mọi thứ không dễ dàng được cho không

và nhận không, vì thế bắt buộc phải đưa ra sự lựa chọn; trẻ năm tuổi nắm bắt được nguồn gốc xuất xứ của tiền, biết được giá trị tiền mặt của một số đồ dùng nhỏ; trẻ sáu tuổi đã có thể biết tiết kiệm tiền; trẻ bảy tuổi nhận biết được giá cả trên thị trường; trẻ tám tuổi hiểu được cách kiếm tiền thông qua một số công việc; trẻ chín tuổi biết so sánh trong khi mua sắm đồ đạc; trẻ mười tuổi có thể tính toán mỗi tuần bỏ ra được bao nhiêu tiền và đưa ra cách sử dụng hợp lý với số tiền đó; trẻ mười một tuổi có thể phân biệt thật giả từ những chương trình quảng cáo trên truyền hình; trẻ mười hai tuổi biết cách gửi tiền vào tài khoản cá nhân, có thể sử dụng chính xác thuật ngữ chuyên ngành ngân hàng; trẻ mười ba tuổi bắt đầu hiểu được ý nghĩa của việc kiếm tiền bằng làm ăn, lao động, đầu tư hay chơi cờ phiêu...

Hãy nhìn lại châu Á, hầu hết các bậc cha mẹ đều không bao giờ muốn nhắc đến chuyện tiền bạc trước mặt con cái. Do vậy, những cơ sở, hệ thống trong việc giáo dục quản lý tài sản cho trẻ gần như bằng 0. Người cha lẫn lộn vật và ngoài xã hội là vì cái gì? Tất nhiên là vì tiền! ***Trong suy nghĩ của mình, các ông bố đều hiểu rằng, tiền dùng để đổi lấy những thứ vật dụng cần thiết trong sinh hoạt, đáp ứng nhu cầu vật chất cho cuộc sống, thậm chí tiền còn là cái thể hiện sự “thanh cao”, chẳng có ai đem tiền “ném qua cửa sổ”, cũng chẳng có ai “gây chiến” với tiền. Tất cả các ông bố thực tế đều “yêu tiền”, vậy tại sao lại phải cướp đoạt quyền lợi đó của trẻ? .***

Năm ngoái, bố nói với mẹ: “Bây giờ, thời buổi kinh tế khó khăn, tiền thương năm nay ít hơn năm ngoái. Tiền khiến anh cảm thấy mệt mỏi!”

Khi đó, cậu con trai Việt Phương đang ôm quả bóng da, liền chạy lại bên bố: “Bố ơi, lúc nãy con vừa chơi với bạn Kiên, bạn ấy nói rằng, bố bạn ấy lúc nào cũng cho bạn ấy tiền tiêu”.

Bố chẳng cần suy nghĩ, liền rút từ trong ví ra tờ một trăm nghìn đưa cho Việt Phương: “Này, con cũng có”.

Cậu bé cầm vội tờ tiền, nhưng nói ra vẻ thất vọng: “Có một ít thế này, bạn Kiên lần nào cũng được hai trăm nghìn cơ”.

Nghe xong câu nói đó, bố liền tức giận quát: “Con còn nhỏ như vậy, mà sao suốt ngày nghĩ đến tiền thế hả?”

Việt Phương nũng nịu nói: “Chẳng lẽ bố không thích tiền?”

Bố sững người một lúc rồi nói: “Bố thích tiền, là bởi phải mua sắm nhiều thứ cho gia đình mình, con đi học cũng phải đóng tiền đấy”.

Cậu bé mặt hớn hờ: “Con thích tiền, vì con muốn mua nhiều đồ chơi

hơn năm ngoái”.

Chuyện ham mê tiền bạc, vốn không phân biệt cấp bậc, thứ tự hay trai gái, già trẻ. Khi trẻ hỏi bạn những vấn đề liên quan đến tiền bạc, thì cũng là lúc bạn cần kiểm tra lại cách giáo dục quản lý tài sản của mình xem có đúng đắn hay không? Theo nghiên cứu của các nhà khoa học, trẻ tiếp nhận quá trình giáo dục và rèn luyện năng lực đều phải trải qua một giai đoạn quan trọng nhất định. Nếu xét riêng về cách quản lý tài sản, thì giai đoạn quan trọng nhất là khoảng từ năm đến mười bốn tuổi.

Không ai yêu thích một cái gì mà không có lý do, bởi chỉ khi vật này có khả năng đáp ứng nhu cầu về mặt vật chất hoặc tinh thần cho người đó, thì họ mới mong muốn đạt được nó. Vì thế, việc cậu bé Việt Phương thích tiền là một chuyện hết sức bình thường, thậm chí là tốt, điều này chứng tỏ cậu bé đã biết được tính quan trọng của tiền bạc; hơn nữa, lúc này cũng là thời cơ tốt nhất để hướng dẫn cậu bé xây dựng những quan niệm vật chất một cách lành mạnh và tích cực.

Một trường mầm non nọ đã cho khai trương “Hội chợ đồ chơi” do chính những cô bé, cậu bé từ bốn đến sáu tuổi “đứng tên kinh doanh”. Trong khuôn viên trường, trên con đường trồng cây xanh dài chưa đến năm mươi mét, có đến hơn trăm gian hàng được bày bán, chủ các sạp hàng đồ chơi này đều là những “ông chủ nhỏ” do nhà trường chọn lựa. Có bạn nhỏ còn tự “ra giá” cho sản phẩm ở cửa hàng mình.

Hoạt động buôn bán tại hội chợ diễn ra tấp nập, một số bạn đã “kiếm” được khá nhiều tiền, và hầu như đều mang hết số đồ chơi ở nhà đem ra bán tại hội chợ, những ông bố bà mẹ đứng bên cạnh phụ giúp còn “toát mồ hôi”. Nhiều bậc cha mẹ phát biểu rằng: họ phải mua những món đồ chơi này ở nơi khác với giá rất đắt, vậy mà ở “hội chợ đồ chơi”, giá cả lại thấp hơn một phần ba (lợi nhuận chủ yếu do trẻ tự tính toán). Từ đó thấy rằng, những hoạt động như trên rất hiệu quả trong việc rèn luyện trẻ bộc lộ khả năng, nắm bắt các bước tính toán đơn giản, nhận biết tiền mặt, học cách quản lý tài sản, nhờ đó giúp trẻ trưởng thành và hòa nhập với xã hội tốt hơn.

Xem ra, để trẻ học cách nhận biết tiền bạc từ khi còn nhỏ, không có gì là đáng lo ngại, điều quan trọng là phải xem người bố áp dụng phương pháp nào để hướng dẫn, bồi dưỡng trẻ xây dựng quan niệm về vật chất đúng đắn. **Tác giả Robert Kiyosaki của cuốn “Cha giàu, cha nghèo” đã từng nói: “Nếu bạn không dạy con mình cách sử dụng tiền bạc, sau này sẽ có những người khác thay bạn làm điều đó”.** Có nghĩa là, khi bạn để các chủ nợ, cảnh sát hoặc các

công ty lừa đảo giúp bạn giáo dục tiền bạc cho con mình, thì e là bạn đã phải trả giá cho sự thiếu sót ấy. Do vậy, người bố cần coi trọng giáo dục trẻ các quan niệm về tiền bạc, trong đó, quan trọng nhất là cần giúp trẻ hiểu thế nào tài chính “lành mạnh”, “hiệu quả” và “thực tế”.

Bà Ánh là một người giàu có. Một lần, cô cháu ngoại 7 tuổi của bà xảy ra xô xát với một bạn cùng lớp. Khi cuộc cãi vã xảy ra, cô bé đã chỉ vào mặt cậu bạn kia và hét to: “Tao sẽ lấy tiền đè chết mày!”

Vậy mà cậu bé kia chỉ cười và nói: “Đè đi! Đè đi! Đè càng nhiều càng tốt!”

Tuy chỉ là một câu nói đùa của trẻ con, nhưng nó cũng khiến người lớn chúng ta phải suy nghĩ.

Theo điều tra, thanh thiếu niên ngày nay thường có những suy nghĩ khá “ngông cuồng”, “bồng bột”. Chúng thường đem nhau ra so sánh bằng việc bố lái xe gì, có bao nhiêu căn nhà, làm chức vụ gì, mức tiền lương được bao nhiêu... Các ông bố thường không dạy con cách đánh giá tiền bạc theo kiểu đó, nhưng trẻ vẫn hiểu được tầm quan trọng của tiền bạc. Vậy, các ông bố sẽ mặc kệ trẻ tự hình thành những quan niệm tiền bạc lệch lạc, hay chủ động nói cho trẻ biết ham mê tiền bạc thế nào mới là “đạo đức” và “lành mạnh”.

Người bố, cần phải cho trẻ biết, tiền bạc có thể giúp đạt được nhiều thứ, nhưng lại không phải là vạn năng. Đồng thời, phải hướng dẫn trẻ kiếm tiền bằng những việc làm đúng đắn; để trẻ hiểu rằng, tiền chính là khoản thù lao mà xã hội trả sau khi đã bỏ nhiều công sức để làm những công việc nghiêm túc, chân chính, có ích. Có như vậy, việc “kiếm tiền” mới trở nên thú vị và ý nghĩa hơn.

- * **Tiền là sản phẩm của lao động.**
- * **Kiếm tiền vất vả, tiêu tiền phải cẩn thận.**
- * **Tiền không phải là chìa khóa vạn năng.**
- * **Hãy làm chủ nhân chứ không phải là nô lệ của đồng tiền.**

Cha mẹ giàu, con chưa chắc đã giàu

Ngày 21 tháng 6 năm 2008, Chủ tịch tập đoàn Microsoft - Bill Gates đã có buổi trả lời phỏng vấn trên kênh truyền hình nước Anh (BBC). Ở đây, Bill Gates đã tuyên bố ngày tháng chính thức về hưu, ông nói rằng sẽ quyên góp toàn bộ tổng tài sản 58 tỷ USD của mình cho Quỹ Bill & Melinda Gates để làm từ thiện, hầu như không để lại một phần nào cho những đứa con của mình. Sau khi Bill Gates công bố điều này, nó đã trở thành tiêu điểm ở hầu hết các tạp chí, báo đài và các phương tiện truyền thông. Duy chỉ có hai tạp chí hàng đầu của Mỹ là News Daily và Forbes coi thông tin ở mức độ bình thường. Tại sao vậy? Chẳng lẽ khoản tiền quyên góp từ thiện khổng lồ ấy không khiến người dân các nước phương Tây cảm thấy ngạc nhiên, sửng sốt?

Thực chất, ở các nước châu Âu và châu Mỹ, việc không để lại tài sản cho con cái thừa kế, mà đem quyên tặng làm từ thiện không phải là chuyện hiếm gặp. Ngày 26 tháng 6 năm 2006, vào tuổi 75, Buffett đã quyết định dành hẳn 85% cổ phiếu tại tập đoàn Berkshire Hathaway cho hoạt động từ thiện. Tính theo giá cổ phiếu lúc bấy giờ, số tiền quyên tặng đó tương đương 37,5 tỷ USD. **Buffett nói: tận đáy lòng mình, ông không bao giờ muốn để lại quá nhiều tài sản cho con cháu, vì như vậy chỉ khiến các con ông không làm được bất cứ việc gì.** Tháng 7 năm 2007, người đàn ông giàu nhất Scotland - với tổng giá trị tài sản lên tới 1,5 tỷ bảng Anh - Tom Hunter, cũng đã bỏ ra hơn một tỷ bảng Anh để làm từ thiện, đó cũng là khoản tiền từ thiện lớn nhất nước Anh từ trước đến nay. Thông qua tổ chức từ thiện mang tên mình (quỹ Hunter), Tom Hunter đã đến giúp đỡ những người nghèo đói ở châu Phi, xóa nạn mù chữ cho thanh thiếu niên.

Người sáng lập ra các hoạt động từ thiện ở Mỹ, ông chủ tập đoàn thép Andrew Carnegie, cũng đã chi toàn bộ tài sản cá nhân của mình cho các hoạt động đó, ông đã nói một câu rất nổi tiếng: **“Chết vì quá giàu có là nỗi nhục nhã muôn đời”, câu nói này đã có tác động rất lớn đến những thế hệ người Mỹ sau này.**

Bill Gates cũng có lần phát biểu rằng: “Sự giàu có chẳng qua là do người khác nhìn vào thấy vậy, còn bản thân mình phải tìm được cách thức thích hợp để sử dụng nó“. Đối với thế hệ con cháu, ông vẫn nhất quán quan điểm “Cha mẹ giàu, con chưa chắc đã giàu”, ông cũng không mong muốn để lại nhiều tài sản cho con mình, vì làm như vậy là đang thừa nhận và tôn vinh con của mình là người quan trọng nhất, vĩ đại nhất, xứng đáng được hưởng thụ nhiều của cải vật chất. Hơn nữa, “thành

công của một người gắn liền với sự nỗ lực của bản thân anh ta, chứ không hề liên quan đến việc anh ta có bao nhiêu của cải (được thừa hưởng) trong tay”.

Hoàng Long và Thanh Hà là học sinh trung học của một trường phổ thông Dân lập, hai cậu bạn này thường xuyên gây gổ đánh nhau với các bạn khác trong trường, ai nhìn thấy họ cũng phải né tránh.

Có lần, hai bạn này nghe nói trong trường có cậu bạn tên là Văn Anh, con một nhà giàu có, thường xuyên cho các bạn khác tiền tiêu; hơn nữa bản tính lại nhất gan, thế là Hoàng Long và Thanh Hà quyết định tìm gặp Văn Anh để “tổng tiền”.

Hai cậu bé Long và Hà nói với người bạn tên Anh: “Sau này gặp bất cứ phiền phức nào, cậu cứ nói với chúng tớ. Chúng tớ có rất nhiều bạn là dân giang hồ, nên không ai dám động đến cả, chúng tớ sẽ bảo vệ cậu, nhưng đổi lại, cậu phải nộp tiền cho bọn tớ mỗi tuần một lần!”. Hôm sau, Anh lẳng lặng lấy tiền ở nhà, đem đến cho Long và Hà. Sau một thời gian, Long lại gọi điện cho Anh chuẩn bị tiền, càng nhiều càng tốt. Lần này, Long để Hà đứng đợi dưới cửa nhà, rồi ném bọc tiền qua cửa sổ xuống, tổng số tiền lên đến hàng triệu đồng.

Cứ như vậy, sau hai tháng, Long và Hà đã trán lột của Anh một số tiền tương đối lớn. Cho đến một lần, hai bạn này lấy lý do là muốn mua súng ngắn, bắt Anh đưa một khoản tiền to, Anh mới cảm thấy đây là những kẻ “tham lam”, bèn đem chuyện này kể cho cha mẹ biết, đến lúc này, Long và Hà mới bị công an bắt giữ.

Cha mẹ Anh rất yêu thương con mình, bởi nếu không yêu sẽ không cho cậu tiền tiêu vặt nhiều đến thế, nhưng cách thể hiện tình yêu, bằng cách cho trẻ tiêu tiền vô tội vạ như vậy là không sáng suốt, không khoa học, thậm chí còn gây ra vô số vấn đề rắc rối. Số lượng “cậu ấm” trong trường học tuy rất ít, nhưng nó cũng đủ để bộc lộ những khiếm khuyết trong cách giáo dục tài chính với trẻ ở những gia đình này.

Các ông bố thường nói rằng, chúng tôi ra ngoài vất vả kiếm tiền, vì muốn cho con mình những điều kiện sống và học tập tốt nhất, nếu tiền không để cho con tiêu, thì giữ để làm gì? Xét về mặt tình cảm, câu nói này không có gì sai. Nhưng, giáo dục tiền bạc cho con không chỉ là dạy cách tiêu tiền, mà quan trọng hơn là cách giáo dục “nhân cách” và “phẩm chất” của con người.

Ở nước ngoài, vấn đề giáo dục tiền bạc nghiêm túc cho trẻ khá quen thuộc và phổ biến, rất nhiều gia đình luôn duy trì quan điểm “cha mẹ giàu, con chưa chắc đã giàu”. Chẳng hạn ở Mỹ, vấn đề tiền tiêu vặt của con cái còn bị quản lý khá “chặt chẽ”, một cuộc điều tra cho thấy, 54%

thanh thiếu niên ở Mỹ không có tiền tiêu vặt.

“Quá nhiều của cải vật chất sẽ mang lại những tai nạn khó lường cho con cháu chúng ta”, tỷ phú người Mỹ Rockefeller đã quan niệm như vậy. Mặc dù Rockefeller có rất nhiều tiền, nhưng số tiền tiêu vặt ông cho các con của mình lại ít đến kinh ngạc. Ông đưa ra quy định về các mức nhận tiền tiêu vặt cho các con mình như sau: từ bảy đến tám tuổi mỗi tuần chỉ được nhận 30 cents; từ mười một đến mười hai tuổi mỗi tuần một dollar; từ mười hai tuổi trở lên mỗi tuần được ba dollar. Tiền tiêu vặt chỉ được phát một tuần một lần, bọn trẻ còn phải ghi rõ các khoản đã chi tiêu, để lần sau sẽ biết cách kiểm soát số tiền của mình.

Ở Nhật Bản, chủ trương của các bậc cha mẹ là để con tự lập, không được tùy tiện vay mượn tiền của người khác. Trong giáo dục trẻ, người Nhật có câu nói rất nổi tiếng, đó là: “Ngoại trừ ánh sáng mặt trời và không khí là những thứ tự nhiên ban tặng, còn tất cả những thứ khác đều phải đánh đổi bằng sức lao động thì mới có”.

Ông Oshima có một chiếc ô tô rất đẹp của hãng Toyota, cứ đến dịp nghỉ hè ông lại đưa mọi người trong nhà đi dã ngoại. Nhưng hàng ngày đi làm, ông chỉ lái chiếc xe đó một mình, tuyệt đối không cho cậu con trai mười tuổi đi cùng xe.

Một ngày, bệnh viêm khí quản của con trai ông lại tái phát, việc đi bộ đến trường rất khó khăn, nên cậu bé khẩn thiết cầu xin cha cho đi nhờ xe. “Không được!”, ông Oshima cương quyết trả lời. Cậu con trai đành đeo cặp sách, lững thững bước đi làm lũi đến trường học. Khi cậu bé đang khó nhọc bước từng bước lên chiếc cầu thang bộ cao ngất, cậu đã nhìn thấy ở phía dưới bên kia cầu thang ông Oshima đang đứng đó đợi cậu. Ông Oshima nhìn con trai không nói gì, chỉ đưa tay ra gạt nước mắt trên mặt cậu bé. Sau đó, một tay ông nắm lấy tay con trai, tay kia xách lấy chiếc cặp sách, hai bố con cùng rảo bước đến trường.

Rồi ông âu yếm nhìn con nói: “Con trai à, đừng trách bố, bây giờ con vẫn còn là học sinh, không nên ngồi xe đi học. Đợi sau này con lớn làm ra nhiều tiền, sẽ nhất định mua được một chiếc xe còn đẹp hơn xe của bố bây giờ”. Trong mắt ông Oshima sáng lên tia hy vọng.

Tiền bạc giống như con dao hai lưỡi. Bản thân cuộc sống giàu sang chẳng có hại gì đối với trẻ, nhưng nếu thiếu đi sự hướng dẫn cho trẻ giá trị về tiền bạc một cách lành mạnh và hoàn thiện, thì chính nó sẽ gây phản tác dụng đối với cuộc đời trẻ. Cùng với việc chu cấp cho trẻ tiền tiêu vặt và tiền thưởng, các ông bố phải khống chế và điều tiết trẻ trong các lĩnh vực liên quan đến “tiền”. Không thể hiện tình yêu với trẻ bằng cách cho mặc đồ hàng hiệu, mua đồ chơi đắt tiền, cung ứng tiền tiêu

một cách bừa bãi, nếu không, bạn sẽ dễ phá hỏng cuộc đời con mình.

Có câu nói: “quen sống xa hoa khó biết tiết kiệm“. Những đứa trẻ sống trong gia đình giàu có, nếu không được không chế về vấn đề tiền bạc, sẽ rất dễ làm cho trẻ có cảm giác hãnh diện về tiền bạc một cách bẩm sinh, đối với sự trưởng thành của trẻ, đây là điều có hại chứ không có lợi. Ở nước ngoài, cha mẹ cho con cái rất ít tiền tiêu vặt, chủ yếu là khuyến khích trẻ tự bỏ sức lao động để kiếm tiền, đồng thời để trẻ hiểu rằng: tiền không phải là thứ có được một cách dễ dàng. Quan trọng hơn cả, là để trẻ biết được của cải vật chất có được phải dựa vào sự cố gắng, nỗ lực của bản thân, hiểu được quá trình tích lũy để có được tài sản còn có giá trị hơn nhiều so với bản thân số tài sản đó.

“Cha mẹ giàu, con chưa chắc đã giàu”, câu nói này không chỉ giúp trẻ nắm bắt được những nhận thức về tiền bạc một cách đúng đắn, mà còn thể hiện tình yêu lâu dài dành cho trẻ, hãy để trẻ sau khi rời khỏi sự bao bọc của bố mẹ, vẫn có thể tự chủ động quản lý tài sản của mình một cách dễ dàng.

- * **Quen sống xa xỉ nên rất khó biết tiết kiệm.**
- * **Cho trẻ quá nhiều của cải vật chất sẽ khiến trẻ không thể làm bất cứ việc gì.**
- * **Cho trẻ tiền tiêu vặt một cách “chặt chẽ” hơn.**
- * **Cha mẹ giàu có thể tạo ra những đứa con nghèo túng.**

Trì hoãn sự hưởng thụ: Cốt lõi sự giàu sang của người Do Thái

Người Do Thái nổi tiếng là những người khôn ngoan, trong số họ, có rất nhiều người là những nhà buôn nổi tiếng và giàu có. Ngoài ý chí nỗ lực vốn có và bản thân không ngừng phấn đấu, thì sự giáo dục, dạy bảo của gia đình cũng có vai trò quan trọng trong sự thành công ấy.

Người Do Thái chú trọng giáo dục tài chính cho trẻ em từ khi chúng còn nhỏ, nhất là giáo dục về cách đầu tư thế nào để đạt hiệu quả nhất. Họ mua tặng cổ phiếu cho những đứa bé vừa mới tròn một tuần tuổi, cách làm này dường như đã trở thành thông lệ. Ngày nay, những người Do Thái tập trung sinh sống ở khu vực Bắc Mỹ vẫn thường xuyên làm như thế.

Bồi dưỡng khái niệm trì hoãn hưởng thụ cho trẻ là một điểm rất quan trọng trong việc giáo dục tài chính của người Do Thái. **“Trì hoãn sự hưởng thụ” chính là kéo dài thời gian thỏa mãn欲望 của bản thân, để theo đuổi những hoài bão lớn trong tương lai.** Quan điểm này có thể được coi là cốt lõi trong việc giáo dục tài chính cho trẻ, cũng là một trong những bí mật lớn đem đến sự thành công của người Do Thái. Vậy, họ đã giáo dục tài chính cho con cháu mình như thế nào?

“Nếu bạn là người muốn vui chơi, bạn cần phải tự giành lấy thời gian tự do cho mình. Điều đó đòi hỏi bạn phải có sự giáo dục tốt và đạt được thành tích nhất định trong học tập hay làm việc. Sau đó, bạn mới có thể tìm được một công việc lý tưởng, kiếm được thật nhiều tiền, rồi mới dành thời gian để hưởng thụ và thỏa thích mua những thứ đắt tiền. Nhưng nếu bạn làm sai quy trình, thì mọi thứ diễn ra sẽ không bình thường, bạn chỉ có thể vui chơi trong một khoảng thời gian rất ngắn, mua những thứ đồ rẻ tiền, dễ hỏng, cuối cùng lại phải tốn cả đời để nỗ lực làm việc, không được vui chơi và tận hưởng niềm vui ấy.”

Đây là ví dụ cơ bản nhất trong lý luận về sự trì hoãn hưởng thụ của người Do Thái. Khi đối mặt với vấn đề giáo dục tài chính liên quan đến cả cuộc đời của trẻ, ý thức của họ càng được nâng cao hơn. Từ khi trẻ còn rất nhỏ, họ đã bắt đầu dạy cho trẻ các khái niệm về giá trị tài chính hiện đại. **Thông qua hành động “trì hoãn sự hưởng thụ”, họ hy vọng trẻ có thể học được phương pháp lập kế hoạch cho tương lai một cách khoa học, nhằm theo đuổi những ước mơ lớn lao**

trong đời, vứt bỏ quan điểm về chủ nghĩa hưởng thụ, dùng những quan niệm thực tiễn đổi lấy hạnh phúc lâu dài trong cuộc sống.

Không giống với những ước mơ hưởng thụ của người lớn như: muốn sở hữu chiếc xe nổi tiếng, muốn mua nhà nằm cạnh bãi biển, hay cả ngày được mặc những bộ trang phục đắt tiền...; thì cái gọi là “hưởng thụ” của trẻ chỉ đơn giản là có đồ chơi đẹp hơn của bạn bè. Có lẽ, với điều kiện kinh tế của các gia đình hiện nay, việc đáp ứng “sự hưởng thụ” như trên của trẻ không quá khó; tuy nhiên, các ông bố cần phải **điều chỉnh, không chế một cách hợp lý với những nhu cầu đó của trẻ, không nên cho trẻ ngập sâu trong hưởng thụ từ khi quá nhỏ, nếu không, bạn sẽ phải trả giá bằng chính hạnh phúc sau này của con mình.**

Edson Cholbi Nascimento (còn gọi là Edinho) có một người cha vĩ đại, ông chính là cầu thủ bóng đá tài giỏi nhất thế giới – vua bóng đá Pele.

Năm 1970, khi Pele đón chào cậu con trai đầu lòng, mọi người gửi đến ông hàng ngàn lời chúc may mắn; những người hâm mộ Pele hân hoan dự đoán rằng: “Đây chính là vua bóng đá tương lai”. Nghe những lời như thế, Pele chỉ nói: “Con trai tôi mãi mãi không thể trở thành vua bóng đá được, vì nó chưa từng nếm trải mùi vị khó khăn, gian khổ, mà chỉ biết hưởng thụ một cuộc sống có tiền”. Trong quan niệm của Pele, con trai ông được sinh ra khi bố đang là người có tiền, có danh tiếng, còn đa số các cầu thủ bóng đá nổi tiếng đều lớn lên trong những gia đình nghèo nàn, túng thiếu, do đó mà con trai ông khó có thể trở thành “ngôi sao bóng đá”, chứ đừng nói gì đến “vua bóng đá”!

Quả đúng như vậy, con trai của vị cầu thủ tài ba này, sau này có tham gia vào đội bóng Santos danh tiếng mà cha mình đã từng đá, nhưng chỉ chơi ở vị trí thủ môn dự bị, hơn nữa tài năng không có gì đặc biệt. Vì quen với cuộc sống hưởng thụ, Edinho đã không biết cố gắng vươn lên, do đó, sự nghiệp cầu thủ không đạt được thành tựu như cha mình, ngược lại, còn bị công an bắt giữ hai lần vì bị nghi có liên quan đến ma túy.

Pele là cầu thủ bóng đá nổi tiếng bậc nhất thế giới, ông đã để lại nhiều kỷ lục mà người sau khó có thể vượt qua được. Nhưng, câu nói “hỗ phụ sinh hổ tử” dường như không thích hợp đối với trường hợp của Pele. Khi so sánh ông với con trai của mình, thì thấy nguyên nhân cậu con trai không đạt được thành tích trong sự nghiệp cầu thủ là do quen với cuộc sống giàu có dư dả, nên bị rơi vào vực sâu của sự hưởng lạc.

Câu nói của Pele đã chỉ ra cho các ông bố thấy: ***Hoàn cảnh gia đình có ảnh hưởng đến sự trưởng thành của con cái. Khi cuộc sống dư dả, cha mẹ chu cấp cho con cái những điều kiện tốt nhất, nhưng do không hướng dẫn con cách không chế dục vọng, cách sử dụng của cải một cách hợp lý và có kế hoạch, nên đã biến tất cả trở thành sự “sa đọa”, coi sự phấn đấu, nỗ lực chỉ là việc vô ích, mất thời gian.***

Nói cách khác, cuộc sống thiếu thốn có thể gây ra những khó khăn, trở ngại cho sự phát triển của trẻ; nhưng chính cuộc sống thiếu thốn ấy lại tạo động lực thúc đẩy con người đạt đến thành công. Người Do Thái đề cao việc “trì hoãn sự hưởng thụ”, thực chất là hy vọng kìm hãm sự ham muốn, dục vọng của con cái, tạo ra môi trường sống tương đối “gian nan”, hướng dẫn con cái tuân theo những quan niệm giá trị tiền bạc đúng đắn, thúc đẩy khả năng sáng tạo và hình thành tâm lý lành mạnh.

Anh Huy và Đức Mạnh là đôi bạn tốt của nhau, cả hai người cùng đi xa quê hương, tìm đến những vùng đất lạ hy vọng xây dựng cuộc sống mới ở nơi ấy. Để có lương thực, họ buộc phải khai khẩn đất đai. Khi Đức Mạnh vừa cuốc được một mẫu đất, anh cho rằng số lương thực thu hoạch được trên mẫu đất này có thể đủ ăn, thế là quyết định dừng tay, chui vào bóng cây râm mát nằm nghỉ ngơi.

Lúc đó, Anh Huy cũng vừa cuốc xong một mẫu đất, nhưng anh không dừng lại, vẫn tiếp tục cuốc ở những chỗ xung quanh. Đức Mạnh đang ngồi dưới bóng cây uống trà, trông thấy Anh Huy cần mẫn làm việc, bèn nói: “Cậu dừng tay uống chút nước đi! Đòi người ngán ngủ, cứ hưởng thụ trước đã! Ngủ không đầy giấc, ăn không đầy đủ, việc gì phải tự làm khổ mình như vậy?”

Nhưng Anh Huy chỉ cười rồi nói: “Hưởng thụ tất nhiên là thích rồi, nhưng đòi người quan trọng nhất là tương lai, tôi đang cố gắng vì tương lai hạnh phúc của mình đây!”

Sau này, Đức Mạnh vẫn chỉ dựa vào một mảnh ruộng của mình mà sống những ngày tháng nhàn rỗi, còn Anh Huy cần mẫn làm việc, ngoài cày cấy anh lại buôn bán lương thực cho nhiều người khác, đến khi có vốn anh lại đầu tư vào những vùng đất khác. Mười năm sau, Anh Huy lái chiếc xe sang trọng, đưa vợ con về quê thăm bạn bè hàng xóm; cuộc sống của Đức Mạnh lúc này cũng không còn nhàn rỗi hưởng thụ như trước nữa, mà lúc nào cũng lo lắng, âu sầu vì hoàn cảnh quần bách. Nhìn thấy người bạn thân giờ đã sung túc, Đức Mạnh hỏi hận nói: “Nếu như hồi đầu tôi cũng giống như anh, ít vui chơi mà biết tính toán cho tương lai, thì có lẽ bây giờ tôi cũng được ăn no mặc ấm, chẳng phải lo

lắng gì!”

Có lẽ, điều kiện vật chất của các gia đình hiện nay tương đối tốt, để trẻ có một cuộc sống sung sướng không có gì là quá khó. Nhưng nếu để trẻ đắm chìm trong cuộc sống hưởng thụ quá sớm, sẽ khiến trẻ trở thành người có tầm nhìn ngắn, không hiểu về tiền bạc, sớm muộn cũng có ngày trẻ phải chịu khổ và trả giá cho sự hưởng thụ đó. “Trì hoãn hưởng thụ” chính là để trẻ không bị rơi vào đam mê hưởng thụ, mà phải có chí lớn, nỗ lực chiến thắng bản thân để nắm quyền tự chủ tài chính trong tương lai.

Trong cuộc sống hiện thực, rất nhiều người tự cho mình là có tiền nên chi tiêu hoang phí, không biết cân bằng giữa việc thu chi, dẫn đến những kết cục đáng buồn. Vì vậy, dạy trẻ học cách trì hoãn hưởng thụ, để trẻ hiểu rằng tiền không được tiêu thì tuyệt đối không tiêu, đó không chỉ là một khái niệm sử dụng tài chính đúng đắn, mà còn là cách để quản lý tài chính đơn giản nhất.

Tuy nhiên, nếu vì tương lai mà nghiêm cấm toàn bộ sự hưởng thụ đáng có của trẻ, thì lại chưa hẳn là một việc tốt. Ngược lại, nếu muốn hưởng thụ mà phá hỏng tương lai của trẻ, thì lại là một sai lầm lớn. Cho nên, bắt đầu từ ngày hôm nay, hãy giúp trẻ tìm được một điểm tựa cân bằng trong lĩnh vực tài chính, giảm khoản chi tiêu không cần thiết, để trẻ tự lên kế hoạch cho tương lai của chính mình. Đồng thời, cũng phải để trẻ hiểu rằng, trì hoãn hưởng thụ không phải là không được hưởng thụ, mà chỉ là để đạt được sự hưởng thụ và hạnh phúc nhiều hơn, lâu dài hơn.

- * **Trì hoãn sự thỏa mãn nhu cầu của bản thân.**
- * **Tiền không được tiêu tuyệt đối không tiêu.**
- * **Quá mê muội sẽ đánh mất sự tự chủ tài chính trong tương lai.**
- * **Hãy sắp xếp hợp lý các khoản chi tiêu.**

Phóng túng và keo kiệt: những hố bẫy trong giáo dục tài chính

Trong nền kinh tế xã hội hiện nay, một đứa trẻ có cả ba chỉ số IQ, EQ và chỉ số năng lực tài chính cao, thì mới có thể đạt được cuộc sống tốt đẹp.

Chính vì thế, câu nói “Không để trẻ thua ở ngay vạch xuất phát” đã trở thành mục tiêu của các ông bố khi giáo dục năng lực tài chính cho con. Trong suốt quá trình phát triển của trẻ, đều xuất hiện cụm từ “giáo dục tài chính”, đây là sự lựa chọn tất yếu của những ông bố thời hiện đại.

Trẻ ngày nay trưởng thành trong một xã hội phát triển, bởi vậy, ngay từ nhỏ đã có mối quan hệ với tiền bạc, và tài chính là một trong những vấn đề quan trọng mà trẻ phải đối mặt trong cuộc sống. Có thể nói rằng, sự phát triển của xã hội đã “thúc ép”, buộc trẻ phải có những kiến thức tài chính nhất định, mới có thể biến cuộc sống của mình trở nên tốt đẹp hơn; và “bài học bắt buộc của con người” này dù bắt đầu từ thời điểm nào, cũng sẽ quyết định đến khả năng tài chính trong cuộc đời trẻ. Nhưng trong quá trình tiến hành giáo dục tài chính cho trẻ, cũng tồn tại không ít các loại “cạm bẫy”, một khi không cẩn thận, cả cha và con đều rất dễ bị rơi vào.

Năm ngoái, Việt Anh rất vui mừng vì mình đã bước qua tuổi “cắm vận”, vì từ nay trở đi, cậu bé sẽ được tự do mua sắm những thứ mình thích, hơn thế nữa còn được cầm tiền mừng tuổi của mình mà không phải đưa cho bố mẹ cất giữ.

Trước dịp tết, Việt Anh đã yêu cầu bố sắm sửa cho mình quần áo, giày dép, mà phải là hàng hiệu. Mặc dù áp lực công việc không nhỏ nhưng vì chiều lòng con, cha cậu đã dành cả tháng tiền lương để mua sắm. Vào ngày mừng một Tết, theo thông lệ, bố mừng tuổi cho Việt Anh một trăm nghìn, nhưng không ngờ cậu con trai chê ít, đòi tăng lên ba trăm nghìn, cuối cùng hai bố con xảy ra mâu thuẫn.

“Càng ngày bố càng cho ít tiền, con biết là bố không yêu con mà”. Việt Anh buông một câu nói lạnh lùng trách móc rồi bỏ vào phòng, cuộc chiến tranh lạnh giữa hai cha con bắt đầu.

Cha mẹ mừng tuổi con cái nhằm mục đích mang lại niềm vui cho trẻ, nhưng cuối cùng lại gây ra mâu thuẫn, hiện tượng này khá phổ biến trong những gia đình hiện đại ngày nay. Hãy bình tĩnh suy nghĩ một chút, vấn đề ở đây không phải là mừng bao nhiêu tiền, mà là trẻ đã làm

khi đem tiền so sánh với tình yêu của cha mẹ. Khi trẻ coi tiền là tiêu chuẩn để đo lường mọi thứ trong cuộc sống, trẻ sẽ rất dễ trở thành “kẻ đua đòi”.

Chúng ta vẫn luôn nói rằng: phải dạy trẻ những quan niệm tiền bạc đúng đắn, rốt cuộc thế nào mới là đúng đắn? Là để trẻ trở thành kẻ độc đoán, tiêu tiền phóng túng, coi tiền như giấy? Hay là người cẩn thận, kiếm từng đồng một nhưng chỉ giữ lại mà không dám tiêu, trở thành nô lệ của đồng tiền? ***Đây là hai tình huống mang hướng cực đoan, nhưng trong quá trình giáo dục tài chính cho trẻ, lại rất dễ xuất hiện điều này.***

Khi trẻ vừa mới bắt đầu tiếp xúc với tiền bạc, chắc chắn không thể nhận thức được chuẩn xác mối quan hệ giữa tiền với những sự vật khác; cho nên, sẽ có lúc trẻ “ra giá” một cách hồn nhiên đối với những sự vật trong cuộc sống. Trong nhận thức của trẻ, những thứ “có giá” khác nhau này đã tạo nên toàn bộ thế giới của chúng, và chúng sẽ căn cứ theo giá trị riêng của mình để đánh giá mọi vật.

Mặc dù người lớn nhiều khi không hiểu được cách tư duy này của trẻ, thậm chí còn có lúc cho rằng hơi kì cục, nhưng trong suy nghĩ của trẻ, thì những điều ấy lại hoàn toàn thỏa đáng. Cho nên, các ông bố hãy nói với trẻ rằng: “Trên thế giới này, đúng là có nhiều thứ mua được bằng tiền, nhưng còn rất nhiều thứ không thể lấy tiền ra để đo, ví dụ như tình yêu mà cha mẹ dành cho con cái, dù có bao nhiêu tiền cũng không thể đánh đổi được”.

Quan niệm về tiền bạc của trẻ cần một quá trình nhận thức dần dần, bởi vậy, không nên quá kỳ vọng vào việc trẻ hoàn toàn hiểu được tác dụng của đồng tiền, nhưng khi dạy trẻ nhận thức về tiền, cần phải tránh để trẻ hình thành khái niệm coi tiền như “giấy”. Chẳng hạn, trong điều kiện cho phép, cha mẹ hãy rút bỏ thời gian làm thêm, dành thời gian vui chơi cùng trẻ, giúp trẻ hiểu rằng, dù bố mẹ làm việc nhiều và kiếm được nhiều tiền, nhưng khoảnh khắc cả nhà hạnh phúc vui đùa bên nhau còn quan trọng hơn tiền bạc gấp vạn lần.

Con gái của anh Đăng đang học tiểu học. Vì muốn khích lệ chuyện học tập, anh và con gái đã cùng bàn bạc và đưa ra quyết định: dù là kiểm tra bình thường hay kiểm tra giữa kỳ, cuối kỳ, chỉ cần kết quả đạt tiêu chuẩn, sẽ được thưởng một triệu đồng, môn nào đạt tiêu chuẩn sẽ trao thưởng môn đó.

Quả nhiên, dưới sự thôi thúc của món tiền thưởng, con gái anh luôn phấn đấu học tập và thành tích luôn đứng đầu lớp. Kỳ thi hết cấp sắp đến, để tặng thêm động lực cổ vũ cho con, anh Đăng gọi con gái đến và

nói: “Con hãy nhìn vào túi đựng hai mươi triệu ở trên bàn, nếu sắp tới con thi hết cấp không đạt kết quả tốt, cha sẽ dùng số tiền này để xin cho con vào học một trường trung học. Ngược lại, nếu con đạt kết quả tốt, đó sẽ là tiền thưởng của con, cha sẽ đưa con đi du lịch, trong nước hay nước ngoài là tùy con chọn lựa”.

Cách dùng vật chất làm mục tiêu phấn đấu khích lệ trẻ, nhằm giúp trẻ nâng cao thành tích học tập, điều này không còn hiếm gặp trong xã hội. Mặc dù đây là một cách động viên con cái, nhưng khi vận dụng, phải đặc biệt chú ý; trẻ dễ hình thành thói quen với kiểu thưởng tiền, coi tiền là động lực để phấn đấu, nhưng khi trẻ không còn cảm giác phấn khởi với số tiền thưởng, trẻ sẽ rất dễ đánh mất động lực để cố gắng. Vì thế, nếu nắm bắt vấn đề không đúng, trẻ sẽ thành người có thói phóng túng, coi thường tất cả.

Mặc dù đó có thể chỉ là sai lầm vô tình xảy đến trong quá trình giáo dục tài chính cho trẻ, nhưng không ít gia đình vì thế, mà nảy sinh những suy nghĩ lo âu, sợ trẻ trở thành người quá ham mê tiền của, thực dụng; vậy là ra sức cản dạn trẻ phải biết tiết kiệm. Có cha mẹ nỗ lực giúp trẻ để dành tiền, đến nỗi trẻ không nỡ chi ra một đồng, dần dần biến trẻ trở thành người quá keo kiệt và chi li trong vấn đề tiền bạc. Tiết kiệm là tốt, nhưng tiết kiệm sai phương pháp lại biến trẻ thành nô lệ của đồng tiền, quá bủn xỉn sẽ gây ra những ảnh hưởng tiêu cực cho trẻ.

Câu chuyện dân gian *“Thà chết còn hơn”*.

Xưa có một anh chàng hà tiện, ăn chẳng dám ăn chỉ lo dành dụm làm giàu. Một hôm, có người bạn rủ anh ta lên huyện chơi. Phân vân mãi anh mới vào buồng lấy ba quan tiền dắt vào lưng rồi đi. Ra đến tỉnh thấy cái gì anh cũng muốn mua, khát không dám uống nước vì sợ mất tiền. Đến chiều về, khi đi qua đò khát quá mới cúi xuống sông uống nước. Chẳng may lộn cổ xuống sông. Anh bạn trên đò kêu to:

- Ai cứu bạn tôi, xin thưởng năm quan.

Anh ta trôi giữa dòng sông, nghe tiếng, cố ngoi lên nói:

- Năm quan đắt quá.

Anh bạn chữa lại.

- Thì ba quan vậy.

Anh ta cố ngoi cổ lên lần nữa.

- Ba quan vẫn đắt, thà chết còn hơn!

Trong câu chuyện kể trên, ta có thể thấy rõ ví dụ điển hình cho kẻ hà tiện - “Dù chết cũng phải tiết kiệm”! Nếu con của chúng ta cũng là

những người tiết kiệm đến mức bủn xỉn như vậy, rất dễ làm tổn hại đến tình thân và tình bạn; vì thế, những đứa trẻ quá keo kiệt sẽ rất khó có được những mối quan hệ tốt trong xã hội.

Đầu năm mới, người lớn trong nhà thường lì xì cho trẻ con, nếu cộng lại, số tiền mừng tuổi cũng không ít. Lúc này, bố có thể giáo dục trẻ rằng: hãy đem toàn bộ tiền mừng tuổi của con, cùng với tiền tiêu vặt hàng tháng để mở một tài khoản tiết kiệm mang tên con; để trẻ biết rằng tiền để trong nhà là không thể “sinh ra”, nhưng nếu gửi vào ngân hàng sẽ có thêm khoản tiền lãi, đây cũng có thể coi như nguồn thu nhập cá nhân, lấy tiền sinh ra tiền, được xem như một cách giáo dục tài chính rất hiệu quả.

Tuy nhiên, nếu trẻ thấy tài khoản cá nhân của mình càng ngày càng lớn, nhưng vẫn khăng khăng không chịu rời một xu nào, muốn mua gì cũng vẫn ngửa tay xin bố mẹ, thì ngay lúc này bạn phải điều chỉnh lại một chút tâm lý của trẻ. Ví dụ, khi dẫn trẻ đến thăm ông bà bị ốm, hãy đề nghị trẻ bày tỏ lòng hiếu thảo với người lớn, bằng việc trích ít tiền trong tài khoản cá nhân để mua hoa quả, kẹo bánh đến thăm ông bà. Mục đích làm như vậy, là để vun đắp tình cảm của trẻ với người thân trong gia đình, dạy trẻ không nên quan tâm quá nhiều đến số tiền trong tài khoản; vừa nâng cao chỉ số khả năng tài chính, vừa nâng cao chỉ số EQ (chỉ số tình cảm).

Các ông bố cần phải nói với trẻ rằng: bản thân tiền bạc không thể làm cho con vui vẻ. Chỉ có học được cách tiêu tiền hợp lý, nhận thức được ý nghĩa và tác dụng của đồng tiền một cách lý trí, thì mới có thể đạt được khả năng không chế tiền bạc, tuyệt đối không để trở thành nô lệ của đồng tiền.

- * **Không phải tất cả mọi thứ đều có thể mua được bằng tiền.**
- * **Tiền không phải là động lực duy nhất để con người hành động.**
- * **Có tiền là để thực hiện mục tiêu và ứng phó với tình huống khẩn cấp.**
- * **Bản thân tiền không thể mang lại niềm vui cho con người.**

Hãy dẫn trẻ cùng đi mua sắm

Trên thực tế, ở một số nước phát triển, con cái của các gia đình giàu có không được tiêu xài hoang phí, cha mẹ thậm chí còn chú trọng việc giáo dục tài chính cho con hơn, từ nhỏ đã dạy trẻ có bản lĩnh để đối mặt với vấn đề tài chính, để trẻ hiểu được tiền không phải là thứ dễ kiếm.

Không giống như người lớn, kinh nghiệm mua sắm của trẻ còn rất ít, do vậy, không thể tự xem xét hiệu quả của những việc mình làm, dễ bị chi phối bởi cảm tính. Vì thế, thường hay “cao hứng”, thích cái gì thì mua cái đó. Việc giúp trẻ hình thành thói quen tốt, biết cách chi tiêu hợp lý chính là trách nhiệm bắt buộc của các ông bố.

Khi thời đại thay đổi, mọi thứ đều có thể thay đổi theo. Mọi người có lẽ vẫn còn cảm thấy xa lạ với những thuật ngữ như “tài chính”, “tiêu dùng”, “chỉ số năng lực tài chính”... Nhưng xã hội ngày nay đã khác trước, nền kinh tế ngày một phát triển, những quan niệm giáo dục trong gia đình ngày một đổi mới, nếu chỉ để trẻ hiểu hay nhận biết được tiền bạc, thì điều đó vẫn luôn là không đủ trong giáo dục tài chính cho trẻ, cần cho trẻ biết xuất xứ của đồng tiền, biết tiền dùng để làm gì trong cuộc sống hàng ngày.

Bé Tuấn sáu tuổi rất thích được đi mua sắm ở siêu thị cùng mẹ, đến khu vực bán đồ chơi trẻ em, Tuấn nhìn thấy chú chuột Mickey mà em vô cùng yêu thích, thế là đòi mẹ phải mua bằng được. Lúc này, mẹ đưa tờ giấy ghi chi tiết danh mục mua hàng cho cậu bé xem, rồi nói: “Con yêu! Mẹ chỉ mang có hai trăm nghìn đồng, mà những thứ chúng ta cần mua vừa vặn hết đúng số tiền này. Nếu mua chuột Mickey cho con, mẹ sẽ không đủ tiền!”. Mặc dù không hài lòng, nhưng sau khi nghe mẹ nói vậy, Tuấn cũng tránh xa khu đồ chơi trẻ em.

Có ông bố cảm thấy rằng, tiêu tiền có gì mà phải dạy, cứ để trẻ tự đi mua đồ, là sẽ tự học được. ***Chớ coi thường quá trình “học cách tiêu tiền”, vì biết “trả tiền” mua đồ không có nghĩa là biết “tiêu tiền”.*** Nếu ta chỉ dẫn cho trẻ cách thức chi tiêu khi trẻ vừa bắt đầu biết tiêu tiền, sẽ giúp trẻ sớm nhận thức về cách chi tiêu hợp lý trong tương lai.

Nếu từ nhỏ đã tiêu tiền phóng túng, tương lai rất dễ trở thành người tiêu xài hoang phí; ngược lại, nếu từ nhỏ đã biết cách chi tiêu hợp lý, tiết kiệm, sẽ mang lại được rất nhiều lợi ích sau này. Vậy, làm thế nào để dạy trẻ biết chi tiêu hợp lý ngay từ khi còn nhỏ? Làm thế nào để tránh

trường hợp trẻ tiêu xài hoang phí? Làm thế nào để dạy trẻ biết tiết kiệm? Đây đều là những vấn đề đòi hỏi các ông bố cần cân nhắc kỹ lưỡng. Muốn dạy trẻ “biết tiết kiệm, biết chi tiêu”, hãy cùng dẫn trẻ đi mua sắm với cha mẹ, đây chính là cơ hội tốt nhất để trẻ học hỏi những điều này.

Trước khi bắt đầu đi mua sắm, có thể cùng thảo luận với trẻ lần này sẽ mua những gì, dự định tiêu bao nhiêu tiền, sau đó viết tất cả những thứ cần mua ra một tờ giấy, rồi đưa trẻ cầm tiền và dẫn trẻ đi mua cùng. Mục đích làm như vậy, chủ yếu là để khống chế những cảm hứng của trẻ trong lúc mua sắm, chứ không phải thích cái gì thì mua cái đó, chỉ được mua những thứ đã ghi ra trong giấy.

Trong lúc mua sắm, hãy hướng dẫn trẻ cách xem giá thành sản phẩm, rồi so sánh với số tiền đang có trong tay, để xem số tiền này có đủ mua được sản phẩm đó không? Ví dụ như giá của sản phẩm là 20 nghìn đồng, nhưng trong người chỉ có 15 nghìn đồng, như vậy là không thể mua được.

Khi trẻ cầm tiền đi mua sắm, cha mẹ nhân cơ hội này thảo luận với trẻ những vấn đề liên quan đến tài chính, chẳng hạn: sao lại có các nhãn hiệu khác nhau? Sao sản phẩm khác nhau thì giá thành cũng khác nhau? Liệu chất lượng của sản phẩm này có tương xứng với giá tiền đó không? Sau khi mua xong các sản phẩm, thử cộng lại toàn bộ giá tiền, xem có vượt quá số tiền dự tính không? Nếu mua nhiều hơn so với dự tính, trẻ bắt buộc phải tìm cách giải quyết, chẳng hạn như đổi sang sản phẩm có giá rẻ hơn, nhất định chỉ được tiêu trong giới hạn đã đưa ra. Tuy nhiên, quá trình này sẽ nảy sinh rất nhiều mâu thuẫn, lần đầu thực hành có thể gặp một chút khó khăn, nhưng nếu kiên trì làm như vậy, sẽ giúp trẻ hình thành thói quen tốt trong chi tiêu.

Ngoài ra, mỗi lần mua sắm xong, có thể để cho trẻ tự trả tiền, lấy lại tiền thừa, để trẻ biết sự trao đổi và giá trị của đồng tiền, hiểu được rằng mua bất cứ thứ gì cũng phải trả tiền.

Người bố nọ là một bác sĩ tâm lý sống ở Hà Nội, anh đã dẫn Vũ - cậu con trai 6 tuổi của mình đến bốn cửa hàng, chỉ để mua cho ông nội của Vũ một chiếc đài vừa đẹp, vừa tốt, giá cả lại hợp lý. Anh trao quyền chủ động mua bán cho con, chỉ đứng bên cạnh giúp đỡ con lúc thích hợp. Dưới sự giúp đỡ của bố, cùng với việc so sánh giá cả, cuối cùng, Vũ đã chọn được một chiếc đài ưng ý cho ông nội mình. Còn người bố lấy 100 nghìn tiền chênh lệch giữa giá thấp nhất và giá cao nhất thưởng cho Vũ.

Khi trẻ học được cách tự mua sắm, lựa chọn sản phẩm, biết so sánh chất lượng, giá thành sản phẩm, thì chúng tỏ trẻ đã trưởng thành hơn

trong việc chi tiêu. Dù sở thích cá nhân vẫn là tiêu chuẩn chọn lựa quan trọng, nhưng sản phẩm giống nhau, vẫn có cái đắt cái rẻ, nếu mua được sản phẩm tương tự mà giá lại rẻ hơn, sẽ thấy vui hơn. Cách làm của người bố trong ví dụ trên đã giúp trẻ hiểu, thế nào là mua sắm sáng suốt, thế nào là tiết kiệm chi phí. Như vậy, dù bị chi phối bởi số tiền nhưng trẻ vẫn biết tiết kiệm, vẫn biết dùng số tiền ít nhất để mua được sản phẩm cần thiết nhất, hơn nữa, số tiền tiết kiệm được còn có thể mua thêm thứ khác. Để trẻ hiểu được “chất lượng hơn tiền bạc”.

Ông Thành dẫn con gái năm tuổi cùng đi mua đồ với mình, khi con gái nhìn thấy món đồ chơi đắt tiền, ông liền cho con biết mình không đủ tiền, đưa trẻ nói với ông: “Có thể dùng tiền ở cái máy “điện tử” đằng kia được mà”.

Sau khi hỏi han, ông Thành mới hiểu “máy điện tử” mà con gái nói chính là máy rút tiền tự động ATM. Hóa ra cô bé thường xuyên thấy mẹ dùng thẻ tín dụng, nên cho rằng, nếu hết tiền thì chỉ cần ra đó lấy là được.

Khi trẻ còn nhỏ tuổi, chúng sẽ không hiểu được tiền bạc trong gia đình là có hạn, cũng không biết rằng tiền là do cha mẹ phải vất vả làm việc mới kiếm được. Do đó, các chuyên gia về tâm lý trẻ em cho rằng, độ tuổi này là thời gian thích hợp nhất để truyền dạy cho trẻ những khái niệm tiền bạc.

Quá trình mua sắm thực chất là quá trình trao đổi tiền tệ, trong đó có rất nhiều nội dung mà bạn buộc phải giáo dục cho trẻ. Ở độ tuổi nhi đồng, trẻ cần biết được cách chi tiêu sáng suốt và biết kìm hãm mong muốn của bản thân, giúp chúng trở thành người có tính kiên trì, nhẫn nại và biết sắp xếp kế hoạch. Cách giáo dục như vậy không chỉ có tác dụng trên phương diện tài chính, mà còn ảnh hưởng tích cực trên nhiều phương diện khác trong tương lai.

Ví dụ, nhân cơ hội này, ông Thành có thể nói cho con biết nguồn gốc của tiền, hoặc giải thích cho con ATM là máy rút tiền tự động chứ không phải là máy in tiền. Nếu trẻ xuất hiện những vấn đề như trên trong quá trình mua sắm, các ông bố có thể giải thích một cách dễ hiểu nhất cho trẻ: máy rút tiền ATM cũng giống như con lợn đất ở nhà, trước tiên con phải bỏ tiền vào, khi nào muốn dùng mới có thể rút ra được. Phải để trẻ hiểu được, tiền trong gia đình chỉ có ở một mức giới hạn nào đó, nên không phải muốn cái gì là mua bằng được cái đó. Do vậy, trước khi dùng tiền để mua sắm, phải xem xét kỹ có đủ tiền để mua thứ đó không, hay có nhất thiết phải mua không, từ đó dạy trẻ quan niệm tiêu dùng hợp lý.

Trẻ em tiêu tiền lung tung, hoang phí, đã trở thành thói quen xấu khiến các bậc phụ huynh vô cùng đau đầu. Đúng như vậy, thói xấu này không chỉ gây tổn thất về mặt tiền bạc, mà còn ảnh hưởng đến tinh thần của con người, thậm chí còn gây ra những nguy hiểm khi trẻ trưởng thành. ***Vì thế, các ông bố không chỉ dạy trẻ những quan niệm tài chính đúng đắn, mà còn phải lựa chọn cách làm tối ưu để hướng dẫn trẻ, áp dụng những phương pháp tài chính thích hợp, không cần can thiệp quá sâu vào tài chính của trẻ, như vậy, mới giúp trẻ học được giá trị quan của đồng tiền trong cuộc sống, dựa vào những quan niệm tài chính đúng đắn để tạo ra một cuộc sống ấm no hạnh phúc.***

- * Hãy bắt đầu liệt kê chi tiết những thứ cần mua và số tiền dự tính.**
- * Áp dụng phương pháp tiết kiệm một cách tinh tế.**
- * Chỉ mua những thứ cần thiết.**
- * Máy rút tiền không phải là máy in tiền.**

Mỗi ngày học một chút kiến thức về tiền tệ

“Bố ơi! Bố mua cho con ván trượt loại mới nhất nhé!”

“Con à, không được đâu, bây giờ đang trong giai đoạn khủng hoảng kinh tế, những thứ không cần thiết thì tạm thời đừng mua vội!”

“Khủng hoảng kinh tế là gì hả bố?”

...

Khủng hoảng kinh tế đang lan khắp toàn cầu, gây ra những ảnh hưởng khác nhau tới cuộc sống của con người. Nhưng, rất nhiều trẻ em lại không biết đến điều đó, trong mắt của bọn trẻ, chúng không hiểu nguyên nhân tại sao nhiều lúc cha mẹ lại trở nên “bùn xỉn”. Tuy nhiên, đây lại là cơ hội tốt để các ông bố dạy trẻ những bài học kinh tế, cùng những kiến thức nhỏ về tiền tệ.

Có lẽ trong quan niệm của các ông bố, cho trẻ học về kiến thức tiền tệ từ khi còn nhỏ nghe có vẻ vẫn còn rất lạ lẫm, nhưng ở các quốc gia phát triển, chuyện này không phải là hiếm gặp.

Hùng Bình Nguyên – nhà kinh tế học nổi tiếng ở Đài Loan, đồng thời là giáo sư khoa kinh tế đại học Đài Loan cho rằng: “Kinh tế học có mối quan hệ mật thiết với các bạn nhỏ. Việc học kiến thức tiền tệ từ khi còn bé, giống như ta đang đúc nặn một khuôn mẫu tài chính cho trẻ, càng giúp trẻ nâng cao khả năng sinh tồn”. Ở Mỹ, trẻ em từ khi học mẫu giáo đã bắt đầu tiếp xúc với những bài học liên quan đến tiền tệ, hàng hóa, quá trình học tập này sẽ xuyên suốt cho đến khi trưởng thành. Hiện nay, ở Châu Âu hay ở các nước phát triển như Canada, Nga, Nhật Bản, Hàn Quốc, ngay từ bậc tiểu học và trung học đã đưa kiến thức tiền tệ vào nội dung môn học.

Trường mầm non tư thục Sanno ở thành phố Akita, Nhật Bản đã cho xây dựng “Ngân hàng San San”, ngân hàng này phát hành một loại tiền tệ chuyên dụng, và chỉ có các em học sinh trong trường mới được sử dụng. Trong giờ thực hành, các bạn nhỏ sẽ tập trung lại trước một quầy hàng mẫu, một bạn sẽ đóng vai trò nhân viên bán “sushi”, còn khách hàng là những bạn khác, sau khi khách hàng nhận sushi và trả tiền, người bán hàng sẽ lấy “tiền thừa” trong hộp giấy “hòm thu ngân” để trả lại khách.

Các trường trung học ở thành phố Kaizuka thuộc phủ Osaka - Nhật Bản là nơi thứ năm triển khai “giáo dục tiền tệ” như vậy, học sinh ở các

độ tuổi khác nhau có những giáo trình giáo dục khác nhau. Các chủ đề giảng dạy chủ yếu là phân biệt “tiết kiệm và chi tiêu”, “kinh doanh hợp pháp”, “kiến thức về thẻ tín dụng”. Chẳng hạn như, học sinh năm thứ nhất sẽ được hướng dẫn mua các loại cây, hoa cảnh, sau đó mang về nhà chăm sóc, đến những ngày lễ sẽ đem ra bán; học sinh năm thứ hai sẽ được cố vấn ở trung tâm đến giảng dạy về cách kinh doanh hợp pháp, tìm hiểu chế độ thời kỳ đóng băng... Cố vấn cũng có thể đưa ra các tình huống hủy bỏ hợp đồng tại một thời điểm nhất định. Ngoài những điều này, mỗi niên học, các em lại chọn ra hai cán sự “giáo dục tiền tệ” để phụ trách những thủ tục có liên quan. Nhà trường còn cho phát hành định kỳ tập san “Giáo dục tiền tệ” do chính các bạn học sinh làm, trong đó có giới thiệu chi tiết về những thông tin liên quan đến đầu tư tài chính.

Không chỉ vậy, các sàn giao dịch chứng khoán ở Tokyo còn làm những “Phần mềm trò chơi cổ phiếu” chuyên dành cho học sinh, các em có thể căn cứ theo giá cổ phiếu thực tế để tiến hành giao dịch cổ phiếu, thông qua trò chơi có thể nắm bắt được những kiến thức về chứng khoán, tài chính.

Ở Nhật Bản, học tập kiến thức về tiền tệ từ khi còn nhỏ đã trở thành một phong trào. Các cơ quan chuyên ngành cũng bắt tay vào làm những việc vốn lạ lẫm ở ngân hàng và công ty chứng khoán, để giúp các em nhỏ hiểu về “tiền tệ”. Ở các trường tiểu học, cũng đã bắt đầu xây dựng những môn học liên quan kiến thức kinh tế; chẳng hạn như dạy trẻ biết thế nào là tiền công lao động, cách phân biệt giá thành các loại sản phẩm...

Nhà trường là nơi cung cấp những kiến thức cơ bản nhất về tài chính, còn gia đình là nơi củng cố những kiến thức ấy thêm vững chắc.

Anh Trung đã khiến con gái mình có ấn tượng sâu sắc với những vấn đề tài chính, cụ thể là tiền gửi “tiết kiệm” và “khoản vay”. Anh đã cùng vợ lập ra “ngân hàng gia đình”. Tất cả những khoản thu nhập từ tiền công làm việc nhà, tiền tiêu vặt hàng tháng còn thừa, tiền mừng tuổi hàng năm của con gái, đều được gửi vào tài khoản “ngân hàng gia đình”, anh cũng ghi chi tiết các khoản này vào một quyển sổ tiết kiệm. Để khích lệ con gái tiết kiệm nhiều tiền hơn nữa, anh đã áp dụng những phương pháp đầu tư, đó là: mỗi lần con gái bỏ vào một đồng, anh cũng cho vào đó một đồng, như vậy con gái anh sẽ tiết kiệm được gấp đôi. Nhưng hình thức “lãi suất cao” này cũng có một cái giá riêng, anh quy định rằng, nếu một lúc nào đó, cô con gái rút hết tiền tiết kiệm ở “ngân hàng gia đình” trước thời gian quy định, thì anh cũng sẽ thu hồi lại số tiền của mình. Với cách làm như vậy, ngoài việc tăng thêm động lực

khuyến khích con gái chi tiêu tiết kiệm, còn giúp kéo dài thời gian gửi tiền tiết kiệm của con.

Không chỉ vậy, anh Trung còn hướng dẫn con gái cách sử dụng khoản tiền vay hiệu quả. Anh phân tích về chi phí sinh hoạt trong gia đình: mặc dù nhà mình rất thoải mái, nhưng bố mẹ cũng không thể chi trả nhiều khoản chi tiêu trong một lần, cũng có thể đến ngân hàng để mượn tiền, nhưng hàng tháng phải trả tiền lãi suất cho ngân hàng. Cho nên, khi con muốn chi tiêu một khoản tiền lớn, bố sẽ cho con “vay tiền” để mua những thứ mình muốn, nhưng con sẽ phải trả lãi suất cho bố, bằng cách hàng tháng trích từ khoản tiền tiêu vặt mỗi lần một ít.

Có rất nhiều ngân hàng triển khai chương trình “tài khoản nhi đồng” dành riêng cho các bé, và nhận được sự hưởng ứng nhiệt liệt của đông đảo các bậc phụ huynh. Nhưng cách làm của mọi người chỉ là dùng tên con để lập một tài khoản ở ngân hàng mà thôi, còn về bảng chi tiêu tiết kiệm bao nhiêu, rút ra chừng nào thì vẫn do cha mẹ sắp xếp, trẻ về căn bản vẫn không biết được các kiến thức về tiền tệ.

Thực chất, các ông bố trước tiên nên giảng cho con hiểu về lãi suất của một tài khoản tiết kiệm, sau đó, đưa trẻ đến ngân hàng, động viên con cái tự mình trải nghiệm những nghiệp vụ ngân hàng cơ bản; giải thích cho trẻ hiểu tại sao phải gửi tiền vào trong đó, tại sao kỳ hạn gửi tiền khác nhau lại có lãi suất khác nhau, phải điền đầy đủ thông tin vào đơn gửi tiền và rút tiền như thế nào, làm sao để chuyển tiền cho người khác...

Đối với những ông bố ham mê đầu tư, việc dẫn con cái cùng đi mua bán cổ phiếu, cũng là một phương pháp giáo dục tài chính nên làm. Nhưng tốt nhất, bố chỉ nên mở tài khoản hoặc mua một ít cổ phiếu mang tên trẻ, chứ không để trẻ tham gia đầu tư trực tiếp. Mục đích chính là giới thiệu một số kiến thức đầu tư đơn giản để trẻ hiểu, ví dụ như dẫn trẻ đi tham khảo giá cả thị trường, giảng cho trẻ hiểu sự thay đổi của giá cả có ảnh hưởng gì đến vấn đề tài chính.

Những ông bố chuyên đầu tư cổ phiếu, nên lựa chọn một số công ty chứng khoán mà trẻ biết, ví dụ những công ty chuyên sản xuất mặt hàng điện tử dân dụng như ti vi, tủ lạnh, vì nhãn hiệu của các mặt hàng này rất có uy tín và thông dụng, nên trẻ sẽ không cảm thấy lạ lẫm, thậm chí còn đặc biệt chú ý đến những thông tin đầu tư liên quan, việc làm tăng hay giảm giá cổ phiếu, ảnh hưởng thế nào đến số tiền vốn đầu tư ban đầu...; dần dần, những nguyên tắc đầu tư cơ bản sẽ “ngấm” vào người trẻ một cách tự nhiên nhất.

Ngoài ra, phải dạy trẻ một số kiến thức đơn giản về tiền tệ, cha mẹ có thể bắt đầu từ những trò chơi mô phỏng như “nhà triệu phú tỷ hon”, hãy tận dụng niềm đam mê của trẻ, xây dựng ấn tượng ban đầu về kiến thức tiền tệ ngay trong lúc vui chơi.

Dạy trẻ tài chính tiền tệ, không chỉ giúp trẻ hình thành thói quen không tiêu tiền lãng phí, mà còn giúp chúng nâng cao khả năng sống tự lập. Bồi dưỡng năng lực tài chính cho trẻ một cách chủ động, hướng dẫn trẻ làm quen, nắm bắt được công cụ và kiến thức tiền tệ cơ bản nhất, như vậy mới giúp trẻ có đủ bản lĩnh dựa vào chính mình để đứng vững trong thời đại ngày nay.

- * Kiến thức về tiền bạc chính là công cụ để sinh tồn.**
- * Bài học tiền tệ có ở mọi lúc, mọi nơi.**
- * Tiếp nhận kiến thức tiền tệ ngay trong lúc vui chơi.**
- * Hãy tạo cho trẻ cơ hội để thực hành.**

Tiết kiệm một đồng là kiếm được hai đồng

Từ xưa đến nay, tiết kiệm luôn được coi là một đức tính tốt của con người, vì nó không chỉ mang lại cuộc sống an toàn, mà còn đem đến cho chúng ta những điều tốt đẹp. Trong hoàn cảnh sống không bị ảnh hưởng bởi vật chất, nếu dạy trẻ học cách tiết kiệm hợp lý, giảm bớt những khoản chi tiêu không cần thiết, có nghĩa là trẻ đã học được cách kiếm tiền từ một việc khác. Đặc biệt, trong xã hội ngày nay, khi các ông bố luôn bị ảnh hưởng bởi sự lên xuống của cổ phiếu, tiền lãi lúc ẩn lúc hiện, còn tiền vốn thì ngày càng ít đi.

Trong trường hợp như vậy, làm thế nào để kiếm tiền? Điều đầu tiên mọi người thường nghĩ đến chính là đầu tư. Suy nghĩ này tất nhiên là không sai, nhưng ngoài việc đó ra, liệu còn cách nào khác không? ***Thực ra, tiết kiệm tiền cũng chính là kiếm tiền. Tiết kiệm được một đồng, giống như bạn đang kiếm thêm được một đồng. Tích tiểu thành đại, dần dần số tiền “kiếm” được chắc chắn là không nhỏ.*** Cho nên, “tiết kiệm từng chút một” đang trở thành nguyên tắc tiêu dùng hiện nay, “tiết kiệm chính là kiếm tiền” đã trở thành quan niệm tài chính tốt nhất để các ông bố truyền dạy lại cho các con.

Có một câu chuyện về Bill Gates thế này: một lần, khi ông lái xe đến gặp một người bạn, nhưng vì đến muộn một chút nên bãi đỗ xe của nhà hàng đã chật kín chỗ. Do đó, nhân viên lễ tân đã gợi ý ông gửi xe vào khu vực của khách VIP.

Phí đỗ xe ở khu khách VIP đắt hơn rất nhiều so với bãi đỗ xe bình thường, Bill Gates cho rằng, điều này là không cần thiết và quá lãng phí, hơn nữa, đỗ ở bãi xe bình thường với bãi xe VIP đâu khác nhau là mấy mà phải trả nhiều tiền như vậy, thế là ông không đồng ý.

Người bạn của Bill Gates thấy vậy, bèn đề nghị rằng: “tôi sẽ trả tiền gửi xe cho Bill”, nhưng Bill vẫn không đồng ý. ***Ông nói: “Tôi không thiếu tiền, nhưng tôi cảm thấy không nhất thiết phải đỗ xe ở khu vực VIP, tiêu quá nhiều tiền cho mỗi việc đỗ xe là không đáng. Dù tiền đó là anh trả hay tôi trả cũng vậy, không thay đổi được sự lãng phí”. Cuối cùng, Bill Gates cũng tìm được một chỗ trống và lái xe mình vào khu đỗ xe bình thường.***

Nói về số tài sản của Bill Gates, có người từng thử đưa ra một ước tính: nếu đem toàn bộ tiền của Bill Gates có đổi thành tờ bạc 100 dollar rồi đem ra trải đường, thì độ dài của nó phải gấp 14 lần độ dài từ Trái Đất lên đến Mặt Trăng. Như vậy có thể thấy rằng, việc Bill Gates một

mục từ chối đỗ xe ở khu vực VIP không phải là vì tiền, mà vì "tiết kiệm" tiền hợp lý.

Tiền cũng như chế biến món ăn, phải nấu sao cho đúng. Nếu cho quá ít muối, món ăn sẽ rất nhạt nhẽo, ngược lại, nếu cho quá nhiều muối, món ăn cũng không thể ngon được, do vậy mới cần sự vừa vặn. Dù chỉ là tiêu vài đồng, hay là vài xu cũng phải để nó phát huy tác dụng tối đa. Phải để trẻ hiểu rằng, người biết tiêu những đồng tiền trong tay một cách hợp lý, sẽ là người nắm chắc được sự giàu có, cũng là người có thể đạt được thành công trong mọi công việc và có được cuộc sống hạnh phúc về sau.

Có ông bố sẽ cho rằng: "tiết kiệm tiền là việc của những người nghèo". Điều này có đúng không? Nếu bạn cũng nghĩ như vậy, thì bạn đã nhầm! Đại đa số những người giàu có, họ sống rất tiết kiệm, cứ giảm được khoản chi tiêu nào là sẽ dành dụm để tiết kiệm. Có những người giàu, gia sản có đến mấy chục tỷ, nhưng họ cũng chỉ mặc những quần áo rất bình thường, khi đi mua sắm vẫn dùng thẻ ưu đãi giảm giá, giày rách vẫn khâu lại để đi tiếp... Bạn chớ vội cười nhạo những chuyện đó, có không ít người giàu thực sự sống như vậy, đó là vì họ rất tôn trọng quan niệm "tiết kiệm chính là kiếm tiền". Theo một cuộc điều tra gần đây, trong số 500 người giàu nhất thế giới, số người có ý thức tiết kiệm chiếm tỷ lệ là 84%.

"Vua đầu tư" Buffett có cách lý giải rất riêng về vấn đề tiết kiệm tiền. Mặc dù ông có tài sản trị giá hàng chục tỉ dollar, nhưng vẫn sống trong một căn nhà nhỏ suốt mấy chục năm, vẫn thường tự mình đi mua sắm, mỗi lần mua đều sử dụng thẻ giảm giá.

Có người từng hỏi Buffett rằng: "Ông có nhiều tiền như vậy, sao vẫn muốn sử dụng thẻ ưu đãi? Mỗi ngày chỉ tiết kiệm được 1 hay 2 dollar thì cả đời gom được bao nhiêu chứ?"

"Không tiết kiệm được bao nhiêu ư? Bạn nhầm rồi, số tiền tiết kiệm đó có thể lên đến hàng trăm triệu dollar", Buffett trả lời.

"Một ngày chỉ tiết kiệm được 1 đến 2 dollar mà có thể gom được trăm triệu ư?". Mọi người tỏ ra hoài nghi.

Buffett phân tích: "Mỗi ngày chỉ để dành 1 hay 2 dollar, nhìn bề ngoài có vẻ như không nhiều nhận gì; nhưng nếu tôi cứ kiên trì làm như vậy thì cả đời sẽ tiết kiệm được năm mươi nghìn dollar. Giả sử, thu nhập của chúng ta là như nhau, nhưng bạn không biết tiết kiệm như tôi, vậy tôi sẽ có nhiều hơn bạn năm mươi nghìn dollar. Điều quan trọng là tôi sẽ dùng số tiền năm mươi nghìn đó để đầu tư và mua cổ phiếu. Nếu lợi nhuận đầu tư mua cổ phiếu đạt 18%, sau bốn năm số tiền đó đã tăng

gấp đôi, như vậy tôi sẽ có một trăm nghìn dollar, bốn mươi năm sau sẽ là năm mươi một triệu hai trăm nghìn dollar, sáu mươi năm sau sẽ có hơn một trăm sáu mươi triệu. Nếu mỗi ngày bạn tiết kiệm 1 hay 2 dollar, bạn sẽ có một trăm sáu mươi triệu là như vậy đấy.

Bạn sẽ dạy con mình phải làm thế nào? Nếu một đồng tiền có thể tạo ra giá trị của một trăm triệu đô, làm được như vậy chắc hẳn trẻ sẽ rất vui vẻ để dành ra 1-2 dollar mỗi ngày. Mặc dù trẻ chưa thể giống Buffett, là ngay lập tức kiếm được hàng đồng tiền bằng việc đầu tư mua cổ phiếu, nhưng sẽ giúp trẻ hình thành thói quen chi tiêu “tiết kiệm”, và học được cách làm thế nào để quản lý số tiền có được, điều này mang lại hiệu quả rất lớn.

John Davison Rockefeller là ông vua dầu mỏ của Mỹ, ông có số tài sản khổng lồ, nhưng bản thân lại hiểu rất rõ tầm quan trọng của việc “tiết kiệm”. Ông từng nói với cấp dưới của mình rằng: “Tiết kiệm tiền chính là kiếm tiền”. Cũng vì từ đầu đến cuối luôn làm theo nguyên tắc này mà công ty Mobil của ông mới được lớn mạnh như vậy.

Còn vua thép của nước Mỹ - Andrew Carnegie cũng từng nói rằng: “Chú ý vào chi phí, sẽ không cần lo lắng về lợi nhuận”. Trong suốt cuộc đời mình, ông chưa từng phải lo lắng về lợi nhuận, vì điều ông quan tâm nhất chính là giá thành sản phẩm và chi phí sản xuất, đồng thời tiết kiệm những khoản chi không cần thiết dù chỉ là một đồng.

Không chỉ trong công việc mà ngay trong đời sống hàng ngày, nếu càng muốn có nhiều của cải, thì càng phải tiết kiệm những không cần thiết, thực hiện được nguyên tắc chi phí thấp nhưng hiệu quả cao sẽ giúp đạt được điều ấy. Nếu dạy cho trẻ hiểu được điều này, chính là bạn đang giúp trẻ mở cánh cửa dẫn tới sự giàu sang.

Các sản phẩm trên thị trường càng ngày càng không ngừng biến đổi, nhằm thu hút sự chú ý của mọi người, trẻ em cũng rất dễ bị mê hoặc và muốn sở hữu chúng. Tuy nhiên, với những trẻ sống ở các quốc gia “phát triển”, thì chúng luôn được dạy sự suy xét trước khi mua hàng. Ở Bỉ, trẻ em khoảng bảy, tám tuổi đã bắt đầu biết làm thế nào để chi tiêu số tiền tiêu vặt một cách có “tính toán cặn kẽ”. Bọn trẻ ở đây thường được dạy rằng: “Phải đợi đến khi sản phẩm được giảm giá, thì tiền của chúng ta mới được đem sử dụng”, và chúng hiểu rằng, cha mẹ tuyệt đối không bao giờ nhân nhượng hay nuông chiều trong khoản tiền tiêu vặt, nếu muốn dùng tiền tiêu vặt để thỏa mãn nhu cầu của bản thân, thì phải tiết kiệm trước đã.

Sự giàu có đều xuất phát từ tiết kiệm. Các ông bố hãy bắt đầu từ ngay bây giờ, giáo dục trẻ khái niệm tiết kiệm của cải vật chất với từng chi tiết

nhỏ trong cuộc sống, hãy bắt đầu tiết kiệm từng đồng tiền, để dần hình thành thói quen cho con trẻ.

- * **Kiểm tiền giống như lấy kim bới đất, tiêu tiền giống như lấy nước dội cát.**
- * **Người không biết tính toán mới là người nghèo.**
- * **Tiết kiệm tiền dễ dàng hơn kiếm tiền.**
- * **Đặt từng đồng tiền lên đầu lưỡi dao.**

Tình yêu thương là tài sản quý giá nhất

Nếu bỗng một ngày, bạn bất ngờ có được 16 nghìn bảng Anh, thì bạn sẽ làm gì?

Năm 2003, Lidiya khi ấy 19 tuổi, là sinh viên trường Đại học Oxford. Năm đó, cô tham gia chương trình “Ai là triệu phú” của Đài Truyền hình và đã chiến thắng giải thưởng tiền mặt trị giá 16 nghìn bảng Anh.

Thông thường, khi có số tiền lớn như vậy, mọi người thường tự thưởng cho chính mình bằng việc: mua sắm tất cả những gì mình mong muốn, hay đi du lịch đây đó... nhưng Lidiya đã làm một việc khiến tất cả mọi người kinh ngạc - cô quyết định quyên tặng toàn bộ số tiền thưởng cho cô nhi viện ở Thái Lan, để giúp đỡ những trẻ em khuyết tật.

Cô giải thích cho việc làm của mình rằng: “Trước đây, tôi đã từng làm tình nguyện viên ở cô nhi viện, tôi biết những đứa trẻ ở đó cần gì; hơn nữa, Thái Lan đang rất cần sự quan tâm giúp đỡ của nhân dân toàn thế giới. Tôi muốn giữ lại 2 nghìn bảng để mua cho mình một chiếc laptop, nhưng cuối cùng lại quyết định quyên tặng toàn bộ số tiền, vì số tiền đó là món quà của thượng đế, nên nhiều người cần phải được ban phúc”. Sau khi biết cô con gái ủng hộ toàn bộ số tiền thưởng, cha của Lidiya nói : **“Tôi rất vui vì con bé đã biết xây dựng cho mình những quan niệm đúng đắn về tiền bạc, cho đi còn quan trọng hơn nhiều việc nhận lấy, tình yêu thương quan trọng hơn tiền bạc”**.

Các ông bố hầu như đều có một lo lắng chung, đó là chi phí cho việc giáo dục trẻ ngày một tăng lên, nên phải bon chen vất vả, để làm sao kiếm được nhiều tiền cho con cái. Vì thế, những câu nói như: “Con có biết vì con mà bố phải tốn biết bao nhiêu tiền không?”, hay “Bố lao động khổ sở kiếm tiền rớt cuốc là vì ai?” hầu như đều trở thành câu cửa miệng của các ông bố. Nguyên nhân của những câu nói này là bởi họ mong con mình hiểu được sự vất vả của bố mẹ, để cố gắng trở thành đứa con ngoan.

Tuy nhiên, trên thực tế, những câu nói tương chừng như không có gì lại rất dễ khiến trẻ hiểu lầm, trẻ sẽ cho rằng tiền là tiêu chuẩn đo lường mọi thứ. Chúng còn nghĩ, cha mẹ yêu thương mình bao nhiêu, là có thể đoán được bấy nhiêu số tiền cha mẹ “đầu tư” cho mình. Khi trẻ hình thành lối suy nghĩ này, có thể chúng sẽ thông cảm với nỗi vất vả của cha mẹ, thậm chí là biết ơn; nhưng đồng thời, trẻ lại nghĩ rằng cha mẹ chỉ dùng tiền để đánh đổi tình yêu thương, bù đắp cho lỗi làm bản thân vì

không thể quan tâm đến con cái. Về lâu dài, tiền chỉ trở thành công cụ sinh sống đối với trẻ, chứ không hề phát hiện ra những tác dụng tiềm ẩn trong đó. ***Vì thế, khi trẻ vừa mới tiếp xúc với tiền bạc, hãy bồi dưỡng tình yêu thương cho trẻ, giảng cho trẻ hiểu tình yêu còn quan trọng hơn nhiều so với mọi thứ của cải vật chất. Đó là nội dung quan trọng của việc giáo dục tài chính.***

Trong một buổi học trên lớp, cậu bé Ryan, 6 tuổi, người Canada được nghe thầy giáo giảng về cuộc sống khó khăn của người châu Phi; các bạn nhỏ ở đây không có đồ chơi, không đủ thuốc men, đồ ăn, tiền học phí, nhiều người còn không được dùng nước sạch...

Thầy giáo nói: “Mỗi một đồng của chúng ta đều có thể giúp được họ, ví dụ như 1 đồng có thể mua được một chiếc bút chì, 60 đồng có thể trả đủ tiền thuốc cho một đứa trẻ trong hai tháng, hay bảy mươi dollar Canada có thể giúp họ đào một cái giếng...”

Những lời của thầy giáo khiến Ryan vô cùng kinh ngạc, cậu bé muốn giúp các bạn nhỏ Châu Phi đào một cái giếng, vậy là Ryan đã hạ quyết tâm, chăm chỉ làm việc nhà, phụ giúp hàng xóm để có thể kiếm đủ bảy mươi dollar Canada.

Tuy nhiên, bảy mươi dollar Canada này chỉ mua được một chiếc máy bơm, còn muốn đào giếng phải cần khoảng hai nghìn dollar Canada. Dù vậy, Ryan vẫn không từ bỏ, cậu bé tiếp tục cố gắng. Hơn một năm sau, cùng với sự giúp đỡ của gia đình và bạn bè, cậu đã có đủ số tiền, đóng góp vào việc đào một chiếc giếng cho trường tiểu học Anglo ở Uganda.

Tình yêu thương chính là thứ tài sản lớn của trẻ. Các chuyên gia nghiên cứu tâm lý trẻ đã tiến hành một cuộc điều tra và thấy rằng: “bản tính lương thiện và sự cảm thông chia sẻ của trẻ vốn là thiên bẩm, nhưng trong suốt quá trình trưởng thành, nếu trẻ không nhận được sự giáo dục đúng đắn, thì những bản tính đó sẽ dần dần biến mất”. ***Vì thế, các ông bố khi giáo dục tài chính cho trẻ, phải chú ý dạy trẻ cách làm thế nào để giúp đỡ người khác, hãy dạy trẻ trở thành người có tấm lòng biết yêu thương.***

Trong cuộc sống thường nhật, chúng ta có thể thấy một số người, càng giàu càng tỏ ra keo kiệt; họ saün sàng bỏ ra hàng trăm triệu đồng để mua về những mặt hàng xa xỉ, nhưng nhất quyết không chi một đồng làm từ thiện. Cũng có những người dù hoàn cảnh khó khăn, nhưng vẫn cố gắng chia sẻ với những người có hoàn cảnh khó khăn hơn mình. Có những người từ nghèo đói đi lên giàu sang, từ “kẻ nhận giúp đỡ” trở thành “người đi giúp đỡ”, nhưng do quen sống trong niềm vui mà của cải đem lại, nên cũng “quên mất” những người

nghèo khó.

Mấu chốt của vấn đề nằm ở chỗ, người đó có tình yêu thương hay không? Tình yêu vốn không phân biệt giàu nghèo, sang hèn. Nếu có tình yêu thì dù nghèo họ vẫn sẵn sàng giúp đỡ người khác; nếu không có tình yêu, tiền nhiều đến mấy thì họ cũng chỉ lo gìn giữ khối tài sản cho mình mà thôi.

Lý Gia Thành có nói: “Nếu chúng ta chỉ theo đuổi tiền bạc và quyền lực, mà coi thường tình cảm cao thượng của con người, thì tất cả của cải tạo ra đều trở thành vô nghĩa”. Cho nên, dẫn trẻ tham gia một số hoạt động cứu trợ và từ thiện, là con đường tốt nhất để giúp trẻ hình thành quan niệm đúng đắn về tiền bạc và bồi dưỡng lòng yêu thương. Thông qua các hoạt động đó, giúp trẻ nhận thức được rằng, trên thế giới vẫn còn rất nhiều người có hoàn cảnh khó khăn cần giúp đỡ.

Ngoài ra, chúng ta cũng phải để trẻ hiểu, từ thiện chỉ là một hình thức thể hiện lòng yêu thương đồng loại, mỗi cá nhân nên căn cứ vào điều kiện kinh tế bản thân để quyết định nên ủng hộ bao nhiêu. Phải để trẻ hiểu, dù ủng hộ nhiều hay ít, thì chúng ta vẫn được tán dương và khen ngợi, vì lòng yêu thương không thể dùng tiền để đong đếm.

Hạnh vẫn luôn mơ ước có một chú gấu to để ôm đi ngủ mỗi tối, vậy là cô bé đã xin bố mẹ, và hy vọng cuối tuần sẽ lấy tiền mừng tuổi đi mua một con.

Nhưng hai ngày sau, lúc tan học về, Hạnh có nói với mẹ rằng: “ở trường đang có cuộc vận động ủng hộ đồng bào lũ lụt miền Trung, các bạn ở trên lớp đã lấy tiền mừng tuổi của mình ra để quyên góp từ thiện”.

Gấu bông vẫn chưa mua được, còn tiền mừng tuổi đem ra quyên góp, điều này khiến Hạnh cảm thấy không vui, còn mẹ cô bé cho rằng đây chính là cơ hội tốt để giáo dục con cái.

Nhân cơ hội này, bố mẹ Hạnh đem chuyện ủng hộ và chuyện con gấu bông ra thảo luận, họ khuyến khích Hạnh lấy tiền mừng tuổi để quyên góp từ thiện, và đổi món quà sinh nhật theo như kế hoạch là chiếc xe đạp chuyên thành gấu bông, Hạnh suy nghĩ một chút rồi gật đầu đồng ý.

Trong quá trình trưởng thành của trẻ, lòng yêu thương được biểu hiện mãnh liệt và rõ ràng hơn người lớn. Lúc này, chúng ta nên tán thành và khẳng định, đừng vì sự ích kỷ cá nhân mà đã kích tới lòng yêu thương của chúng, nếu không, rất dễ tạo cho trẻ ảo tưởng, trẻ sẽ cho rằng tình yêu thương là sai lầm, lâu dần trở nên lạnh lùng, vô cảm. Trong quá trình giáo dục tài chính ở gia đình, các ông bố cần tối kỵ một

điều là đưa tiền đặt lên vị trí hàng đầu, vì như thế sẽ làm tổn thương tình cảm giữa những người trong gia đình, gây ra ảnh hưởng tồi tệ đối với trẻ. Ông vua thép Hoa Kỳ - Andrew Carnegie từng nói với các con của mình rằng: “Tiền không thể đánh đổi được tình cảm”, ông còn nói: “Nếu bố là kẻ phóng khoáng, cho các con rất nhiều tiền, như vậy các con chỉ nhớ đến tiền của bố, chứ không nhớ đến con người của bố. Còn nếu bố quá keo kiệt, có thể bố sẽ không có được tình cảm của các con. Do đó, bố luôn muốn dành nhiều thời gian để quan tâm tới các con, bồi đắp tình cảm giữa người với người, khi đứng trước tình yêu, tiền bạc không có nghĩa lý gì cả. Các con nhất định phải ghi nhớ, lực tác động mạnh nhất tới con người không chỉ là giá trị vật chất, mà còn có tình cảm”.

Tình yêu có thể trở thành tài sản quý giá trong đời trẻ. Khi trẻ biết dùng tiền giúp đỡ người khác, điều ấy làm tâm hồn trở nên ấm áp và thuần khiết, những điều này sẽ giúp trẻ thành công, và có được một cuộc sống chân chính sau này.

- * Không được trở thành nô lệ của đồng tiền.**
- * Ủng hộ từ thiện là một cách thể hiện tình yêu thương.**
- * Tiền từ thiện không thể đem ra cân đo đong đếm tình yêu thương.**
- * Tình yêu có thể biến của cải thành niềm vui chân chính.**

Đạo đức quan trọng hơn của cải vật chất

Vào một buổi chiều, trên đường đi học về, Đặng Phương và Minh Quang đột nhiên phát hiện thấy một chiếc túi màu đen, sau khi mở ra xem, hai cậu bé hết hoảng trông thấy trong túi có rất nhiều tiền. Từ trước đến nay, cả hai chưa bao giờ được nhìn thấy nhiều tiền đến vậy nên cảm thấy hơi hoảng sợ, vội vàng cầm chiếc túi chạy về nhà.

Hai cậu bé đưa túi tiền đó cho mẹ của Đặng Phương, hy vọng mẹ Đặng Phương sẽ tìm thấy người bị mất và trả lại số tiền cho họ. Mẹ cậu bé khi vừa trông thấy số tiền ấy, đã nảy lòng tham, không muốn giao nộp cho cảnh sát, bà cầm một nửa số tiền đưa cho

Minh Quang, còn một nửa giữ lại cho mình. Thấy mẹ cầm tiền và không muốn trả người bị mất, cả hai cậu bé đều không tán đồng, nhưng không biết người bị mất là ai, lại không muốn cãi lại lời người lớn, nên đành nghe theo.

Có lẽ, do cảm thấy bất an, nên sau đó mẹ Đặng Phương đã đem số tiền trên giao nộp cho cảnh sát. Bố Đặng Phương nói rằng: “Con trai chúng tôi và bạn của nó nhặt được số tiền này, chúng tôi muốn nhờ các anh trả lại người bị mất”.

Trong quá trình giáo dục tài chính cho trẻ, thì việc giáo dục đạo đức là một yếu tố quan trọng, nó có ảnh hưởng và liên quan đến sự trưởng thành trong suốt cuộc đời trẻ.

Đối với những người bình thường, lợi ích mà một khoản tiền lớn đem lại là không nhỏ, nên bố mẹ Đặng Phương đã nảy lòng tham muốn chiếm dụng làm của riêng, mà không hề xem xét hành vi của bản thân sẽ đem lại ảnh hưởng thế nào tới các con. Chưa cần biết đó có phải là khoản tiền bất chính hay không, nhưng ít nhất việc làm này cũng là trái đạo đức, làm vẩn đục tâm hồn của trẻ.

Của cải đúng là rất quan trọng, nhưng đạo đức mới là tài sản quan trọng hơn. Khi trẻ nhặt được tiền, và tích cực yêu cầu giao nộp cho cảnh sát, đó là việc làm đáng tuyên dương. Cha mẹ phải vui vì điều đó, vì điều ấy khẳng định nhân cách cao thượng của trẻ, cha mẹ nên tận dụng cơ hội này để giáo dục đạo đức cho con. Còn cách làm của cha mẹ Đặng Phương, không chỉ không xây dựng tấm gương kiểu mẫu cho con cái noi theo, mà còn trực tiếp tạo ra mặt trái trong giáo dục đạo đức tài chính.

Bồi dưỡng đạo đức và lòng tin là yếu tố không thể thiếu được trong

giáo dục tài chính và giáo dục đạo đức. Các ông bố có thể bắt đầu từ những chi tiết nhỏ trong cuộc sống, dạy dỗ để trẻ trở thành người thật thà, đáng tin cậy.

Trong cuốn sách “Úc Ly Tử” của Lưu Bá Ôn, có trích dẫn một câu chuyện kể về việc vì mất tín rồi thành mất mạng.

Ngày xưa, có một phú ông vô cùng giàu có, một ngày nọ ông ta qua sông và bị đắm thuyền, rất may đã bám được vào cành củi khô và kêu cứu. Một ngư dân nghe thấy tiếng kêu liền vội vàng chạy tới xem, phú ông khẩn thiết nói: “Ta là người rất giàu có, nếu người cứu ta, ta sẽ trả người một trăm lạng vàng”.

Sau khi cứu được phú ông lên bờ, anh ngư dân yêu cầu ông ta hãy trả tiền công cho mình, nhưng phú ông lập tức giở mặt không chịu trả. Cuối cùng ông ta chỉ chịu trả mười lạng vàng, anh ngư dân trách phú ông là người thất hứa, không chịu giữ lời. Phú ông nói: “Người chỉ là một tên đánh cá, cả đời cũng chỉ kiếm được vài đồng, làm có mỗi việc nhỏ như vậy đã có mười lạng vàng, chẳng nhẽ còn không vừa lòng?”. Anh ngư dân rất tức giận, hậm hực cầm mười lạng vàng rồi bỏ đi.

Nhưng một lúc sau, không ngờ tên phú ông đó lại bị đắm thuyền một lần nữa. Có người muốn cứu ông ta, nhưng anh ngư dân bị tên phú ông lừa đảo trước đó, đã nói lại: “Ông ta chính là kẻ nói không giữ lời!”. Thế là tên phú ông bị chết đuối.

Tên phú ông hai lần đắm thuyền đều gặp anh ngư dân, đây có thể được coi là ngẫu nhiên; nhưng việc ông ta bị quả báo lại không nằm ngoài dự đoán, đây là bài học đắt giá cho những kẻ thất tín, cũng là hậu quả do việc làm ấy gây nên. Một người nếu không biết giữ lời hứa, sẽ không bao giờ nhận được lòng tin của người khác. Cho nên, khi gặp hoàn cảnh khó khăn, sẽ không ai muốn ra tay giúp đỡ; kẻ thất tín gặp họa, chỉ còn nước ngồi chờ chết là vì vậy. **Thế mới thấy trong cuộc sống, vai trò của lòng tin quan trọng thế nào.**

Trong xã hội ngày nay, đạo đức và uy tín của một cá nhân có thể giúp đạt được những thành công, nó cũng có thể quyết định số tài sản cho một đời người là như thế nào. Nhất là trong giới doanh nghiệp và tín dụng, nếu mất đi sự tin tưởng thì tổn hại không đơn thuần chỉ là tài sản, cơ hội phát triển sự nghiệp, mà còn là những ảnh hưởng xấu đối với xã hội.

Một trường tiểu học đã tổ chức hoạt động mang tên “Thị trường đồ cũ”, nghĩa là các em học sinh có thể mang những vật dụng do mình làm ra, hay đồ chơi và những đồ dùng học tập không sử dụng ở nhà đem đến trao đổi với các bạn khác.

Những đồ chơi của Trung đã được đem hết cho các em, nên trong nhà không còn gì mang ra đổi được. Thấy không còn cách nào khác, Trung bèn xin mẹ mua cho một quyển sách và một quyển vở mới để mang đến trường.

Mẹ của Trung không đồng ý, vì tháng trước đã tiêu tốn khá nhiều tiền để mua sắm đồ dùng cho con cái. Cuối cùng, mẹ Trung lục lại trong đồng đồ cũ tìm được một chiếc cặp sách bị rách. Lau chùi, khâu lại chỗ này, sửa lại chỗ kia một chút, rồi đưa cho Trung mang đến trường.

Mẹ Trung nghĩ như vậy là ổn thỏa, không ngờ người bạn học trao đổi đồ với Trung đã dẫn mẹ đến gặp thầy giáo, mách rằng Trung đã lừa mang đồ cũ rách để đổi lấy chú gấu bông Teddy của mình, đòi Trung phải trả lại đồ. Trung bị gọi đến phòng giáo viên, trong lòng bối rối không biết làm gì, chỉ biết khóc òa lên...

Cha mẹ là người thầy đầu tiên giáo dục tài chính cho trẻ, nhưng cũng có thể là người đầu tiên khiến trẻ tiếp xúc với cái xấu. Vì thế, cha mẹ phải giúp trẻ nắm chắc đạo đức tài chính, ngoài việc chú trọng cách dạy bảo con cái những điều hay lẽ phải, bản thân còn phải trở thành tấm gương mẫu mực để trẻ noi theo.

Giáo dục tài chính không chỉ là một hình thức giáo dục cách quản lý tài chính, mà còn phải giáo dục nhân cách, phẩm đức và lòng tin. Nếu có thể khai sáng được vấn đề từ khi còn nhỏ, bồi dưỡng cho trẻ thói quen và quan niệm tài chính đúng đắn, chắc chắn sẽ ảnh hưởng và thay đổi được cả cuộc đời trẻ.

- * Chữ tín quý trọng hơn cả tiền bạc.**
- * Có đạo đức mới có tiền tài.**
- * Chữ "tín" là "giấy chứng minh nhân dân" thứ hai.**
- * Lừa người cuối cùng lại là hại mình.**



Cách thức kiếm tiền

Năng lực tài chính và khả năng độc lập về kinh tế có liên quan đến hạnh phúc cả đời của trẻ. Theo điều tra, có khoảng 16% thanh thiếu niên ở Anh tận dụng thời gian rảnh rỗi đi làm thêm, bổ sung thêm khoản chi tiêu cá nhân, thu nhập bình quân từ việc làm thêm của một người một tuần vào khoảng 25,41 bảng Anh. Cho trẻ tiền mà không kiểm soát (bao gồm cả tiền tiêu vặt) chính là sự lơ là, bất cẩn của các ông bố, phải dạy cho trẻ biết, tiền không phải từ trên trời rơi xuống, phải tự dựa vào năng lực bản thân để đi kiếm tiền. Tất nhiên, kiếm tiền không hoàn toàn là vì tiền; dạy trẻ một số cách kiếm tiền hợp pháp, hợp lý và có hiệu quả, không chỉ giúp trẻ có được khả năng sinh tồn và thích ứng môi trường, mà còn giúp trẻ rèn luyện năng lực hoạt động và có ý thức trong mọi công việc.

“Làm thêm” giúp bố mẹ

Ông vua dầu mỏ Rockefeller là một tỉ phú đầu tiên trên thế giới, có tài sản vượt hơn mười tỷ dollar, gia đình ông hiện nay vẫn là một trong những nhà giàu nhất thế giới. Mặc dù có khối tài sản kếch xù, nhưng cuộc sống của Rockefeller lại vô cùng giản dị, hơn nữa, ông luôn dạy bảo các con mình hình thành những quan niệm tiền bạc đúng đắn.

Rockefeller đã dựng lên một thị trường kinh tế hư cấu ngay trong nhà mình, ông và vợ làm “tổng giám đốc”, yêu cầu các con ghi chép lại các khoản chi tiêu cẩn thận. Bọn trẻ sẽ làm việc nhà để kiếm tiền tiêu vặt: đập ruồi sẽ được 2 cent, tự gọt bút chì được 10 cent, luyện đàn 1 tiếng được 5 cent, sửa chữa lau chùi đồ đạc được 1 dollar, một ngày không ăn kẹo được 2 cent, nếu ngày hôm sau vẫn tiếp tục không ăn kẹo sẽ được hăn 10 cent, nhổ cỏ trong vườn cứ 10 năm thì được 1 cent, cậu con trai duy nhất của ông – John chặt củi sẽ được 15 cent một giờ, dọn sạch vườn mỗi ngày được 10 cent...

Rockefeller cảm thấy vô cùng hài lòng với cách giáo dục của mình, ông từng nói với người khác về cô con gái 13 tuổi của mình thế này: “Cô bé đó tuy còn nhỏ nhưng đã biết kiếm tiền rồi, bạn không thể tưởng tượng được cái cách con bé kiếm tiền. Có lần tôi nói với nó: “Bố sẽ cho con quản lý hết số đèn đốt bằng khí gas trong nhà, nếu con quản lý tốt, thì số tiền tiết kiệm được sẽ là của con. Thế là mỗi tối, con bé đi một vòng quanh nhà, xem phòng nào không có người thì sẽ tắt đèn đi để đỡ tốn gas“. Thông qua cách làm này, cô con gái đã dành dụm được một số tiền kha khá.

“Muốn tiêu tiền, phải tự mình kiếm tiền”, ở các nước phát triển, đây gần như là khẩu hiệu chung trong cách giáo dục con của các ông bố bà mẹ; hãy thử nhìn bọn trẻ xung quanh chúng ta, có phải cứ muốn tiêu tiền, là chúng tìm đến cha mẹ đầu tiên không. Đối với đa số các bậc phụ huynh, tiền tiêu vặt của trẻ là việc làm bắt buộc của người lớn; khi con cái lớn hơn một chút, không cần phải xin, cha mẹ cũng tự biết ý đưa. Còn về vấn đề đưa bao nhiêu, cha mẹ sẽ tham khảo bạn bè; hay tự làm một cuộc điều tra về tiền tiêu vặt rồi quyết định cho con số tiền hợp lý, họ bắt đầu một tuần đưa một lần, để trẻ tự đi mua sắm những gì chúng thích.

Nhưng cũng đừng nghĩ rằng, sự việc sẽ kết thúc như vậy. Khi bạn rút tiền trong ví đưa cho trẻ, trẻ sẽ vô tình hình thành thói quen không lao động vẫn được hưởng thụ, đồng thời làm trẻ mất ý thức tự lập và thiếu

quan niệm lao động. ***Bỏ sức lao động ra để kiếm tiền tiêu vật, rồi tự mình đạt được thứ mong muốn, đó mới là phương pháp có lợi cho cả cuộc đời trẻ sau này.***

Diệp là học sinh tiểu học năm cuối cấp. Bắt đầu từ năm lớp 3, mỗi tháng cô bé đã được cha mẹ cho tiền tiêu vật; nhưng lần nào cũng vậy, chưa đến cuối tháng mà túi Diệp đã hết sạch tiền.

Một lần, Diệp trông thấy một món đồ chơi mới, cô bé sờ vào túi thì chẳng còn đồng nào cả, liền chạy về vòi mẹ tiền để mua. Thật không ngờ, mẹ cô bé một mực từ chối. Diệp đang muốn có món đồ chơi đó nhưng lại không biết làm thế nào để có được, sau một hồi suy nghĩ, cô bé đã chủ động yêu cầu mẹ tạo cho mình việc làm thêm.

Vừa nghe thấy đề nghị của con, mẹ lập tức đồng ý: “Vây con hãy đánh đôi giày này giúp bố, bố sẽ trả con 2 nghìn đồng”. Chỉ mất có hơn 10 phút, Diệp đã kiếm được những đồng tiền đầu tiên bằng chính đôi tay và sức lao động của mình. Sau này, cô bé đã chăm chỉ làm việc nhà hơn để dành dụm tiền mua những món đồ mà mình yêu thích.

Trong phạm vi cho phép, hãy khuyến khích trẻ dựa vào sức mình để kiếm tiền, đồng thời để trẻ biết rằng, chỉ có kiếm tiền bằng cách lao động chân chính, để thực hiện mong muốn cá nhân mới là con đường đúng đắn.

Khuyến khích trẻ giúp cha mẹ làm việc nhà để kiếm tiền, chính là cách dạy cho trẻ tính độc lập. Trong xã hội cạnh tranh khốc liệt như hiện nay, những người chăm chỉ, cần cù, siêng năng làm việc mới có thể tồn tại và phát triển. Quá trình lao động của trẻ, cũng là quá trình để trẻ đối diện với những vấn đề. Hãy để trẻ tự giải quyết những vấn đề của chúng, như vậy, ngoài việc nâng cao thành tích cho trẻ, thì điều quan trọng hơn còn là bồi dưỡng cho trẻ ý thức dựa vào sức lao động chân chính để kiếm tiền ngay từ khi còn nhỏ.

Theo tư liệu từ Halifax Building Society của Anh - một trong 50 tổ chức tài chính lớn nhất thế giới: ở Anh quốc, tiền tiêu vật bình quân mỗi tuần của một đứa trẻ là 5,79 bảng Anh. Ngoài ra, mỗi đứa trẻ từ sáu tuổi trở lên đều có một công việc làm thêm để kiếm tiền tiêu vật.

Có khoảng 16% thanh thiếu niên Anh tận dụng thời gian rảnh rỗi đi làm thêm, để bổ sung vào số tiền tiêu vật hàng tháng, những công việc thường gặp nhất là làm việc nhà, làm việc theo yêu cầu của cha mẹ, dọn dẹp phòng, trông em, nhổ cỏ, tưới cây, rửa xe... việc làm thêm của trẻ, có thể có tình đưa

Khi sắp xếp những việc làm thêm của trẻ, có thể có tình đưa vào

trong đó một số việc giúp rèn luyện năng lực. Ví dụ, để trẻ tự đi mua những vật phẩm đơn giản, giúp trẻ tập tính toán; để trẻ sửa chữa những đồ đạc cũ hỏng, thậm chí cả sửa vòi nước, đèn điện, từ đó sẽ giúp trẻ thực hành những kiến thức về số học, vật lý, cơ học... một cách logic; dù chỉ là giúp đỡ bố nhưng cũng có thể mượn điều này để dạy trẻ một số việc cần thiết trong cuộc sống. ***Ngoài ra, những công việc đơn giản như quét nhà, dọn bàn ăn, đánh giày, lau cửa kính, thu gom rác, đổ rác... cũng góp phần rèn luyện năng lực cho trẻ.***

Trước khi để trẻ bắt đầu “làm thêm”, cha mẹ hãy cùng bàn bạc với trẻ; một khi trẻ hoàn thành công việc, hãy đưa trẻ tiền công ngay. ***Trong quá trình trẻ lao động, cha mẹ cũng cần chú ý kết hợp việc làm với niềm đam mê của trẻ, có như vậy mới có thể phát huy tính kiên nhẫn của trẻ một cách hiệu quả.***

Trong quá trình trẻ làm việc nhà để kiếm thêm tiền tiêu vặt, cần cho trẻ biết rằng đó cũng là những công việc bố mẹ phải làm, không nên gây cho trẻ cảm giác toàn bộ việc nhà đều trút lên đầu trẻ, vì nó rất dễ làm kích động mặt phản kháng trong tâm lý trẻ. Hãy để trẻ biết, việc nhà là trách nhiệm của toàn bộ thành viên trong gia đình, mà bố mẹ là người làm nhiều hơn.

So sánh với số tiền mà cha mẹ cho, trẻ sẽ càng quý trọng hơn những đồng tiền tự mình kiếm được nhờ “làm thêm”. Ngoài ra, cha mẹ cũng đừng quên nói “Cảm ơn” mỗi lần trẻ hoàn thành xong công việc. Mặc dù trẻ tự bỏ sức lao động của mình ra để kiếm tiền, nhưng nếu biết được lòng cảm kích của cha mẹ, trẻ sẽ càng tích cực giúp cha mẹ làm việc nhà hơn.

- * **Làm thêm là khởi đầu của tính tự lập.**
- * **Rèn luyện năng lực trong quá trình lao động.**
- * **Hãy bàn bạc thống nhất để tránh sự “tranh chấp lao động”.**
- * **Trả tiền công lao động bằng tiền mặt ngay khi hoàn thành.**

Lập ra những mục tiêu ngắn hạn và khen thưởng

Karl Witt có viết trong cuốn sách “Cách giáo dục của Karl Witt” rằng:

“Trong quá trình giáo dục trẻ, tôi luôn lấy tiền ra làm phần thưởng và luôn chú ý đến hành vi để đối chiếu hai mặt”. Nếu trẻ học tập tốt, mỗi ngày tôi sẽ thưởng cho một Côpêch. Nhưng nếu học tập xuất sắc, mà hành vi sai trái, thì không được bất cứ một đồng nào.

...

Rất nhiều người hỏi tôi, tại sao lại dùng tiền để làm động lực khuyến khích trẻ học tập? Đó là vì muốn mọi người hiểu được hàm ý “Học tập sẽ đem đến những hạnh phúc thực tế”; chỉ cần đưa trẻ học tập đạt thành tích tốt, mỗi ngày tôi đều có thể thưởng cho 1 đồng Côpêch, làm như vậy giúp trẻ hiểu, kiếm được một đồng phải vất vả và khó khăn thế nào, để trẻ thấy được điều này là rất quan trọng”.

Dù các ông bố có lo lắng đến mấy thì trước sau gì trẻ cũng phải tiếp xúc với tiền, đó là điều không thể tránh khỏi, chỉ bằng hãy sớm bồi dưỡng cho trẻ những khái niệm về tiền bạc từ khi còn nhỏ. Hãy xây dựng cho trẻ một số mục tiêu ngắn hạn, ví dụ như thành tích học tập cuối tháng, cuối kì hay kết quả các bài kiểm tra... chỉ cần đạt được những tiêu chí đã đặt ra, là trẻ đã được thưởng một khoản tiền nhất định.

Việc lấy tiền làm phần thưởng đã xuất hiện sớm ở các nước Âu - Mỹ, thực tế chứng minh việc làm này có một số hiệu quả nhất định. Nhưng, có không ít cha mẹ còn băn khoăn với cách làm này, họ cho rằng điều đó là tuyên truyền giá trị sai lầm, có ông bố còn tỏ ra lo lắng với việc này, sợ rằng tiền sẽ kích động tư tưởng của trẻ, biến trẻ trở thành “kẻ chỉ biết đến tiền”. ***Thực chất, phần thưởng cho dù là tiền hay giá trị tinh thần, cũng đều nhằm khẳng định kết quả sự nỗ lực của trẻ. Chỉ cần biết cách không chế số tiền hợp lý, kết hợp với việc giáo dục quản lý tài sản, thì những mối lo như trên hoàn toàn có thể xua tan được.***

Bé Nhung học lớp 4, đã giành được giải nhất trong một cuộc thi múa tại trường. Mẹ định thưởng cho cô bé một số tiền, nhưng bố Nhung nói rằng, làm như vậy sẽ trực tiếp tạo cho con thói quen tiêu tiền lãng phí. Sau đó cả hai người đưa ra quyết định, chỉ tặng thưởng, chứ không tặng

tiền; bố mẹ Nhung luôn có cách thưởng phạt nghiêm túc.

Mẹ lấy ra một quyển sổ, ghi rõ khoản thưởng đầu tiên của Nhung. Bố cô bé sẽ căn cứ vào thành tích học tập, định ra cách thưởng phạt: nếu bài kiểm tra Tiếng Anh được trên 10 điểm, sẽ được thưởng 100-200 nghìn đồng; 9 điểm thì không thưởng không phạt; 8 điểm phạt 50 nghìn đồng; 7 điểm phạt 100 nghìn đồng... tiền thưởng viết bằng bút đen, tiền phạt viết bằng bút đỏ. Lúc mới thực hiện, Nhung tỏ ra không đồng ý, nhưng mẹ nói: “Mặc dù bố mẹ không đưa tiền mặt, nhưng sẽ ghi tiền vào sổ, đợi đến khi con trưởng thành và có được thành tích học tập tốt, bố mẹ sẽ trả tiền mặt bằng đúng giá trị tiền ghi trong sổ này. Nếu số tiền trong sổ càng lớn, chứng tỏ thành tích học của con càng tiến bộ, và con sẽ có được nhiều tiền; ngược lại nếu các con số cứ nhỏ dần, thì thành tích của con là không tốt, con sẽ không có được nhiều tiền”.

Bố mẹ Nhung còn nói thêm: “Đợi đến khi cô bé vào đại học, sẽ đổi số tiền ghi trong sổ thành tiền mặt, rồi để cô bé tùy ý sử dụng.”

Trong lúc trẻ thực hiện mục tiêu để kiếm tiền thưởng, để tránh hiện tượng trẻ chi tiêu hoang phí hoặc quá “tham” tiền, cha mẹ cần có sự hướng dẫn đúng đắn trong quá trình nhận thức tiền bạc của trẻ, giúp trẻ hình thành quan điểm lành mạnh về tiền bạc.

Đối với sự nỗ lực mà trẻ đạt được, không nhất thiết phải thưởng trực tiếp bằng tiền, cha mẹ hãy giúp trẻ mở một tài khoản ngân hàng, gửi toàn bộ số tiền đó vào, như vậy có thể tránh việc chi tiêu bừa bãi và hoang phí, đồng thời còn là động lực tinh thần khuyến khích trẻ siêng năng học tập.

Cuốn sổ “ghi chép thưởng phạt” của Nhung giống như một hình thức gửi tiền ngân hàng tại gia đình, việc sử dụng số tiền thế nào cũng cần phải có sự hướng dẫn của cha mẹ, ví dụ như tiền ủng hộ từ thiện, tiền mua sách, mua đồ dùng học tập... điều này giúp trẻ không bị nảy sinh suy nghĩ “tiền của mình, tiêu thế nào cũng được”. Phải cho trẻ biết rằng, mục đích của tiền thưởng là để khẳng định thành quả nỗ lực của trẻ, bất kể số tiền đó là ai giữ, thì trẻ vẫn có quyền quyết định sử dụng, nhưng cũng không thể hoang phí. Cất tiền vào tài khoản trước, sau này dùng vào những việc cần thiết, làm như vậy không chỉ thúc đẩy động lực học tập của trẻ, mà còn bồi dưỡng tình yêu và ý thức về tài chính cho chúng.

Một ngày nọ, người mẹ nói với con gái: “Chỉ cần con thi được 10 điểm, mẹ sẽ cho con 100 nghìn đồng!”. Cô con gái nghe thấy vui mừng hí hửng.

Hôm sau, lúc tan học về, cô bé phấn khởi bỏ cặp sách ra chạy ngay

vào bếp: “Mẹ ơi! Con được 10 điểm rồi!”.

“Có thật không?” người mẹ có vẻ chưa tin.

“Tất nhiên là thật chứ ạ! Hôm qua mẹ nói sẽ cho con 100 nghìn đồng đúng không?”, mắt cô bé sáng long lanh.

“Thế này đi, mẹ sẽ đến hỏi thầy giáo trước xem có đúng là con được 10 điểm không, nếu đúng là thật, mẹ sẽ đưa cho con 100 nghìn đồng!”. Nghe thấy mẹ nói như vậy, cô bé không nói gì, lặng lẽ đi ra ngoài.

Một lúc sau, cô bé chạy lại nói: “Mẹ ơi, con xin lỗi! 10 điểm đó không phải của thầy giáo cho con, là con dùng bút đỏ tự chấm vào.”

Nhìn con gái cúi đầu nhận lỗi, trong lòng người mẹ cảm thấy rất buồn. Chỉ vì muốn có 100 nghìn đồng tiền thưởng, mà con bé đã nói dối...

Trong quá trình giáo dục trẻ, bất cứ hình thức khen thưởng nào cũng đều chỉ mang tính bổ trợ, nhằm khẳng định việc làm của chúng, phần thưởng tiền mặt cũng như vậy. Dù đó là cách trẻ tự dựa vào năng lực bản thân để kiếm tiền, nhưng cũng phải tìm cách thưởng sao cho đúng đắn và hợp lý.

Bình thường, một số cha mẹ thường thưởng cho con cái quá nhiều tiền, từ sinh hoạt đến học tập, cách làm như vậy rất dễ khiến trẻ có suy nghĩ “tiền” là động lực duy nhất để cố gắng, hình thành thói quen không tốt; đến khi bố mẹ không thưởng tiền, trẻ sẽ không muốn nỗ lực cố gắng nữa.

Trong khi trẻ thực hiện mục tiêu tìm kiếm phần thưởng, phải để trẻ trải nghiệm cảm giác “khát vọng khó đạt”. Nếu tất cả đều đáp ứng nhu cầu của trẻ, đạt được thứ mình muốn một cách dễ dàng, phần thưởng sẽ mất đi sự hấp dẫn, tác dụng của phần thưởng cũng dần dần nhỏ đi hoặc biến mất hoàn toàn.

Các ông bố trì hoãn khen thưởng, cũng là cách giúp trẻ nỗ lực thực hiện mục tiêu. Có nghiên cứu cho thấy, trì hoãn lại phần thưởng trong thời gian dài, trẻ sẽ càng phát huy trí lực. Vì thế, không nên thưởng tiền mặt ngay lập tức, mà hãy kéo dài vài ngày, vài tuần hoặc có thể vài tháng, tuy nhiên, cũng cần thông báo trước cho trẻ biết. Mục đích của việc làm này, một là nhằm điều chỉnh tính tích cực, hai là giúp trẻ nâng cao năng lực, để trẻ biết đạt được mục tiêu không đơn giản chỉ vì tiền bạc, mà còn là điều cần thiết để tự trưởng thành và phát triển.

*** Điều chỉnh điều kiện nhận thưởng và khoản tiền thưởng.**

*** Phải giáo dục tài chính theo những phương pháp hiệu quả.**

- * Trì hoãn việc thưởng tiền mặt, nhưng phần thưởng bắt buộc phải là tiền mặt.
- * Kết hợp phần thưởng bằng tiền bạc với phần thưởng tinh thần.

Tạo cơ hội cho trẻ “làm thêm”

Trường đại học Bielefeld ở Đức đã tiến hành một cuộc trưng cầu dân ý, kết quả cho thấy: đại đa số thanh thiếu niên ở Đức có nhận thức rất rõ ràng đối với vấn đề tiền bạc, một số trẻ còn có ý thức tích góp tiền bạc từ nhỏ. Như vậy, khoản tiền tiêu vặt của thanh thiếu niên ở Đức là bao nhiêu? Họ kiếm được bao nhiêu tiền trong việc đi làm thêm?

Mỗi tháng, Kevin chỉ có 20 Euro tiền tiêu vặt, số tiền này vốn không đủ dùng, nên cậu bé phải đi làm thêm. Theo như pháp luật quy định, 15 tuổi Kevin có thể được phép làm thêm những công việc đơn giản. Cậu bé nói: “Cháu có thể đi nhặt phế liệu để kiếm thêm tiền và mua những gì mình thích”. Nhờ vào công việc làm thêm này, mà mỗi tuần cậu kiếm được 30 Euro.

Gần một phần ba thanh thiếu niên ở Đức độ tuổi từ 15 đến 17 đều đi làm thêm, trung bình mỗi tháng kiếm được 80 Euro. Nếu gia đình cho phép, những em bé nhỏ tuổi hơn cũng có thể đi làm thêm. Cô bé Melina mới 12 tuổi nói rằng: “Cháu nhận trông em bé, hai lần mỗi tháng, cứ một tiếng được trả 3,5 Euro, một tháng sẽ kiếm được 20 Euro”.

Khi trẻ lớn hơn một chút, nếu cảm thấy số tiền tiêu vặt cha mẹ cho là không đủ dùng, và muốn có thêm nhiều tiền, cha mẹ nên khuyến khích con cái tự đi lao động, vừa có thêm tiền để tiêu, vừa có lợi cho sự trưởng thành của trẻ sau này.

Hầu hết, các gia đình hiện nay đều có điều kiện kinh tế, chắc chắn việc bắt trẻ phải đi làm để duy trì cuộc sống là không cần thiết; hơn nữa, bản thân trẻ còn nhỏ, vẫn chưa đủ năng lực để gánh vác trọng trách đó, nên dù trẻ có đầy nhiệt huyết đến đâu cũng không thể. Cho trẻ đi làm thêm, mục đích của việc làm này là giúp trẻ nỗ lực tự kiếm tiền, nhưng điều quan trọng hơn, là trẻ sẽ được bồi dưỡng năng lực khi đối mặt với xã hội và rèn luyện ý chí phấn đấu vươn lên. Trẻ sẽ thoát khỏi vỏ bọc của gia đình, nhận thức được một số kiến thức đơn giản về thị trường; cũng trong quá trình tiếp xúc trực tiếp với các hoạt động kinh doanh, một mặt giúp trẻ được có thêm tiền, mặt khác là để giáo dục tư duy tài chính cho trẻ một cách thực tiễn.

Vào một ngày, con gái của thạc sĩ sử học Hsueh - thuộc đại học Yale mang về một tấm danh thiếp, trên đó ghi rằng: “Cọ rửa tủ lạnh: Bạn có muốn chiếc tủ lạnh nhà mình sạch bong như mới? Hãy gọi điện ngay cho Kew!”

Mới nhìn qua, trông nó giống như một tấm danh thiếp của công ty,

nhưng xem kỹ lại một chút, còn phát hiện thấy trên đó ghi là: “Kew Schan Halle: 8 tuổi, nhưng rất chăm chỉ, giá chỉ 5 dollar cho 1 chiếc tủ lạnh”, ngoài ra, còn có địa chỉ nhà và số điện thoại. Sau khi hỏi con gái, người cha mới rõ, Kew là cậu bạn cùng học trên lớp; hỏi đầu Kew thường giúp cha mẹ lau chùi tủ lạnh, làm xong sẽ được 5 dollar; dần dần, cậu bé sang lau giúp cả những nhà hàng xóm, kiếm được không ít tiền, sau đó cậu bé in danh thiếp, bắt đầu mở rộng công việc làm ăn cá nhân. Một cậu bạn khác ở trên lớp tên là Richard cũng muốn làm, thế là hai cậu bé liền hợp tác.

Kew vốn học violon cello từ nhỏ, khi Kew và Richard đi làm, thì Richard sẽ chịu trách nhiệm lau chùi tủ lạnh, Kew sẽ kéo đàn cho chủ nhà nghe, rồi thu phí gấp đôi, vậy là cứ một cái tủ lạnh họ được 10 dollar. Không dừng ở đó, Kew còn tổ chức các buổi hòa tấu tại nhà, một vé bán 5 dollar, không ít hàng xóm kéo đến nghe nhạc; số tiền kiếm được từ buổi biểu diễn, một nửa trả cho cha mẹ coi như là phí thuê địa điểm.

Các bậc phụ huynh ở Mỹ thường khuyến khích con cái đi làm thêm kiếm tiền tiêu vặt. Do vậy, mà bọn trẻ từ khi còn rất nhỏ đã bắt đầu biết đến tác động của nền kinh tế thị trường, biết được bỏ sức lao động phải được trả công xứng đáng, đây gần như là “quy tắc vàng” ở Mỹ. Khi trẻ bước sang tuổi trưởng thành, theo quy định của pháp luật (ở Mỹ là 13 tuổi), cha mẹ sẽ giúp trẻ tìm kiếm công việc làm thêm, ví dụ như: làm phục vụ nhà hàng, nhân viên thu ngân trong siêu thị, trông trẻ... ***Có số liệu thống kê cho thấy, người làm thêm càng sớm, thu nhập bình quân sau này càng cao; vì thế, đi làm thêm sớm, chúng tôi rằng “sự nghiệp” của bản thân bắt đầu sớm, cũng được coi là “người có tiếng nói trước” trong cuộc cạnh tranh.*** Hầu hết khoản tiền tiêu vặt của trẻ em ở Mỹ, đều là tiền thù lao do các em bỏ sức lao động ra.

Ở Anh, việc học sinh trung học đi làm thêm là việc rất dễ gặp, hơn nữa, các em còn nhận được sự giúp đỡ của gia đình. Một người dân bản xứ nói: “Bọn trẻ ra ngoài làm thêm, cha mẹ chúng sẽ không phản đối, mà còn khuyến khích. Như vậy, không chỉ hạn chế việc chi tiêu phung phí, mà quan trọng hơn là có thể bồi dưỡng cho trẻ có ý thức tự lập ngay từ nhỏ, để trẻ hiểu rằng, tiền phải dùng sức lao động để đánh đổi”.

Nếu nói về thu nhập, bình quân các gia đình ở Anh cao hơn chúng ta gấp mấy chục lần, nhưng mỗi năm, ở Anh lại có hơn 500 nghìn trẻ đi rao báo để kiếm tiền, trong đó có cả những đứa trẻ nhà giàu. Làm công việc như vậy, không chỉ giúp trẻ ý thức được giá trị của những đồng tiền

kiếm bằng chính sức lao động, mà còn bồi đắp tinh thần chịu đựng khó khăn. Vào những ngày mùa đông giá lạnh, khi con của chúng ta còn nằm trong chiếc chăn bông ấm áp, thì những đứa trẻ ở Anh đã dậy từ rất sớm đến từng nhà để rao báo. Với những người làm cha làm mẹ, việc này là không thể chấp nhận, thậm chí còn gọi là “tàn nhẫn”, nhưng **chính sự “tàn nhẫn” đó đã xây dựng nên tính cách mạnh mẽ đặc trưng của những đứa trẻ ở Anh, đồng thời giúp trẻ học cách kiếm tiền từ việc bỏ sức lao động của bản thân.**

Anh Dũng là tổng giám đốc một công ty tư nhân, công việc hàng ngày của anh rất bận rộn, không có thời gian ở nhà cùng con cái, anh chỉ biết dùng tiền để bù đắp tình yêu dành cho con. Mỗi tháng, anh đều cho cậu con trai một khoản tiền tiêu vặt khá lớn, để cậu bé tự ý chi tiêu.

Một tháng nọ, cậu con trai 15 tuổi của anh chỉ trong vài ngày đã tiêu hết gần 10 triệu đồng, điều này làm anh vô cùng kinh ngạc, anh không thể ngờ thằng bé còn nhỏ tuổi mà tiêu quá nhiều tiền đến thế. Khi hỏi chuyện anh mới biết, cậu bé thường bỏ tiền mời bạn bè đến những nhà hàng cao cấp ăn uống vui chơi. Anh hỏi con trai: “Con có biết số tiền đó bỏ lấy từ đâu không?”

Cậu bé trả lời: “Tất nhiên là biết chứ ạ! Không phải mỗi lần bố đi ăn với người khác, là bố kiếm được mấy chục nghìn dollar đó sao, dễ dàng như thế mà”.

Câu nói của cậu bé khiến anh Dũng suy nghĩ rất lâu, anh bắt đầu ý thức được, nếu mình tiếp tục làm như vậy, rất có thể mình sẽ hủy hoại cả cuộc đời thằng bé. Anh quyết định không cho con trai tiền tiêu vặt, để cậu bé tự đi làm thêm kiếm tiền vào cuối tuần. Kết quả trong hai tháng ngắn ngủi, cậu con trai vốn tiêu tiền như nước trước đây, đã trở thành một người “chi tiêu dè dặt”.

Cùng với việc nâng cao chất lượng cuộc sống, thì rất nhiều cha mẹ đều thoải mái với con trong chuyện tiền nong, điều này rất dễ gây ra cho trẻ ảo tưởng: tiền đến một cách rất dễ dàng. Bố mẹ phải vất vả lăn lộn để kiếm từng đồng, thì đối với bọn trẻ, chúng lại nghĩ điều này thật đơn giản. Cũng chính vì suy nghĩ đó, nên lúc chi tiêu, trẻ không hề suy nghĩ, xem xét; lâu dần hình thành thói quen tiêu xài hoang phí, không biết điều tiết, theo đuổi mù quáng những ham muốn cá nhân, tất cả những điều này đều gây tổn hại tới sự phát triển của trẻ sau này.

Hãy để trẻ bước ra khỏi nhà và đi làm thêm, giúp trẻ chủ động tham gia vào những công việc thực tế, như vậy mới học được nhiều kinh nghiệm, học được nhiều thứ vốn không có trong sách vở nhà trường.

Ngoài ra, thông qua lao động thực tiễn, trẻ sẽ có được sự chuẩn bị tốt cho tương lai. Điều quan trọng là, cùng với việc trẻ làm thêm kiếm tiền tiêu vặt, trẻ sẽ có kiến thức thêm về xã hội và đời sống, bỏ được suy nghĩ dựa dẫm, ỷ lại vào người khác, xây dựng và rèn luyện quan niệm “kiếm cơm bằng đôi bàn tay của mình”.

- * **Đi làm thêm không đơn giản chỉ vì kiếm tiền.**
- * **Bồi dưỡng cho trẻ ý thức tự lập trong quá trình đi làm.**
- * **Hãy bắt đầu từ những công việc căn bản.**
- * **Đi làm thêm giúp hạn chế việc tiêu xài phung phí.**

Biến đá thành vàng

Trong cuộc sống này, đâu đâu cũng có cơ hội để kiếm tiền, và trẻ cũng vậy. Nếu lo lắng trẻ còn nhỏ, không thể ra ngoài làm thêm độc lập, có thể bắt đầu tận dụng từ những việc xung quanh, giúp trẻ kiếm thêm tiền tiêu vặt, ví dụ như thu nhặt đồ cũ chẳng hạn.

Cha mẹ hãy dạy trẻ thói quen phân loại rác sinh hoạt hàng ngày trong gia đình. Không thể ngày nào cũng mang phế liệu đến chỗ thu mua, nên gom các loại hộp thuốc, giấy báo cũ, lon nước, bình nhựa, cho vào hộp giấy. Đến khi hộp gom phế liệu này đầy, hãy để trẻ tự tay đem đến nơi thu mua.

Hoàn cảnh gia đình Trúc Giang không khá khảm, nhưng cha mẹ cô bé không bao giờ để con cái phải cảm thấy xấu hổ về gia cảnh, họ luôn có ý thức trong việc quản lý tiền tiêu vặt của con cái. Cho nên, mỗi lần thấy con cần tiền mà chưa dùng vào việc gấp, họ lại khích lệ Trúc Giang tự tìm hướng giải quyết.

Một lần, Trúc Giang phát hiện ra một nơi thu mua vỏ chai thủy tinh, một vỏ đổi được mấy nghìn, cô bé bắt đầu để ý và thu gom các vỏ chai không dùng trong nhà, Trúc Giang còn sang nhà các bạn học để xin chai lọ vứt đi. Cha mẹ Trúc Giang khen ngợi việc làm đó vừa giúp cô bé học cách tự lập, vừa bảo vệ môi trường, lại có thể dọn dẹp nhà cửa gọn gàng. Một thời gian sau, Trúc Giang đem toàn bộ số vỏ chai thu gom được đến chỗ thu mua phế liệu, đổi được một khoản tiền kha khá.

Biết được việc kiếm tiền không hề dễ dàng, nên khi cần phải mua sắm một thứ gì đó, Trúc Giang cũng tính toán kỹ lưỡng hơn trước.

Kiểm tiền bằng cách thu gom phế liệu là một việc làm tốt, trẻ có thể thực hiện cách làm này ngay trong nhà mình, khi cần có thể mở rộng khu vực sang nhà hàng xóm, bạn bè... hoặc những vỏ chai bị vứt bừa bãi trên đường phố.

Nếu trẻ vẫn còn nhỏ tuổi, các ông bố hãy giúp trẻ bắt đầu thu gom những tờ báo cũ, vỏ chai nhựa, giấy ni lông... từ trong nhà mình, sau đó đem bán cho người mua phế liệu.

Khi trẻ lớn hơn một chút, cần khuyến khích trẻ ra ngoài, đến những nơi tập trung đông dân cư, hoặc ra công viên, ven hồ thu nhặt những chai nước, vỏ lon, cốc nhựa... Nhìn bề ngoài, đây là một công việc đơn giản, nhưng thực tế, công việc này đòi hỏi trẻ phải có lòng can đảm rất

lớn. Vì trẻ có thể bị bạn khác coi là “kẻ nhặt rác”, mặt khác còn phải thương lượng với người thu mua phế liệu về giá cả. Nhưng đây là cơ hội giúp trẻ kiếm tiền, đồng thời là quá trình rèn luyện tinh thần rắn rỏi và khả năng giao tiếp. Ngoài ra, khi tổng kết thu nhập, khả năng tính toán của trẻ cũng được nâng cao.

Từ đó, có thể thấy, quá trình kiếm tiền bằng cách tận dụng đồ phế liệu không chỉ là “biến đá thành vàng”, mà còn thúc đẩy trẻ phát triển các tố chất tổng hợp cần thiết cho tương lai.

Đam mê lớn nhất của Cường là chăm sóc những chú cá bị mắc cạn hoặc sắp bị vứt bỏ. Tuy nhiên, số cá trong nhà càng ngày càng nhiều, mẹ cậu bé cũng không thể cung cấp tiền mua thức ăn cho cá mãi được, thế là cậu bé buộc phải tự nghĩ cách kiếm tiền.

Hễ nhìn thấy vỏ lon uống hết ở trường hoặc các quán ăn, Cường lại nhặt về rồi đổi cho nơi thu mua phế liệu. Lần đầu tiên làm việc này, Cường kiếm được hơn mười nghìn đồng, cậu bé rất phấn khởi; từ đó, cậu chăm chỉ thu gom phế liệu hơn, kiếm tiền để nuôi những chú cá mà mình yêu quý, không phải xin tiền bố mẹ nữa.

Mùa hè, Cường cùng gia đình đến công viên chơi, trông thấy rất nhiều vỏ lon bị người ta vứt đi, cậu bé vui mừng khôn xiết, nhặt một lúc đã được hơn 100 cái, rồi chạy lên phía trên nhặt được hơn 200 cái, sau đó, cậu đã đổi được khoản tiền kha khá, bổ sung thêm tiền mua thức ăn cho đàn cá ở nhà. Tuy nhiên, chỉ khi nào rảnh rỗi Cường mới đi gom vỏ chai, nên hoàn toàn không ảnh hưởng đến việc học tập trên lớp.

Cường còn có “chiến lược” của riêng mình, chẳng hạn như, mùa hè nóng nực, người ta uống nước nhiều, như vậy vỏ chai cũng nhiều, nên tiền kiếm được cũng nhiều hơn. Nhưng sau đó, cậu lại phát hiện, vào mùa đông, một vỏ chai bán được nhiều tiền hơn mùa hè, do đó Cường thường gom vỏ chai thật nhiều vào mùa hè, đến mùa đông mới đem bán.

Hướng dẫn trẻ tận dụng đồ phế liệu để kiếm tiền, ý nghĩa của việc làm này không chỉ đơn giản là giáo dục tài chính cho trẻ. Quá trình thu gom đồ cũ, thực chất là một quá trình phân loại rác, như vậy, có thể giảm bớt sự ô nhiễm môi trường, tiết kiệm nguồn năng lượng, giúp cân bằng sinh thái, thúc đẩy mối quan hệ hài hòa giữa con người với môi trường. Do vậy, không nên đánh giá thấp tác dụng của công việc này.

Trong xã hội hiện nay, tài chính không giới hạn độ tuổi; sớm truyền đạt cho trẻ những kiến thức kinh doanh, có thể tránh được những đường vòng quanh co. Mặc dù tiền bán phế liệu đối với trẻ là không cao, nhưng cũng không nên làm mất

đi một phương pháp tốt, đó là dạy trẻ cách kiếm tiền hợp lý.

Trong cuộc sống hàng ngày, không ít cha mẹ khi giáo dục con cái vẫn bị ám ảnh bởi tư tưởng truyền thống “chỉ có học mới là con đường tốt nhất”, khiến con đường phát triển của trẻ bị thu hẹp lại, đừng nói đến việc cho trẻ đi bán phế liệu kiếm tiền. Nhưng các ông bố cũng không thể phủ nhận, là trong cuộc sống hiện đại, mọi mặt đều không thể tách rời nền kinh tế. Vì vậy, hãy có những hướng dẫn đúng đắn, bồi đắp khả năng tự lập trong kinh doanh cuộc sống từ khi trẻ còn nhỏ, cách làm “biến đá thành vàng” còn có thể bồi dưỡng cho trẻ thói quen tốt trong chi tiêu.

Nếu khi trẻ trách bạn cho quá ít tiền tiêu vặt, bạn hãy thử thuyết phục trẻ dọn dẹp đồng đồ cũ trong gia đình, trẻ vừa có thêm tiền chi tiêu, vừa dọn dẹp nhà cửa, chắc chắn sẽ cảm thấy rất vui.

- * Việc phân loại rác sinh hoạt là mở đầu quá trình thu gom phế liệu.**
- * Hãy bắt đầu thu gom phế liệu từ trong nhà, sau đó mới mở rộng ra bên ngoài.**
- * Bán phế liệu đồng thời giúp trẻ rèn luyện tư duy.**
- * Thu gom phế liệu là công việc góp phần bảo vệ môi trường.**

Đam mê cũng có thể kiếm tiền

Mai Phương là một học sinh trung học, sở thích lớn nhất của cô bé là sưu tập các loại tiền tệ, đến tiền tiêu vặt cô bé cũng đem ra mua các đồng ngoại tệ hết.

Tết năm nay, Mai Phương được một khoản tiền mừng tuổi khá lớn, tổng cộng gần 2 triệu đồng. Bố Mai Phương tính, nếu đem gửi toàn bộ tiền mừng tuổi của cô bé vào ngân hàng, lãi suất cũng không nhiều lắm, còn nếu bỏ ra mua cổ phiếu, ông sợ rằng con gái mình vẫn còn nhỏ, chưa thành thạo trong lĩnh vực này. Sau một hồi đắn đo, cuối cùng cả hai bố con quyết định, dùng toàn bộ số tiền đó để mua ngoại tệ như sở thích của cô bé.

Mai Phương cùng bố tìm hiểu một số thông tin trên mạng rồi đến các ngân hàng tham khảo, cuối cùng đã mua được một số ngoại tệ có giá trị đầu tư cao.

Sau này, tất cả số ngoại tệ của Mai Phương, bao gồm cả phần cô bé sưu tầm từ trước đều tăng giá trên thị trường, nên thu được một khoản lãi khá lớn.

Có rất nhiều cách dạy trẻ kiếm tiền, dựa trên đam mê sở thích cũng là một trong số đó. Đặc biệt đối với trẻ đã đến tuổi học trung học, nếu biết khéo léo khơi dậy sở thích của trẻ, thì có thể trở thành bước đột phá, giúp trẻ tận dụng sở thích cá nhân để kiếm tiền.

Kiểm tiền nhờ việc sưu tầm cũng là một phương pháp hay. Khi nhắc đến sưu tầm, điều đầu tiên, đa số mọi người đều nghĩ là các tác phẩm nghệ thuật hiếm có và vô giá trên thế giới. Dùng đồ vật sưu tầm để kiếm tiền, đó không chỉ là một thú tiêu khiển của những người có tiền, mà còn là bài học giáo dục tài chính, các ông bố cần cho trẻ cùng tham gia.

Trên thị trường sưu tầm đồ vật hiện nay, rất nhiều vật lúc đầu có giá thấp nhưng nhờ vào thị trường tốt, nên giá trị của nó cũng được nâng lên. Trong khi, rất ít người có sở thích sưu tập kiểu như thế này, hơn nữa chủng loại sưu tập lại phong phú. Các ông bố có thể cho trẻ nắm bắt cơ hội này.

Tháng 7 năm 2007, bộ phim bom tấn Hollywood “Transformers” phủ khắp toàn thế giới. Bộ phim đã thành công vang dội và mang về doanh thu bạc tỷ, ăn theo sự thành công đó, người hâm mộ bắt đầu sưu tập những con rô bốt đồ chơi có phiên bản giống như trong phim.

Cũng như phim, đồ chơi Transformers bắt đầu trở thành sản phẩm bán chạy nhất trên thị trường, ngay cả mạng giao dịch điện tử lớn nhất toàn cầu - Ebay cũng làm một chuyên mục đặc biệt dành riêng cho sản phẩm đồ chơi này vào ngày đó.

Chỉ tính trên mạng Ebay, số đồ chơi Transformers đã bán đi vượt hơn 10 nghìn sản phẩm, trong đó, loại robot siêu xe (ông vua đồ chơi robot) có giá cao nhất. Một món đồ chơi robot siêu xe này (còn gọi là Optimus Prime) vào năm 1984 có giá là 22 dollar, nhưng hiện nay là 4.250 dollar.

Rất nhiều trẻ có sở thích sưu tầm đồ chơi, nhưng nếu muốn trẻ tận dụng niềm đam mê này để kiếm tiền, các ông bố cần phải dạy trẻ cách nhìn nhận đánh giá độ ảnh hưởng của sản phẩm và làm cách nào để đầu tư có hiệu quả.

Nếu xét từ góc độ sưu tầm những món đồ chơi, điều cần chú trọng ở đây chính là những phiên bản của chúng. Nếu sản phẩm là hàng có phiên bản với số lượng hạn chế, thì khả năng “tăng giá” càng cao. Hãy lấy ví dụ từ sản phẩm Transformers, có rất nhiều người thắc mắc rằng, tại sao cùng là loại đồ chơi robot, có loại đắt đến mấy triệu, nhưng cũng có loại chưa đến một trăm nghìn? Đó là vì loại đồ chơi này có nhiều phiên bản khác nhau. Vào những năm 80 của thế kỷ trước, phiên bản cũ của loại robot này có chất lượng tốt nhất, nên giá trị cũng cao nhất. Vì có một số tính chất đặc thù mà họ sáng tạo ra loại robot Transformers này; công ty Takara của Nhật Bản và công ty sản xuất đồ chơi Hoa Kỳ, đã chế tạo ra “sản phẩm robot đặc biệt kỷ niệm 20 năm tuổi” vào năm 2004, sản phẩm này có một giá trị sưu tầm nhất định. Tuy nhiên, phiên bản mới này chỉ có hình dáng bên ngoài được trang trí đẹp mắt, còn chất lượng lại không tốt, do đó mà giá trị sưu tầm không cao.

Ngoài ra, đối với các phiên bản đồ chơi đến từ các quốc gia khác nhau, thì sự khác biệt không chỉ nằm ở thiết kế bên ngoài mà còn ở giá thành. Cùng là một loại đồ chơi, nhưng một cái được sản xuất ở Mỹ và một cái sản xuất ở Nhật Bản, sự chênh lệch giá cả giữa chúng có thể từ 3 đến 4 lần. Do vậy, trẻ cần có hiểu biết liên quan đến lĩnh vực này để đưa ra đánh giá chính xác.

Ngoài sưu tầm đồ chơi, sưu tầm tem cũng là một việc khá thú vị. Đối với bọn trẻ, dường như đây không phải là công việc quá khó khăn, nhưng cũng cần đòi hỏi sự chuyên tâm và có quy mô. Trong quá trình sưu tầm, các ông bố phải có sự hướng dẫn nhất định, cung cấp cho trẻ học những kiến thức liên quan, phân biệt các chủng loại: tem không có răng cưa, tem không dính, tem in màu... tất cả những loại này đều cần phải tìm hiểu. Hơn nữa, cần dạy trẻ để ý đến tình hình thị trường, nếu

không việc sưu tầm tem rất khó kiếm được tiền.

Anh Minh có một cậu con trai 15 tuổi, đam mê lớn nhất của cậu bé là trò chơi điện tử, cậu bé có kỹ năng chơi game rất tốt. Tuy nhiên, anh Minh nhận thấy khả năng tự kiểm soát bản thân của cậu bé rất kém, lo lắng con trai bị cuốn sâu vào trò chơi điện tử mà ảnh hưởng đến việc học hành, vợ chồng anh không ủng hộ cho cậu bé tiếp tục chơi game nữa.

Mặc dù thành tích học tập của cậu bé khá tốt, từ trước đến nay chưa từng mắc sai phạm nào vì mãi chơi điện tử, nhưng anh Minh vẫn không yên tâm, anh nói với cậu bé: “Muốn chơi điện tử cũng được, nhưng con hãy tự tìm cách trả tiền Internet”.

Anh Minh muốn dùng cách này để làm giảm sự say mê chơi game của cậu bé, vì tiền tiêu vặt hàng tháng anh cho chắc chắn không thể trả đủ tiền phí Internet. Nhưng anh không ngờ rằng, con trai mình đã nhanh chóng tìm ra biện pháp: cậu bé dựa vào vốn kinh nghiệm của mình, viết ra các chiến lược kinh doanh, phác họa sơ đồ tỉ mỉ, trong đó giải thích cách vượt qua cửa ải, làm thế nào để nâng cấp trình độ..., chỉ cần dựa vào đó là có thể hoàn thành phần chơi một cách dễ dàng. Những kinh nghiệm của cậu bé viết ra được bạn bè rất hưởng ứng, và những ai muốn biết điều này, sẽ phải trả một khoản tiền nhất định, hơn thế, cậu bé còn bán bản quyền cho các tạp chí Game.

Như vậy, dựa vào việc bán chiến lược chơi game, con trai anh Minh mỗi tháng có thể kiếm được một khoản tiền, dù không đáng kể, nhưng cũng đủ để cậu bé tự chi trả tiền internet.

Xung quanh chúng ta có rất nhiều cơ hội, đối với trẻ, vừa được làm điều mình thích, vừa kiếm được tiền, còn gì vui hơn? Ngoài sưu tầm đồ chơi, sưu tầm tem, trò chơi điện tử, còn có rất nhiều những sở thích khác có thể kiếm tiền, như biểu diễn nhạc cụ, làm đồ thủ công...

Hãy để trẻ sử dụng niềm đam mê để kiếm tiền, điều này có tác dụng phát huy năng lực tiềm ẩn, giúp trẻ học hỏi thêm nhiều điều, lại có thể tăng thêm khoản tiền tiêu vặt cho chúng.

- * **Kiểm tiền cần bắt đầu từ niềm đam mê.**
- * **Trang bị kiến thức liên quan đến tài chính.**
- * **Sưu tầm cũng phải biết lượng sức.**
- * **Tìm kiếm giá trị kinh doanh đằng sau những ham mê, sở thích.**

Làm ăn nhỏ, bài học lớn

Ray Kroc là người xây dựng và phát triển Mc Donald trở thành thương hiệu thức ăn nhanh nổi tiếng nhất thế giới. Học xong trung học năm thứ hai, ông đã bắt đầu đi làm. Đầu tiên, ông mở một sạp hàng bán trà chanh, ông còn cùng hai người bạn của mình hợp tác làm ăn, mỗi người đầu tư 100 dollar vốn ban đầu, thuê một cửa hàng nhỏ hết 25 dollar một tháng, ông bán đĩa và các dụng cụ nhạc cụ hiếm có, như sáo Ocarina, đàn môi, đàn Ukulele... Ray Kroc nhận nhiệm vụ hát và đàn piano để thu hút khách.

Ray Kroc còn đi bán rất nhiều thứ khác, ông đã từng cung cấp cốc giấy cho một chuỗi nhà hàng bán đồ ăn. Năm 1930, vào một buổi trưa, Kroc có đứng quan sát lượng khách ra vào cửa hàng ăn mà mình đưa cốc giấy, bất chợt phát hiện ra cơ hội vàng để phát triển công việc làm ăn cho cả hai bên. Những cửa hàng buôn bán tấp nập, luôn không đủ chỗ cho khách ngồi, nếu dùng cốc giấy có nắp để đựng bia hoặc đồ uống khác, thì những vị khách không có chỗ ngồi vẫn có thể mua và mang đi được. Kroc nài nỉ ông chủ cửa hàng làm theo ý tưởng của mình, nhưng ông ta cứ lắc đầu từ chối: “Không phải anh đang điên chứ, hay anh coi tôi là đồ điên. Khách của tôi ngồi uống một cốc bia tại quầy phải trả 15 xu, nếu đựng vào cốc giấy mua về thì phải trả nhiều tiền hơn”. Kroc phân tích: “Bởi nếu làm như vậy, công việc làm ăn của ông sẽ ngày một phát triển. Ông hãy làm một chiếc quầy, mọi người sẽ xếp hàng lần lượt, ông cho đồ uống vào cốc giấy, đậy nắp lại, bỏ vào túi cùng với những đồ ăn khác cho họ mang về. Như vậy, ông sẽ bán được cho cả những khách không có chỗ để ngồi”.

Cuối cùng, ông chủ đồng ý sử dụng miễn phí cốc giấy do Kroc cung cấp. Kết quả là, việc bán hàng cho khách mang về phát triển đúng như dự định; không lâu sau, Kroc đã thành lập được cửa hàng chuyên cung cấp cốc giấy.

Có ông bố cho rằng: ”Dù phải dạy trẻ một số cách kiếm tiền, nhưng cũng không nên dạy trẻ cách làm ăn quá sớm”, vì như vậy rất dễ làm trẻ vui đầu vào tiền. Tuy nhiên, quan niệm của người Do Thái lại hoàn toàn ngược lại.

Trong gia đình người Do Thái, bọn trẻ không được chăm sóc và ăn uống miễn phí, bất cứ cái gì cũng có giá của nó, mỗi đứa trẻ đều phải học cách kiếm tiền, như vậy mới có thể đạt được mọi thứ mình muốn. Người Do Thái từ xưa đến nay không cho rằng, phải đủ tuổi mới được

kiếm tiền, họ luôn dạy trẻ cách kiếm tiền từ khi còn nhỏ. Vì thế, chúng phải học quan niệm “kiếm tiền” từ rất sớm, việc trẻ đi làm chỉ là một chuyện hết sức bình thường.

Ở Hoa Kỳ cũng xuất hiện những trường hợp như vậy, bọn trẻ chưa đến tuổi đi học nhưng đã biết học cách làm ăn trước, mục đích của việc làm này ngoài việc dạy trẻ làm thế nào để kiếm tiền, còn để trẻ nắm bắt được cách thức và trách nhiệm của người làm kinh doanh. Có rất nhiều người giàu có trên thế giới, đều bắt đầu thực hành kiếm tiền từ khi còn ở độ tuổi nhi đồng.

Buffett sinh ra đúng vào lúc gia đình lâm vào cảnh khó khăn. Cha ông – Howard Buffett đầu tư cổ phiếu bị thua lỗ, cuộc sống gia đình trở nên thiếu thốn. Năm Buffett 5 tuổi, ông bày một sạp hàng ở ngoài cửa của nhà mình và bán kẹo cho người đi đường. Sau này ông còn đi bán trà chanh ở khu vực trung tâm thành phố.

Năm 9 tuổi, Buffett cùng với bạn của mình là Russell đứng đếm từng bình đựng nước soda, tại các cửa hàng ở ga xe lửa. Hơn thế nữa, họ còn cùng nhau đi tìm hiểu thị trường xem soda liệu có phải là loại nước uống được yêu thích nhất hay không? Từ đó quyết định có nên kinh doanh mặt hàng này không?

Nhận thấy thị trường nước uống soda có thể phát triển được, Buffett đã đến cửa hàng của ông nội mua những chai soda rồi đem ra chợ bán.

Tiếp theo, năm 10 tuổi, mỗi sáng Buffett lại đi phát 500 tờ báo, một tháng kiếm được 175 USD. Không tiêu xài phung phí, Buffett đã tích lũy tất cả số tiền có được để bắt đầu đầu tư cổ phiếu. Ông miệt mài tìm hiểu qua sách báo và các kênh thông tin về cách chơi cổ phiếu. Năm 14 tuổi, Buffett dành dụm được 1.200 USD rồi mua một khu nông trường rộng tại bang Nebraska, sau đó cho thuê lại lấy lãi. Chính nhờ những kinh nghiệm thời trẻ mà ông đã xây dựng được cho mình những nền tảng vững chắc trong kinh doanh.

Có người nói rằng, kiếm tiền là trò chơi thú vị nhất trên thế giới, niềm ham mê trò chơi này, đến từ sự bồi dưỡng kiến thức kinh doanh ngay trong gia đình.

Hãy để trẻ học kiếm tiền trong những công việc nhỏ, nhưng không biến nó thành việc bắt buộc trong cuộc sống khi trẻ còn bé; mục đích chủ yếu của nó là để bồi dưỡng và phát huy tố chất tiềm ẩn khả năng kinh doanh trong trẻ. Bằng cách tự mình trải nghiệm thực tiễn, cộng với sự hướng dẫn của người bố, sẽ xây dựng được những kiến thức đúng đắn trong việc kiếm tiền của trẻ sau này.

Lấy tiền thu nhập từ việc làm ăn nhỏ để bổ sung thêm khoản tiền tiêu vặt, có thể rèn luyện cho trẻ trì hoãn sự hưởng thụ, đồng thời bồi dưỡng năng lực làm việc khi thực hiện những mục tiêu đã định. Tuy nhiên, lợi ích từ việc buôn bán kiếm tiền không chỉ dừng lại ở đó. Khi bán hàng trên phố, công việc đòi hỏi phải có sự giao lưu, khi trò chuyện với khách hàng, trẻ sẽ được trải nghiệm khả năng thuyết phục và tạo sự tin tưởng cho khách.

“Ăn cơm đã, rồi mình lại đi kiếm tiền”

Cứ gần tối, cô bé Ngọc 10 tuổi lại tất bật chuẩn bị túi đồ ra chợ bán hàng. Gia đình cô bé không những không có điều kiện mà kinh tế còn rất khấm khá. Mẹ nói rằng, Ngọc coi việc “ra chợ xem bán hàng” như “công việc làm ăn” của mình vậy, một mặt cô bé sẽ được “trải nghiệm thực tiễn”, mặt khác lại có thể giúp cô bé kiếm tiền bằng chính sức của mình.

Trải một tấm vải thô và bày trên đó khoảng 10 viên đá ngọc, lúc vắng khách sẽ lấy sách ra đọc – đó là toàn bộ công việc làm ăn của Ngọc. Mẹ cô bé nói: “cách Ngọc bày hàng bán là do mấy tháng trước cả gia đình đã cùng bàn bạc để Ngọc làm” vì: “Kiếm tiền không phải là chuyện dễ dàng, bày bán hàng cũng là một cách để rèn luyện”.

“Bày hàng cũng cần phải tính toán, phải xếp đẹp thì người ta mới mua”, đó là cách Ngọc nói về công việc làm ăn của mình, “người ta đi bộ qua, mình mời vào xem hàng. Đầu tiên cháu sẽ nói giá cả trước, xem khách hàng có muốn mua không, rồi mới hạ giá; nếu họ trả giá thấp quá, cháu sẽ không bán”.

“Tất cả mọi việc mua bán đều do con bé tự tính, vì đó là công việc của nó mà”, bố Ngọc rất ủng hộ việc làm của con gái. Sau một thời gian tập luyện, cô bé đã kiểm soát được gần như toàn bộ công việc, không cần bố ngồi phía sau chỉ bảo nữa.

Mỗi đứa trẻ luôn có một sở thích khác nhau, cộng với năng khiếu bẩm sinh vốn có. Cha mẹ thông qua cách quan sát tư duy và hành vi thói quen của trẻ, sẽ có thể giúp trẻ khai thác và phát huy sở trường kinh doanh kiếm tiền.

Nếu muốn để cho trẻ tự kinh doanh, nhất là khi bố và con đã quyết định đầu tư vào một việc nào đó, các ông bố nên dẫn trẻ đi tham khảo thị trường, giúp trẻ tìm hiểu một số kiến thức liên quan và những nội dung cần thiết, hướng dẫn trẻ cách làm các công việc cụ thể.

Trong quá trình tham gia kinh doanh, trẻ sẽ được mở mang tầm nhìn, có thể từ đó mở rộng thêm nhiều cơ hội phát triển khác. Đối với

trẻ, không có gì quan trọng hơn cảm giác phấn khởi, hoan hỉ khi hoàn thành xong một việc gì đó do chính mình làm. Trong quá trình làm ông chủ, trẻ phải tự mình quản lý tiền bạc, tự mình đề ra các phương án kinh doanh... Đây cũng là những bước đầu tiên giúp trẻ độc lập tạo dựng sự nghiệp cho mình trong tương lai.

- * **Kinh doanh kiếm tiền là một loại năng lực của trẻ.**
- * **Kinh doanh là hoạt động thực tiễn tốt nhất.**
- * **Quá trình kinh doanh giúp trẻ rèn luyện và nâng cao khả năng giao tiếp.**
- * **Cha mẹ hãy làm tốt vai trò “quân sư” cho trẻ.**



Dùng tiền để ra tiền

Hãy để tiền làm việc cho con người, đây chính là trí tuệ cao nhất trong đời người, nếu bạn có đủ năng lực và trí tuệ để làm như vậy, khả năng tài chính của bạn sẽ giống như quả cầu tuyết, càng lăn càng lớn. Nhưng để có khả năng như vậy, bạn cần phải được bồi dưỡng và rèn luyện từ khi còn nhỏ.

Trang bị cho trẻ một cuốn sổ ghi chép

Người đầu tiên trên thế giới có tài sản lên đến 1 tỷ dollar Mỹ chính là Rockefeller, dù giàu có như vậy nhưng yêu cầu của ông đối với con cháu nghiêm khắc hơn những người bình thường, nhất là trong vấn đề tiền bạc. Tiền tiêu vặt mà ông cho bọn trẻ khá ít ỏi, tiêu chuẩn ban đầu là mỗi tuần chỉ được 1 đô 50 xu; không chỉ vậy, ông còn yêu cầu các con ghi rõ việc chi tiêu hàng ngày vào một quyển sổ.

Cứ đến cuối tuần lĩnh tiền tiêu vặt, bọn trẻ sẽ phải đưa sổ cho ông kiểm tra trước, nếu ghi chép rõ ràng và chi tiêu chính đáng, thì tuần sau sẽ được cho thêm 10 xu; ngược lại, nếu không rành mạch các khoản chi tiêu, thì sẽ giảm 10 xu coi như tiền phạt. Thông qua cách làm này, Rockefeller đã giúp các con ông xây dựng thói quen chi tiêu có kế hoạch, không hoang phí, học được cách tính toán cẩn thận và bản lĩnh của người làm tài chính.

Khi trẻ có thể bắt đầu tự mình sử dụng tiền tiêu vặt, “nguy cơ tài chính” sẽ là một trong những vấn đề gây phiền phức cho trẻ. Hiện tượng thường gặp nhất là, tiền tiêu vặt cha mẹ cho có thể tiêu thêm được hai ngày nhưng trẻ đã tiêu hết sạch. Trẻ cứng đầu sẽ không ngần ngại hỏi xin cha mẹ tiền; nhưng nếu cảm thấy xấu hổ, trẻ sẽ buộc phải kìm hãm lại bản thân, chịu khó chờ đến ngày lĩnh tiền tiêu vặt lần sau.

Việc xảy ra trường hợp như trên, nguyên nhân chủ yếu là do trẻ chưa có thói quen chi tiêu một cách có kế hoạch. Cho nên, chỉ cần trong túi có tiền, là chúng sẽ không không chế được dục vọng của bản thân, mua sắm phung phí, chi tiêu quá đà.

“Người cha giàu” Robert Kiyosaki có viết trong cuốn sách “Cha giàu, cha nghèo” của mình thế này: “Có đôi lúc, để thay đổi 1 ounce kiến thức phải cần đến 1 tấn phương pháp giáo dục”, có khi hàng vạn điều mà các ông bố ra sức dạy dỗ cũng không bằng một lần trẻ tự mình trải nghiệm. Cho nên, phải để trẻ nắm bắt được những kiến thức liên quan đến đầu tư và cách kiếm tiền; quan trọng là đầu tiên phải tạo cho trẻ cơ hội vận dụng tiền một cách độc lập, để trẻ tự hiểu tiền lưu thông như thế nào. Cha mẹ luôn chỉ bảo đối với những vấn đề liên quan, một mặt giúp trẻ hiểu sâu hơn về kiến thức tài chính, mặt khác nói cho trẻ biết quy luật vận hành của đồng tiền. Thông qua hình thức ghi chép, hướng dẫn trẻ cách dùng tiền hợp lý, đó mới là bước đầu tiên để “lấy tiền đẻ ra tiền”.

Cậu con trai của chị Hà vừa mới lên lớp ba, tiền tiêu vặt tháng nào

cũng bị vượt quá chi tiêu, đối với những người bình thường, khoản tiền tiêu vặt của con cái không phải là một chuyện nhỏ.

Sau một lần thương lượng, chị Hà và con cùng đạt đến thỏa thuận: tiền tiêu vặt mỗi tháng sẽ không thay đổi, nếu con mua đồ ăn vặt hay sách vở học tập còn thừa, có thể gom lại để dành sau này mua những thứ mình muốn. Nhưng mỗi lần mua cần ghi rõ lại từng mục thật chi tiết. Cậu bé bỗng cảm thấy như mình được tự quyết định khoản tiền tiêu vặt, nên rất hào hứng nói: “Bố mẹ thật tuyệt!”.

Nhưng chẳng bao lâu, chỉ hai tuần sau, cậu bé lại tỏ ra rầu rĩ. Chị Hà hỏi: “Có chuyện gì thế, con trai?”.

“Mẹ ơi, con hết tiền rồi!”, cậu bé ngậm ngùi nói.

“Nhiều tiền như vậy mà đã hết rồi sao?” Chị Hà cố tỏ vẻ kinh ngạc.

“Đưa cho mẹ xem quyển sổ chi tiêu của con”, cậu bé chạy đi lấy sổ rồi đưa cho chị Hà, đầu cúi gằm xuống.

Sau khi xem tỉ mỉ từng trang viết trong cuốn sổ, chị Hà nói: “Con trai của mẹ biết tiêu tiền rồi đấy, viết sổ rất rõ ràng!”. Mặt cậu bé đỏ bừng xấu hổ, nói lí nhí: “Nhưng, con chỉ toàn mua đồ chơi và ăn vặt. Mẹ ơi, con xin lỗi!”

Do có sự thỏa thuận từ trước, cậu bé đã xin lỗi mẹ. Nhưng để biểu dương việc ghi chép cẩn thận của con trai, chị Hà vẫn phá lệ cho cậu bé tiền mua đồ dùng học tập, chị cũng nói: “sẽ không có lần thứ hai như vậy đâu đấy”, cậu bé tươi cười cảm ơn mẹ. Tháng sau, cậu bé chủ động đưa cho chị Hà xem quyển sổ, nói vẻ tự hào: “Mẹ hãy kiểm tra đi”. Chị Hà thấy rằng, các mục ghi trong sổ đều rất rõ ràng, hơn nữa ngoài việc chi tiêu mua sách vở, bút, thước thì không thấy nhiều các khoản chi linh tinh, nên đến cuối tuần đã để dành ra được một chút tiền.

Trong quá trình giáo dục tài chính, rất nhiều cha mẹ luôn yêu cầu con cái phải tiết kiệm, thực chất, phương thức giáo dục này đã trở nên lạc hậu. Khoản tiền tiêu vặt của trẻ càng ngày càng tăng, nên việc chi tiêu phung phí càng trở nên phổ biến. Thay bằng việc cắt giảm tiền chu cấp để không chế việc chi tiêu của trẻ, thì cha mẹ hãy dạy trẻ học cách tiêu tiền bằng phương pháp ghi chép lại thật rõ ràng.

Hãy chuẩn bị cho trẻ một cuốn sổ, ghi chép lại việc chi tiêu hàng ngày, đây không phải là cách quản lý đơn thuần, mà là một công cụ để giáo dục tài chính, hãy để trẻ học nó trong quá trình tiếp xúc với tiền, làm thế nào để trẻ tự mình giám sát một cách hợp lý. Hướng dẫn trẻ cách ghi chép tỉ mỉ, rõ ràng từng danh mục, đến cuối đợt tổng kết lại

một lượt. Việc làm này sẽ giúp trẻ học được cách tính toán có kế hoạch, chi tiêu vừa phải, từ đó hình thành thói quen tốt trong quản lý tài chính.

Một điều cần chú ý là, cuối đợt tổng kết, các ông bố hãy ngợi tính toán, kiểm tra lại cùng con cái; nếu trẻ làm tốt, hãy tuyên dương khen ngợi để chúng có thêm hứng khởi; nếu làm chưa tốt, cần kịp thời điều chỉnh lại, cần nhắc cách làm để đưa ra biện pháp tốt hơn cho lần sau. Nhưng tuyệt đối không nên dùng thái độ quá nghiêm khắc, nói những lời phê bình quá khắt khe khi nhận xét về khuyết điểm của trẻ. Dưới sự hướng dẫn của bố, trẻ từ nhỏ có thể hình thành được thói quen ghi chép tỉ mỉ, dần dần học được cách tiêu tiền có hiệu quả hơn.

Trường học của con gái anh Quang có rất nhiều đứa trẻ “con nhà giàu”, tiêu tiền đến mức đáng sợ. Mặc dù con gái anh Quang từ nhỏ đã có thói quen tiết kiệm, nhưng không thể tránh khỏi ảnh hưởng của những bạn học.

Khi phát hiện thấy con gái có dấu hiệu tiêu xài lung tung, anh Quang đã nghĩ đến thói quen ghi chép việc chi tiêu của mình; thế là anh và vợ bàn với nhau, cố ý để cuốn sổ ghi chép trên bàn học của con gái. Sau vài lần, cô con gái bắt đầu cảm thấy tò mò về cuốn sổ, liền giờ ra xem. Thấy đến lúc có thể nói chuyện được với con, anh Quang giới thiệu tỉ mỉ cho con gái biết tình hình chi tiêu trong nhà. Cô con gái vừa nắm bắt được điều kiện kinh tế của gia đình, vừa ý thức được ý nghĩa của việc ghi chép, cuối cùng cũng muốn làm một “cuốn sổ theo dõi thu chi” của cá nhân mình.

Anh Quang nhiệt tình hướng dẫn cho con gái thói quen ghi chép. Sau một tháng, cô bé phát hiện ra rằng, số tiền tiết kiệm được đã đủ mua một chiếc quần mới, bèn nói với mẹ: “Bắt đầu từ tháng sau, con sẽ không ăn quà vặt nữa mà dành tiền để mua thêm một chiếc quần mới”.

Trước khi dạy trẻ cách ghi chép, có thể chuẩn bị cho trẻ một khoản tiền cố định, bất kể là cho trẻ tiêu một mình hay dẫn trẻ đi mua đồ, bố mẹ và trẻ đều phải ghi chép lại đầy đủ. Đợi đến khi trẻ hình thành thói quen, hãy giao toàn bộ việc theo dõi chi tiêu cho trẻ tự quản lý, điều cha mẹ cần làm chỉ là kiểm tra định kỳ hàng tháng.

Nếu các ông bố cảm thấy việc ghi chép lại quá phức tạp đối với trẻ, thì có thể tự tay viết vào sổ, phân rõ thành ba mục “thu nhập”, “khoản chi”, “tổng kết”.

Ở phần “thu nhập”, để trẻ ghi rõ khoản tiền có được, cho dù đó là tiền tiêu vặt cha mẹ cho, hay tiền kiếm được từ việc “làm thêm”, nhớ phải ghi cả thời gian và nguồn gốc có được số tiền đó. Nếu có thể, hãy

hướng dẫn trẻ ghi những mục tiêu dự định với số tiền đó để dễ kiểm soát mục đích và ham muốn.

Mỗi một đồng trẻ tiêu, cũng phải ghi lại đầy đủ cả thời gian và mục đích trong mục “khoản chi”. Sau này khi tổng kết, hãy giúp trẻ phân tích tài chính.

Sau khi giúp trẻ làm cuốn sổ theo dõi chi tiêu, cần phải chỉ rõ ngày tổng kết định kỳ, thông thường lấy ngày cuối tháng làm chuẩn. Đến lúc tổng kết lại, các ông bố nên cùng trẻ thảo luận, đánh giá tình hình chi tiêu trong tháng, duy trì định mức hoặc tìm biện pháp khác phục...

Thông qua việc theo dõi chi tiêu, có thể giúp trẻ biết rõ tiền của mình tiêu vào mục đích gì, hết bao nhiêu, đâu là khoản chi không cần thiết... Sau khi hiểu được điều này, mới có thể lập ra mục tiêu, quyết định chính sách tài chính; cuối cùng là yêu cầu trẻ chấp hành chính sách một cách nghiêm chỉnh, có như vậy mới đạt được mục đích cuối cùng trong việc quản lý tài chính.

Tất nhiên, trẻ vừa mới làm quen với việc theo dõi chi tiêu sẽ gặp một số khó khăn, nhưng điều quan trọng là trẻ phải kiên nhẫn duy trì. Chỉ cần các ông bố hướng dẫn trẻ làm tốt những bước đầu tiên, việc tiết kiệm tiền sau này sẽ không còn là một việc khó.

- * Theo dõi chi tiêu là bước đầu trong việc quản lý tài chính.**
- * Theo dõi chi tiêu có thể giúp tránh tiêu tiền lung tung.**
- * Mỗi một khoản thu chi đều phải ghi chép lại cẩn thận.**
- * Định kỳ tổng kết và phân tích tình hình mới có thể phát huy tác dụng của việc theo dõi chi tiêu.**

Học cách giữ tiền là bước đầu để kiếm tiền

Ở Singapore, quan niệm “tiết kiệm và tích lũy là những đức tính đẹp” luôn được mọi người đề cao hàng đầu, nó được coi như việc quan trọng trong cuộc sống. Bất chấp mô hình kinh tế có biến đổi ra sao, thì truyền thống tiết kiệm vẫn được ca tụng và tuyên dương.

Vì muốn truyền đạt lại truyền thống tốt đẹp này cho các thế hệ sau, mà bộ Giáo dục và các Ngân hàng ở Singapore mỗi năm đều cho triển khai cuộc vận động tiết kiệm trên quy mô toàn quốc. Đầu những năm 90 của thế kỷ trước, có hơn 53% các em trong trường Trung - Tiểu học ở Singapore tham gia cuộc vận động này, trung bình mỗi học sinh có khoảng 1.144 dollar Singapore. Dưới sự hướng dẫn của gia đình, nhà trường và xã hội, có rất nhiều học sinh trở thành “người yêu thích tiết kiệm”. Đến một độ tuổi nhất định, các em sẽ bắt đầu có sự tự chủ trong tài chính, chấm dứt hẳn căn bệnh tiêu xài phung phí, thậm chí còn không sử dụng thẻ rút tiền để tiết kiệm.

Khi trẻ trưởng thành đến một giai đoạn nào đó, những việc cần dùng đến tiền cũng dần dần tăng lên, ví dụ: ăn uống, mua đồ dùng học tập... Hơn nữa, những mối quan hệ và hoạt động giao tiếp bên ngoài của các em cũng nhiều hơn, buộc các em phải dùng tiền nhiều hơn như mua sắm quần áo, quà sinh nhật tặng bạn, hay chú ý đến những mặt hàng “đắt tiền”, có nhiều trường hợp trẻ thích tự mình làm chủ số tiền tiêu vặt, không muốn cha mẹ can dự vào, vì thế mà yêu cầu đối với khoản tiền tiêu vặt càng ngày càng cao.

Chính vì những điều đó, mà cha mẹ trở nên thận trọng hơn đối với các khoản chi tiêu của con cái. Khi được hỏi nguyên nhân, thì chủ yếu là họ lo lắng con cái lớn rồi, bắt đầu có những cách nghĩ của riêng mình; nếu cho nhiều tiền, có khi chúng lại đi làm những chuyện xấu. Hơn nữa, trong tương lai trẻ còn phải học lên đại học, cần phải chuẩn bị một khoản tiền ngay từ bây giờ, vì vậy, kìm hãm chi tiêu của trẻ một chút cũng tốt hơn.

Mâu thuẫn sẽ xảy ra vì bọn trẻ cũng có cách nghĩ riêng của chúng. Một cuộc điều tra cho thấy, đa số mọi trẻ em đều mong muốn cha mẹ chu cấp cho mình một khoản tiền tiêu vặt nhất định. Bọn trẻ còn bày tỏ rằng, thật mệt mỏi khi mỗi lần tiêu tiền, lại phải xem xét ý kiến của cha mẹ.

Các bậc cha mẹ và con cái đều có cái lý riêng của mình, không có sự đúng sai một cách tuyệt đối giữa hai quan điểm

này. Thực chất, sau khi trẻ trưởng thành đến một độ tuổi nào đó, cha mẹ ngoài việc chu cấp một khoản tiền tiêu vặt cho trẻ tùy ý sử dụng, còn cần phải chú ý dạy trẻ học cách tiết kiệm. Khi trẻ gom nhặt từng đồng lại, chúng sẽ cảm nhận được tiền không phải là thứ dễ có được, cùng lúc ấy giải thích cho trẻ hiểu được sự vất vả của cha mẹ khi phải kiếm tiền, sẽ làm trẻ nhận thức được việc tiết kiệm là cần thiết.

Năm 1965, sau khi tốt nghiệp khoa Kinh tế đại học Waseda, Fujita - người sáng lập ra Hamburger Mc Donald Nhật Bản, đồng thời cũng là nhà kinh tế học bắt đầu làm thêm tại công ty điện khí. Mấy năm sau, ông quyết định tạo dựng sự nghiệp riêng cho mình, đó là kinh doanh Mc Donald. Nhưng so với số tiền vốn lên đến 750 nghìn dollar, thì số tiền 50 nghìn dollar do Fujita tích góp được không là gì, huống hồ khi ấy ông chỉ là một lao động phổ thông bình thường.

Để tích góp đủ vốn, mỗi tháng Fujita trích ra một phần ba số tiền lương để dành dụm. Trong quá trình để dành, có vô số lần phải đối mặt với vấn đề khẩn cấp cần dùng đến tiền, ông vẫn cố gắng chịu đựng, quyết không đụng đến số tiền tiết kiệm đó. Có những khi phải chi tiêu ngoài ý muốn, ông vẫn cố gắng tích góp. Ông cũng phải hỏi vay thêm tiền bạn bè để làm được mong muốn của mình. Động lực khiến Fujita thực hiện được việc này, là do ngày đầu khi bước chân ra khỏi trường đại học, ông đã hạ quyết tâm trong 10 năm phải kiếm đủ 100 nghìn dollar, sau đó dùng số tiền này để gây dựng sự nghiệp. Fujita thành khẩn bày tỏ mong muốn lập nghiệp của mình với tổng giám đốc ngân hàng, ông trình bày tỉ mỉ kế hoạch làm việc của mình và nhận được sự cảm thông, đồng ý đầu tư vô điều kiện của ngài tổng giám đốc.

Về lý do ủng hộ Fujita, ngài tổng giám đốc nói rằng: “Năm nay tôi đã 58 tuổi, nếu nói về tuổi thì tôi gấp đôi anh; nói về thu nhập, mỗi tháng tôi kiếm gấp anh 30 lần. Nhưng đến tận ngày hôm nay, thì số tiền mà tôi tích góp được chẳng nhiều hơn anh là mấy. Chỉ riêng điểm này thôi, tôi đã không bằng anh. Tôi cho một người chăm chỉ như anh mượn tiền, thấy rất yên tâm, đồng thời, tôi cũng dám đảm bảo rằng, anh sẽ tạo ra kỳ tích. Làm tốt vào nhé, anh bạn trẻ!”

Sự hăng say tích góp của trẻ, đa phần đều do cách nhìn nhận của trẻ đối với giá trị đồng tiền, và sự nhận thức về số tiền có được. Nếu trẻ dùng số tiền tích góp để mua những gì mình thích, thì việc tiết kiệm sẽ càng trở nên có ý nghĩa. Ngược lại, nếu tiền tự nhiên mà đến dễ dàng, niềm hứng thú tiết kiệm sẽ không cao, trong lúc chi tiêu sẽ không cần suy tính kỹ lưỡng, không cần nhắc tính toán.

Do đó, cho trẻ tiền tiêu vặt cần hợp lí, quan trọng hơn là để

trẻ xây dựng được ý thức tiết kiệm. Đối với trẻ, nếu chúng có mục tiêu mua sắm cho bản thân, việc tiết kiệm tiền để mua sẽ càng có ý nghĩa. Các nhà kinh tế học khuyên rằng, động viên trẻ lập ra những mục tiêu ngắn hạn, để trẻ tích góp tiền bạc, hai hay ba tuần sau bỏ ra mua sắm đồ chơi, sách, truyện và đồ dùng học tập khi còn nhỏ... Sau này, hướng cho trẻ sang những mục tiêu lớn hơn, tiết kiệm tiền được vài tháng hoặc có thể trong một năm mới đem ra thực hiện mục tiêu đã định.

Áp dụng cách làm này là để trẻ cảm thấy khoảng cách giữa mục tiêu và việc thực hiện mục tiêu không phải là quá xa, dồn sự chú ý của trẻ vào mục tiêu đặt ra, chứ không nên đổ vào việc mua sắm linh tinh. Trong quá trình tiết kiệm tiền, bài học mà trẻ cần phải nắm được chính là: "có trách nhiệm đối với khoản chi tiêu của mình".

Tất nhiên, để trẻ tiết kiệm tiền, tức là muốn trẻ hiểu làm thế nào để chịu trách nhiệm với khoản chi tiêu của mình, đưa ra cách xử lý với các nhu cầu ngày càng nhiều của mình, đi sâu vào khái niệm tài chính, đó mới là điều các ông bố cần giáo dục cho trẻ.

Fujita là một người Do Thái, ông đã viết một cuốn sách về kinh doanh tại Nhật Bản, trong đó có đưa ra một cách tiết kiệm tiền hiệu quả.

Mặc dù, một người Nhật bình thường, việc sở hữu một trăm triệu Yên Nhật là điều rất khó. Nhưng Fujita chỉ ra rằng: trong 10 năm đầu, chỉ cần mỗi tháng dành dụm được 50 nghìn yên, sau đó mỗi tháng là 100 nghìn yên cho 5 năm tiếp, cuối cùng là mỗi tháng 150 nghìn yên cho 15 năm sau nữa, cộng tất cả lại, sau ba mươi năm bạn đã có 100 triệu yên rồi. Nếu muốn trở thành người giàu có, hoàn toàn không phải do vận may hay trí tuệ siêu phàm gì. Chỉ cần biết chịu đựng vất vả, kìm hãm chi tiêu, ai cũng có thể kiếm được 100 triệu yên một cách thật đơn giản.

Nếu xét từ góc độ kiếm tiền, cách làm mà Fujita đưa ra cũng không chính xác. Nhưng điều quan trọng chính là thông qua việc tiết kiệm tiền, sẽ biết tiết chế ham muốn, xây dựng niềm tin dẫn đến thành công.

Đối với những trẻ còn nhỏ tuổi, rất khó để chúng hiểu được ý nghĩa sâu xa của việc tiết kiệm, nhưng các ông bố có thể hướng dẫn trẻ tìm hiểu: kiếm tiền không chỉ nhằm đáp ứng nhu cầu trong cuộc sống, mà còn là để đối phó với những việc bất ngờ ập đến, những rủi ro kinh tế trong tương lai. Quan trọng hơn là, để chuẩn bị cho những kế hoạch đầu tư sau này, hãy để tiền biến thành tiền.

Khi trẻ hiểu rõ được sự quan trọng của tiền bạc trong cuộc sống hiện

tại, trong đầu trẻ sẽ tự nhiên hình thành ý nghĩ càng có nhiều tiền là tốt. Lúc đó, bố hãy cho trẻ hiểu tầm quan trọng của việc tiết kiệm từng đồng từng hào, điều này có tác dụng hỗ trợ bồi dưỡng quan niệm tiền bạc đúng đắn cho trẻ.

Trong cuộc sống hiện nay, tiết kiệm tiền là biện pháp khắc phục cảnh nghèo đói, cũng là phương pháp thực tế nhất giúp con người tăng thêm tự tin trong lĩnh vực tài chính. Các ông bố cần nói với trẻ rằng: tiết kiệm cũng quan trọng như kiếm tiền, mà nguyên tắc của tiết kiệm lại vô cùng đơn giản – hy sinh hiện tại vì tương lai, giảm thiểu những khoản chi không cần thiết, tiết kiệm những đồng “không nhất thiết phải tiêu”, tăng vốn tích trữ cho tương lai.

- * **Tiết kiệm là một đức tính tốt.**
- * **Tiết kiệm giúp chi tiêu có khoa học.**
- * **Vận dụng những mục tiêu thích hợp để giúp trẻ tiết kiệm.**
- * **Tiết kiệm là để đạt được nhiều cơ hội kiếm tiền.**

Giúp trẻ lập kế hoạch tiết kiệm

Ngày xưa, có một ông vua rất thích chơi “cờ vây”, để thưởng cho người sáng tạo ra trò chơi này, quốc vương tuyên bố sẽ đáp ứng một yêu cầu của người đó. Người phát minh ra trò chơi nói rằng: “Nguyện vọng của tôi rất đơn giản, chỉ cần nước đi đầu tiên trên bàn cờ đặt 1 hạt gạo, nước đi thứ hai thêm 2 hạt gạo, nước đi thứ 3 thêm 4 hạt gạo... trung bình cứ mỗi bước đi lại gấp đôi số gạo của bước trước, đến khi nào lấp đầy bàn cờ mới thôi”.

Quốc vương không cần suy nghĩ, vội gật đầu đồng ý: “Mang bàn cờ lại đây, hãy để cho tất cả mọi người cùng chứng kiến giao ước của chúng ta”. Thế là người phát minh đặt hạt gạo lên nước đi đầu tiên, cứ mỗi một nước lại tăng gấp đôi số gạo. Khi mới bắt đầu trò chơi, tất cả mọi người còn cười nhạo, tỏ ý chê bai. Nhưng số gạo trên bàn càng ngày càng nhiều, tiếng cười cũng dần dần tắt đi, bắt đầu xuất hiện những tiếng à ò kinh ngạc. Hóa ra là nắm gạo nhỏ đã biến thành đống gạo nhỏ, rồi đống gạo nhỏ chẳng mấy chốc trở thành bao gạo nhỏ, rồi bao gạo vừa và bao gạo lớn.

Sau khi nhận thấy mình đã mắc sai lầm, quốc vương lập tức ra lệnh dừng trò chơi; người phát minh mỉm cười và hủy bỏ phần thưởng ban đầu, xin vua ban cho một mảnh đất trồng trọt và trang viên ở quê. Đợi người đó đi khỏi, quốc vương cho gọi người đến và tính toán thì mới hay rằng, nếu tiếp tục trò chơi, thì toàn bộ số thóc cho cả nước trong vòng mấy chục năm sẽ rơi vào tay người phát minh trò chơi cờ vây. Đáp án

của trò chơi đã khiến quốc vương vô cùng sợ hãi và lo lắng.

Tích lũy của cải mang lại thành quả tốt đẹp. Giống như câu chuyện về ngài quốc vương kia, mới đầu ông chỉ cho rằng đó là một hạt gạo nhỏ bé, nhưng khi tích góp lại, thì thật không ngờ nó khiến ông mất toàn bộ số thóc gạo của đất nước. Trong cuộc sống cũng như vậy, rất nhiều người biết câu “tích tiểu thành đại”, nhưng thực sự để làm được điều đó, lại là chuyện không hề nhỏ.

“Thói quen” có một ma lực rất lớn. Hành động đơn giản làm đi làm lại, câu nói đơn giản nói đi nói lại, tất cả đều trở thành “thói quen”. Trong quá trình giáo dục tài chính cho trẻ, nếu muốn nâng cao khả năng tài chính, có cuộc sống sung túc, giúp trẻ thực hiện sự tự chủ trong quản lý tài chính, thì điều quan trọng nhất chính là bồi dưỡng cho trẻ thói quen “tiết kiệm”. Tận dụng thời gian dài tích lũy tiền mặt, như vậy mới có thể tạo ra nhiều của cải cho trẻ sau này.

Năm mới qua đi, hai vợ chồng anh Dương cảm thấy vô cùng đau đầu với tiền mừng tuổi của con. Nguyên nhân là dịp Tết vừa rồi, cậu con trai đang học tiểu học vừa bước sang tuổi thứ 8, mỗi lần đến nhà ai chúc tết lại được mừng lì xì, trong đó ông bà nội ngoại mừng cho cậu bé nhiều nhất, các cô chú họ hàng mừng cũng không kém, lại thêm khoản mừng từ bạn bè đồng nghiệp của bố mẹ, tổng cộng phải 5 triệu đồng.

Thấy số tiền mừng tuổi của con nhiều như vậy, vợ chồng anh Dương không biết phải làm sao, nếu đưa con giữ thì sợ cậu bé tiêu lung tung, nếu thay con quản lý thì lại không biết nói thế nào.

Thực ra, có không ít phụ huynh gặp trường hợp giống như anh Dương, làm cách nào để giúp con quản lý số tiền đó, đã trở thành vấn đề khó khăn của các ông bố bà mẹ.

Khả năng quản lý tài chính của trẻ còn kém, chưa thể tự kiểm soát, nếu đưa toàn bộ số tiền cho trẻ tự ý chi tiêu, sẽ không chỉ đem lại những ảnh hưởng không tốt, mà còn giúp trẻ hình thành thói quen xấu. Nếu để bố mẹ “sung công quỹ” số tiền của trẻ, sẽ khiến trẻ mất lòng tin vào người lớn, thậm chí còn làm mất cơ hội để bồi dưỡng tính tự lập về tài chính cho chúng. **Vì vậy, hãy giúp trẻ lập ra kế hoạch tiết kiệm, đây chính là cơ hội tốt nhất để các ông bố dạy trẻ cách đầu tư tài chính bằng chính số tiền của trẻ.**

Phải giúp trẻ xác định kế hoạch tích lũy tài sản, việc đầu tiên cần làm là tìm cho trẻ nguồn tiết kiệm; ngoài ra, tiết kiệm phải là một hoạt động theo định kỳ, như vậy mới có lợi cho việc hình thành thói quen tiết kiệm. Đối với trẻ, nguồn thu nhập chính hầu như là tiền tiêu vặt, tiếp theo mới là “tiền công” làm

thêm, giúp bố mẹ làm việc nhà, tiền mừng tuổi hoặc tiền mừng sinh nhật.

Sau khi trẻ có một số tiền nhất định trong tay, các ông bố bắt đầu tiến hành hướng dẫn, cùng trẻ vạch kế hoạch tiết kiệm dài kỳ. Căn cứ vào tình hình chi tiêu của trẻ, chỉ ra những khoản chi không cần thiết, sau đó xác định rõ số tiền tiết kiệm hợp lý. Như vậy, mỗi đứa trẻ sau khi cầm tiền, ngoài chuyện để ra một phần đáp ứng nhu cầu cá nhân, phần còn lại nên tích góp, tránh việc để trẻ tiêu xài hoang phí vào những việc không cần thiết.

Để giúp con trai xây dựng thói quen tiết kiệm, anh Dương đã nghĩ ra rất nhiều biện pháp, nhưng không biết phải lựa chọn cách nào mới là hợp lý. Cuối cùng, anh quyết định làm giống chế độ phát lương hưu của nước ngoài, đó là mỗi lần con trai tiết kiệm 1 đồng, anh cũng sẽ bỏ vào 1 đồng, như vậy khoản tiết kiệm của cậu bé sẽ tăng gấp đôi.

Đồng thời, anh Dương còn đưa ra thỏa thuận với con rằng, cứ cuối năm sẽ tiến hành tổng kết số tiền tiết kiệm, nếu đạt đến 1 khoản tiền nhất định nào đó, sẽ được thưởng thêm một khoản tiền mặt, tiền tiết kiệm càng nhiều, phần thưởng càng lớn. Ví dụ, mỗi năm cậu bé dành dụm được 500.000 đồng, sẽ được thưởng 100.000 đồng; nếu để ra được 1.000.000 đồng, được thưởng 200.000 đồng...

Lựa chọn biện pháp thích hợp để thúc đẩy tính tiết kiệm của trẻ, đối với những trẻ còn nhỏ tuổi, việc tìm ra hình thức tiết kiệm cũng là phần vô cùng quan trọng.

Để giúp trẻ thực hiện kế hoạch tiết kiệm, các ông bố có thể chuẩn bị cho trẻ 3 hộp tiết kiệm. Trong cuộc sống hàng ngày, trẻ có thể chia tiền, cho vào 3 hộp phân biệt khác nhau. Số tiền đựng trong hộp thứ nhất dùng để mua sắm những vật dụng hàng ngày, sách vở, đồ ăn... Tiền trong hộp thứ hai dùng để mua sắm những thứ đắt hơn, chẳng hạn như đồ chơi. Cuối cùng, số tiền đựng trong hộp thứ 3 là tiền tiết kiệm không được tiêu.

Dựa vào niềm đam mê và sở thích của trẻ, các ông bố có thể trang trí những tấm ảnh về món đồ chơi mà trẻ yêu thích lên trên hộp tiết kiệm tiền. Để mỗi khi trẻ bỏ tiền vào trong đó, sẽ trông thấy “mục tiêu tiết kiệm” và càng cảm thấy có động lực hơn.

Vào năm 1999, thu nhập bình quân của các gia đình ở Mỹ là 7.500 dollar, trong đó có 55% các bậc cha mẹ ở Mỹ chưa giao nộp phiếu thu chi thẻ tín dụng hàng tháng, chỉ có 45% còn lại là tuân thủ kế hoạch, cứ 8 gia đình lại có 1 trường hợp không có thói quen tiết kiệm, vì thế mà khoản tiền dự trữ khi về hưu của họ chỉ là con số 0.

Trong quá trình giúp trẻ xác lập kế hoạch tiết kiệm, vai trò của cha mẹ cũng rất quan trọng. Nếu hướng dẫn trẻ một cách đúng đắn, việc tiết kiệm của trẻ càng trở nên tích cực và lâu dài.

Đương nhiên, kế hoạch tiết kiệm dành cho những mục tiêu khác nhau cũng cần được xem xét. Khi căn cứ vào mục tiêu để đưa ra kế hoạch tiết kiệm, hãy để trẻ tự mình lập kế hoạch. Tốt nhất là cha mẹ nên đứng bên cạnh quan sát, giao quyền xác định kế hoạch cho trẻ, chỉ khi nào xảy ra sự không hợp lý, cha mẹ mới can dự vào. Nếu không rất dễ tạo cho trẻ kiêu tâm lý ỉ lại vào cha mẹ.

Sau khi hoạch định xong, các ông bố phải tìm cách để giám sát tình hình của con, tiến hành kiểm tra định kỳ, rồi căn cứ vào tình hình thực tế mà đưa ra ý kiến. Khi theo dõi quá trình thực hiện kế hoạch của trẻ, cha mẹ cần có một số biện pháp nhất định, nhưng tuyệt đối không được gây áp lực cho chúng.

Còn một điều quan trọng nữa, là tất cả các phương án tiết kiệm nên để trẻ thực hành, chứ không ép buộc trẻ cho hết tiền vào hộp tiết kiệm hay gửi vào ngân hàng. Vì như vậy, trẻ không có cơ hội để trải nghiệm và tích lũy kinh nghiệm, mà còn có cảm giác “tiền bị cất xén”, làm giảm tính tích cực của việc tích góp tài chính.

Tài sản trong đời người đều do tích lũy và tiết kiệm mới có được. Bằng cách vạch ra những kế hoạch tiết kiệm, để trẻ biết quý trọng từng đồng tiền, từ đó bồi dưỡng nên những quan niệm tài chính đúng đắn trong trẻ.

- * Kế hoạch tiết kiệm giúp nâng cao khả năng tự điều chỉnh tài chính.**
- * Kế hoạch tiết kiệm cần có nguồn đầu tư ổn định.**
- * Sử dụng các công cụ giúp ích cho việc tiết kiệm.**
- * Trao cho trẻ quyền thực hiện kế hoạch.**

Mở cho trẻ một tài khoản cá nhân

Ở Anh, mở tài khoản tiết kiệm cho trẻ em là việc khá phổ biến, có đến một phần ba số trẻ ở đây đã đem gửi tiền tiêu vặt và tiền làm thêm vào tài khoản tiết kiệm cá nhân.

Đại đa số các ngân hàng ở nước Anh, đều có hình thức lập tài khoản cá nhân dành cho trẻ từ 7 đến 16 tuổi, những tài khoản này chỉ cần một bảng Anh là có thể mở được, bọn trẻ sẽ được chọn một cái tên mà mình yêu thích cho tài khoản của mình. Lãi suất cao nhất của hình thức này là 4%.

Ngoài ra, còn có một loại tài khoản dành riêng cho trẻ từ 11 đến 15 tuổi, được gọi là “tiền nhanh”. Tài khoản này có ghi mã số vi tính, người dùng được cấp một thẻ rút tiền ATM và một mã pin, có thể sử dụng ở hầu hết các máy rút tiền ATM trên toàn quốc.

Lấy danh nghĩa cá nhân của trẻ, đem các khoản tiền tiêu vặt, tiền mừng tuổi và tiền làm thêm, gửi vào tài khoản ngân hàng. Đây chính là bước đầu để trẻ nhận thức về tài chính, cũng là một trong những biện pháp giáo dục tài chính tốt nhất của các ông bố. Trong quá trình này, trẻ có thể học được kiến thức về tiền tệ, đặc biệt là những kiến thức liên quan đến nghiệp vụ ngân hàng.

Trước khi mở tài khoản cho trẻ, các ông bố có thể tận dụng cơ hội dẫn trẻ đến ngân hàng tìm hiểu hình thức tiết kiệm, dạy cho trẻ một số kiến thức đơn giản, ví dụ nhận biết tên các ngân hàng, hiểu thế nào là tài khoản, sổ tiết kiệm là gì, thẻ tín dụng dùng để làm gì...?

Sau khi trẻ bước đầu hiểu được những kiến thức thông dụng này, các ông bố hãy cùng trẻ đến ngân hàng, để trẻ tự lấy tên và mở tài khoản cá nhân cho mình, hay cho phép trẻ làm thẻ tài chính. Mục đích của việc làm này là giúp trẻ nhận thức được, số tiền bên trong thẻ tài chính không thể tùy tiện lấy ra được. Thứ nữa là để trẻ biết khái niệm “tiền có thể sinh ra tiền”, thông qua hình thức gửi tiết kiệm ngân hàng, có thể đạt được một khoản lãi suất nhất định. Tất cả điều này đều rất có lợi trong việc bồi dưỡng ý thức đầu tư tài chính cho trẻ.

Ở Mỹ, độ tuổi giáo dục tài chính cho trẻ ngày càng có xu hướng giảm. Ở thành phố San Francisco, có hẳn một ngân hàng mở ra dành riêng cho thanh thiếu niên, các em không ngừng nỗ lực làm thêm kiếm tiền, tích lũy gửi khoản thu nhập vào trong tài khoản cá nhân của mình. Tính đến hiện nay, ngân hàng này đã có hơn mấy chục nghìn tài khoản, độ tuổi trung bình của khách hàng là 9 tuổi, trong đó lớn nhất là 22

tuổi.

Ở Pháp, khi trẻ khoảng 10 tuổi, cha mẹ sẽ giúp con cái mở một tài khoản cá nhân ở ngân hàng, rồi gửi tiền tiết kiệm vào đó, thông thường, không chỉ gửi vài chục hay vài trăm France mà là mấy nghìn France. Mục đích của việc mở tài khoản không phải để cung cấp cho trẻ tiền chi tiêu, cũng không phải để giúp trẻ học cách bảo vệ “túi tiền”, mà là **vì một mục tiêu có quy mô tâm cỡ: dạy trẻ ngay khi còn nhỏ đã trở thành những nhà tài chính thông minh, sáng suốt và có khoa học.**

Sử dụng tài khoản độc lập, không chỉ giúp trẻ thực hành cách chi tiêu hợp lý, mà còn có tác dụng bồi dưỡng thói quen tiết kiệm, giống như “lúc cần tiêu thì phải tiêu, lúc cần tiết kiệm phải tiết kiệm”. Trong quá trình này, các ông bố có thể cùng trẻ tham khảo ý kiến và bảo lưu số dư thấp trong tài khoản, sau đó cùng đặt ra kỳ hạn tiết kiệm trong thời gian tới và những việc dự định chi tiêu, dần dần hình thành thói quen tiết kiệm cho trẻ.

Tất nhiên, để trẻ có một tài khoản tại ngân hàng và muốn phát huy tác dụng của nó, giúp trẻ học được những quan niệm tài chính, thì vai trò “giám sát” của người cha là rất quan trọng. Đối với những trẻ ở độ tuổi chưa thành niên, nếu các ông bố quá tin tưởng không hay hỏi han về tài khoản cá nhân của trẻ, đứa trẻ sẽ nhanh chóng rơi vào trường hợp tiêu tiền phóng túng, hoang phí. Hoặc ngược lại, thì đứa trẻ chỉ biết giữ số tiền trong tài khoản, không muốn bỏ ra một đồng nào để chi tiêu.

Trong việc bồi dưỡng ý thức tiết kiệm cho trẻ, những ngân hàng có vốn đầu tư nước ngoài đã cho phép mở tài khoản cá nhân dành riêng cho trẻ em. Ví dụ, ngân hàng Mỹ triển khai hoạt động “ngân hàng mini”, để giúp khách hàng bồi dưỡng thói quen tiết kiệm cho trẻ. Chỉ cần trẻ mở một tài khoản tại ngân hàng, trong 5 tháng liên tiếp mỗi tháng gửi vào một số tiền nhất định, sẽ được nhận một tấm bằng chứng nhận “siêu nhân nhí”, và được tham gia vào vở kịch nói tài chính, do chính các bạn nhỏ tuổi từ 8 đến 12 đảm nhận.

Qua tìm hiểu, các kiểu tài khoản này mở ra dành riêng cho các em dưới 18 tuổi, trong đó ngân hàng Đông Á chỉ dành cho trẻ dưới 16 tuổi. Các ngân hàng này còn tặng sách, tranh ảnh về tài chính, nhằm bồi dưỡng kiến thức về tài chính cho trẻ. Mặc dù, những tài khoản này đều lấy tên trẻ để thực hiện giao dịch, nhưng trẻ đã được biết các kỹ năng cơ bản về tài khoản ngân hàng, thậm chí còn đưa ra một số nghiệp vụ đặc thù dành riêng cho trẻ, như tiết kiệm nhiều được tặng thẻ “siêu nhân”, thẻ giảm giá khi mua đồ chơi... Đối với loại thẻ tài chính mà trẻ sử dụng, các bậc phụ huynh cũng có thể tiến hành giám sát, theo dõi tình hình.

Khi giúp trẻ mở tài khoản riêng, tốt nhất nên chọn một ngày có ý nghĩa đặc biệt với trẻ, có thể là ngày sinh nhật của trẻ, ngày lễ, hoặc ngày sinh nhật của bố mẹ, ngày kỷ niệm lễ cưới... Điều này có tác dụng giúp trẻ trân trọng hơn đối với khoản tiết kiệm đầu tiên trong đời.

Khi đến ngân hàng, các ông bố không nên vội vàng làm hết mọi chuyện, hãy cho trẻ cơ hội tự trải nghiệm. Chỉ cho trẻ biết đâu là quầy gửi tiền, đâu là nơi xin giấy đăng ký mở tài khoản... Sau khi trẻ lấy được giấy, việc của bố là hướng dẫn trẻ cách điền thông tin cần thiết thật chính xác. Khi hoàn thành xong, hãy cùng trẻ đến quầy đăng ký để làm thủ tục.

Lúc ký tên xác nhận, trẻ sẽ cảm thấy có chút hồi hộp, vì đây là một trong những dấu hiệu chứng minh sự trưởng thành của trẻ. Lúc này, bố nên tiến hành giáo dục tài chính cho trẻ, trẻ sẽ bị thu hút và dồn sự chú ý vào nó hơn.

Sau khi lập xong tài khoản, phải đảm bảo rằng trẻ cất giữ sổ tiết kiệm, thẻ tài chính ở nơi an toàn. Nếu ngân hàng có gửi giấy thông báo định kỳ, hãy thông báo cho trẻ biết; rồi cùng trẻ phân tích tình hình biến động của lãi suất và tỷ giá tiền tệ. Một vấn đề cần để trẻ hiểu rõ chính là số tiền có trong tài khoản của trẻ, sẽ hưởng bao nhiêu phần trăm lãi suất, như vậy trẻ mới hình dung rõ hình thức “lấy tiền để ra tiền”.

Có những ông bố mặc dù mở tài khoản riêng cho trẻ, xong thực chất lại lấy tên mình đứng ra giao dịch. Sau này, trẻ sẽ cảm thấy khó hiểu về tài khoản cá nhân của mình, không rõ có bao nhiêu, đã tiêu bao nhiêu, được cộng thêm bao nhiêu lãi suất... Ngoài ra, có những ông bố dùng tên trẻ mở tài khoản, nhưng toàn bộ thông tin tài khoản, số tiết kiệm và thẻ tài chính đều do mình nắm giữ. Mặc dù việc này không hoàn toàn là xấu, nhưng nếu đã lập tài khoản riêng cho trẻ, tốt nhất nên **để trẻ tự quản lý và trải nghiệm cơ hội tìm hiểu thực tế, như vậy trẻ mới không gặp khó khăn với những vấn đề tài chính trong tương lai.**

Có rất nhiều ngân hàng khi phân tích về tính quan trọng của tài chính, đã chỉ ra rằng: nếu trẻ tiếp xúc với tài khoản ngân hàng càng sớm, sau này khi lớn lên sẽ càng biết kiếm tiền. Trong xã hội hiện nay, kiếm tiền cũng là một khả năng sinh tồn của con người, lập cho trẻ một tài khoản riêng ở ngân hàng, là một trong những bước giúp trẻ tồn tại.

*** Gửi tiền vào tài khoản cá nhân là bước đầu tiên xây dựng tài chính cho bản thân.**

- * Trước khi mở tài khoản cần tìm hiểu kiến thức cơ bản về ngân hàng.
- * Hãy cho trẻ cơ hội được tự mình làm thủ tục đăng kí mở tài khoản.
- * Học cách phân tích tình hình biến động của tiền tệ và lãi suất ngân hàng.

Dạy trẻ hiểu thế nào là đầu tư

Có rất nhiều người than vãn rằng: tại sao mình chăm chỉ làm việc như vậy, mà cả đời vẫn cứ vất vả không yên, kiếm tiền nhưng mãi chưa đủ để thực hiện mục tiêu kế hoạch ban đầu đặt ra.

Thực ra, tất cả mọi người trên thế giới hầu hết đều dành cả đời phấn đấu xây dựng gia sản; có người thành công, có người lại thất bại, nguyên nhân chủ yếu ở chỗ, có thể ai cũng được học hành đầy đủ, nhưng những kiến thức liên quan đến tiền tệ thì thực sự không mấy ai nắm được. Rất nhiều người xung quanh chúng ta chỉ biết lao đầu vào kiếm tiền, chứ không bao giờ suy nghĩ xem làm cách nào để tiền làm việc thay cho chúng ta.

Vì thế, đầu tư tài chính trên ý nghĩa nào đó, chính là bài học quý giá nhất của đời người; trách nhiệm của người cha là giáo dục trẻ kiếm tiền bằng cách nào, và đầu tư ra sao.

Gia đình ông Patrick Long sống tại bang Aure ở bờ biển Tây Bắc Hoa Kỳ. Năm 1993, cậu con trai Ryan của ông đã đề nghị cha mẹ tặng cho mình một chiếc máy cắt cỏ nhân dịp sinh nhật lần thứ 12 sắp tới.

Đề nghị của cậu bé khiến vợ chồng ông Patrick Long cảm thấy nghi ngờ, mặc dù khó hiểu nhưng ông vẫn quyết định đáp ứng yêu cầu này.

Sau khi có được máy cắt cỏ, cậu bé Ryan bắt đầu công việc giúp đỡ hàng xóm thu dọn vườn nhà, chỉ sau một mùa hè đã kiếm được 400 dollar. Khi thấy khoản thu nhập của con trai, ông Patrick Long đề nghị Ryan hãy dùng số tiền đó để đầu tư tiếp, ông còn chỉ dạy cho cậu bé rất nhiều kiến thức liên quan đến việc đầu tư. Sau khi hai cha con thương lượng xong, Ryan đã quyết định mua cổ phiếu của công ty Nike, từ đó trở đi, cậu bé bắt đầu có hứng thú với thị trường chứng khoán, cậu còn đọc sách báo để tìm hiểu thêm thông tin.

Thật may mắn, Ryan mua cổ phiếu của công ty Nike vào thời điểm tương đối thuận lợi, chẳng bao lâu đã có lãi. Cậu em trai 9 tuổi của Ryan trông thấy anh mình trong 10 ngày kiếm được hơn 80 dollar, cũng đem số tiền dành dụm của mình ra mua cổ phiếu. Cho đến giờ, số tiền đầu tư của hai anh em đã lên đến hơn 1.800 dollar.

“Dạy trẻ từ nhỏ để phòng lúc về già” là quan điểm rất có giá trị của nhiều gia đình truyền thống, nhưng số cha mẹ có thể nắm bắt được quan điểm này lại càng ngày càng ít, vì thế,

họ thường xuyên lo lắng về tương lai của con cái. Khi đứa trẻ được sinh ra, các ông bố đều tự trách mình là không thể giúp trẻ chuẩn bị nhà cửa, xe cộ, nhất là tiền bạc, để cả đời trẻ được hưởng cuộc sống không lo nghĩ. **Thực chất “Cho cá không bằng cho cần câu cá”, dù các ông bố có thể dâng tặng con cái cả núi vàng núi bạc, cũng không bằng việc để trẻ hiểu thế nào là đầu tư,** bồi dưỡng quan niệm tài chính cho trẻ từ khi còn nhỏ, đó mới là cách làm chân chính để trẻ có được cuộc sống tốt đẹp.

Khi trẻ còn nhỏ, cha mẹ rất thích mua cho trẻ những con “lợn đất” đủ kiểu dáng, màu sắc, đối với họ đó là bước đầu tiên để dạy trẻ về tài chính. Cha mẹ định kỳ cho trẻ tiền tiêu vặt, lúc trẻ bỏ tiền vào trong “lợn đất”, tự nhiên chúng sẽ hình thành thói quen tiết kiệm, cách làm này giúp trẻ ý thức được việc để dành, tích lũy tiền cho tương lai.

Nhưng khi trẻ hiểu được ý nghĩa của việc tiết kiệm, có nghĩa là trẻ mới đi được bước đầu tiên trong việc giáo dục tài chính. Việc tiếp theo cha mẹ cần làm là dạy trẻ cách bảo lưu tiền, làm tăng thêm giá trị của số tiền. Các ông bố hãy dựa vào khả năng nhận thức của trẻ để đưa ra những hướng dẫn hợp lý.

Laura Schultz sống ở New York, Mỹ nói rằng, cậu con trai 13 tuổi của cô rất yêu thích món ăn ở Mc Donald. Bất kể người nhà hay bạn bè rủ đến ăn ở những quán ăn ngon khác, cậu bé vẫn chỉ trung thành với Mc Donald. Không chỉ bởi sức hấp dẫn của hamburger và khoai tây chiên ở đó, mà còn có một nguyên nhân khác nữa.

Năm cậu bé 7 tuổi, mẹ đã mua cho cậu một số cổ phiếu của hệ thống cửa hàng ăn nhanh Mc Donald để làm quà Giáng sinh. Từ đó về sau, năm nào cô cũng tặng như thế, vì vậy mà số cổ phiếu cũng tăng dần theo mỗi năm.

Hồi đầu, cậu con trai tỏ ra không hứng thú gì với món quà này lắm, vì món quà cậu bé mong chờ là đôi giày đá bóng, nhưng không được đáp ứng. Thời gian sau, cộng với sự hướng dẫn của cha, cậu bé bắt đầu ý thức được thành ý của cha mẹ qua số cổ phiếu đó, làm cậu dần chú ý đến những kiến thức liên quan đến thị trường chứng khoán.

Sau vài năm tích lũy, cậu bé đã có một vốn đầu tư đáng kể. Mỗi lần công ty Mc Donald gửi báo cáo tài chính hàng năm, cậu bé đều chăm chú đọc tỉ mỉ từng thông tin. Cậu còn chú ý quan sát tình hình kinh doanh của cửa hàng MC Donald.

Tâm lý chung của trẻ là “có mới nới cũ”, dù đồ chơi có đẹp và đắt tiền đến mấy, thì sự hứng thú của trẻ cũng sẽ giảm dần theo thời gian, và những đồ chơi này sẽ bị bỏ xó. Nhưng khi biến những món đồ chơi tầm

thường thành những thứ có giá trị đầu tư lâu bền, thì cái trẻ có được không chỉ là niềm vui trước mắt mà là một số tiền vốn sau này. Và tất nhiên còn có cả những kinh nghiệm tài chính đi kèm.

Đồng tác giả cuốn “Cha giàu, cha nghèo” – Sharon L. Lechter đã từng nói: đừng quá coi thường tài khoản của trẻ, vì nó cũng là một phần quan trọng trong tài chính gia đình. Do đó, phải dạy trẻ làm thế nào để tiết kiệm tiền tiêu vặt, làm thế nào để thực hiện các bước đầu tư cơ bản. Mặc dù quan niệm truyền thống không cho chúng ta dạy trẻ những vấn đề liên quan đến “tiền”, nhưng trong giáo dục tài chính cho trẻ, phần quan trọng nhất chính là **dạy trẻ sử dụng thế nào với số tiền trong tay, để tương lai trẻ không bị đồng tiền thao túng, không trở thành người suốt ngày cắm đầu vào làm mà vẫn “nghèo”**.

Đối với việc giáo dục tài chính trên phương diện đầu tư, tất nhiên phải bắt đầu dạy trẻ càng sớm càng tốt.

Người sáng lập ra ngân hàng New Jersey, đã dạy cậu con trai độc nhất cách quản lý quỹ giáo dục đại học của gia đình từ năm 8 tuổi. Đến năm cậu bé 15 tuổi, người cha đột ngột qua đời, nhưng may mắn là: “Cha đã dạy cho tôi tất cả các nguyên tắc và quy luật”, cậu con trai nói vậy. Từ đó trở đi, cậu bé bắt đầu độc lập quản lý sự nghiệp tài chính gia đình.

Làm thế nào để một đứa trẻ mười mấy tuổi hiểu về đầu tư? Điều đó cần một người cha có vốn kinh nghiệm phong phú mới có thể truyền dạy cho con mình. Bạn đừng nghĩ chơi điện tử là xấu, thông qua trò chơi điện tử cũng là một phương pháp giáo dục không tệ chút nào. Dùng trò chơi để dạy cho trẻ hiểu cách đầu tư trong xã hội thực tế, sẽ có hiệu quả và hứng thú hơn nhiều so với lý thuyết sách vở hay những lời nói suông.

“Industry Giant” hay “Rich man” tất cả những trò chơi tái dựng kinh tế hư cấu kiểu này đều có thể giúp trẻ hiểu về đầu tư. Trong trò chơi, trẻ không chỉ được mua bán cổ phiếu và bất động sản, mà còn được xây dựng một thế giới công nghiệp chân thực, thậm chí là kinh doanh các công ty của mình.

Đối với những ông bố thiếu kinh nghiệm đầu tư, dẫn trẻ cùng đi mua những cuốn sách nói về đầu tư tài chính cũng là một lựa chọn khả quan. Thông qua hình thức này, các ông bố vừa có thể tự nâng cao kiến thức chuyên môn cho mình, vừa có thể dạy trẻ những phương pháp cơ bản nhất về đầu tư.

Ngoài ra, tìm đọc thông tin trên internet, theo dõi các chương trình đầu tư tài chính, tham gia các buổi thảo luận kinh tế, đều có thể giúp trẻ

tìm ra “bí kíp” trong lĩnh vực đầu tư, và sử dụng trong đầu tư thực sự.

Giáo sư Ted Bayer ở Philadelphia, Hoa Kỳ là một tài năng trong lĩnh vực đầu tư tài chính. Mấy năm trước, ông đã đầu tư rất sáng suốt, tăng thu nhập của mình lên mấy chục lần. Giáo sư Ted Bayer nói rằng: “Thành tích của tôi ở Mỹ không phải là chuyện kỳ lạ. Nhưng tôi hy vọng thế hệ sau có thể hiểu về tài chính và đầu tư nhiều hơn tôi”. Đối với con trai và con gái, tôi để lại cho mỗi đứa mấy trăm nghìn dollar, phần còn lại tôi sẽ quyên góp làm từ thiện. Tôi đã dạy chúng cách ra biển bắt cá, và tôi chỉ có thể để lại cá mồi mà thôi”.

Tục ngữ có câu: “Ba trăm sáu mươi nghề, nghề nào cũng có thể thành vua”. Các ông bố đều hy vọng con cái mình sau này sẽ có cuộc sống sung túc; nhưng cũng không bắt buộc phải bồi dưỡng trẻ thành những “nhà tiền tệ học”. Dù sau này trẻ có làm những công việc không liên quan trực tiếp đến tiền bạc, nhưng cũng không nên coi nhẹ việc trang bị những kiến thức đầu tư.

Dạy trẻ hiểu về đầu tư, chính là cách dẫn trẻ bước vào thế giới tài chính. Phải để trẻ biết rằng, kiếm tiền không phải là trò chơi dễ dàng của con người.

- * **Đầu tư giúp thoát khỏi sự khốn khổ về tiền bạc.**
- * **Khi đối mặt với đầu tư, tâm trạng nên nhẹ nhàng, thoải mái.**
- * **Tìm hiểu về những kiến thức tài chính tất yếu.**
- * **Học và nắm bắt những kiến thức cơ bản về đầu tư.**

Kinh nghiệm đầu tiên khi đầu tư cổ phiếu

Bé gái 9 tuổi người Mỹ - Nicole, đang là học sinh năm thứ tư tiểu học, nhưng cô bé đã có kiếm được 11 dollar từ khoản vay định kỳ 500 dollar. Mặc dù số tiền không thực sự nhiều, nhưng đối với cô bé, đó là một nguồn cổ động vô cùng lớn.

Đợi sau khi hết hạn gửi lãi suất ngân hàng, Nicole rút toàn bộ tiền trong tài khoản đem đầu tư mua cổ phiếu, cô bé muốn mua được nhiều cổ phiếu. Dưới sự hướng dẫn của cha, Nicole đã mua các loại cổ phiếu khác nhau, như vậy, cô bé đã thực hiện mục đích đầu tư cho thị trường chứng khoán một cách rất nhẹ nhàng. Khi nói về việc đầu tư của con gái, mẹ cô bé tự hào khoe rằng: “Nicole đang đi trên con đường hướng tới thành công, tôi thật sự hi vọng mình cũng có thể giống như con bé”. Tuy số lượng trẻ em tham gia thị trường chứng khoán vẫn còn rất ít, nhưng rõ ràng Nicole đang dần trở thành nhà đầu tư sáng suốt trong tương lai.

Khi nghe đến trường hợp của Nicole, những đứa trẻ xung quanh chúng ta hầu như đều cảm thấy vô cùng xa lạ. Do những đứa trẻ này không được giáo dục tài chính một cách đầy đủ, nên việc “chơi cổ phiếu” đối với chúng vẫn còn là một điều gì đó vừa khó hiểu vừa phức tạp.

Là sản phẩm được tạo ra từ việc muốn mở rộng sản xuất trong xã hội, lịch sử của cổ phiếu tính đến nay đã gần 400 năm; hơn nữa nó còn là thành quả của sự phát triển văn minh nhân loại. Cổ phiếu đã trở thành một bộ phận vô cùng quan trọng trong hệ thống kinh tế xã hội. Nếu muốn trẻ được trải nghiệm những “hiệu ứng đầu tư” từ cổ phiếu, trước hết, các ông bố cần phải dạy cho trẻ hiểu “cổ phiếu” là gì?

Cổ phiếu là giấy chứng nhận số tiền nhà đầu tư đóng góp vào công ty phát hành, xác nhận quyền sở hữu của một hoặc một số cổ phần của công ty đó, người nắm giữ cổ phiếu gọi là cổ đông. Các cổ đông sẽ có những quyền lợi chung như: tham gia đại hội cổ đông, biểu quyết cổ phiếu, tham dự vào các quyết sách trọng đại của công ty, thu hồi lợi tức hoặc phân chia hoa hồng... Thông thường, cổ phiếu có thể thông qua hình thức mua bán chuyển nhượng, các cổ đông có thể chuyển nhượng để thu hồi vốn đầu tư, chứ không thể yêu cầu công ty hoàn trả vốn. Mọi quan hệ giữa cổ đông và công ty không phải là mối quan hệ đòi nợ - trả nợ. Cổ đông là tất cả mọi người trong công ty, cùng gánh vác trách nhiệm của công ty, cùng đương đầu với khó khăn và cùng chia sẻ lợi ích.

Ở New York, Mỹ có một cô giáo trung học tên là Gradis Graham,

cho dù là ngày lễ hay sinh nhật con cái, cô đều lấy cổ phiếu làm quà tặng. Tính đến thời điểm hiện tại, con gái của cô nhờ vào món quà “cổ phiếu” của mẹ tặng mà đã dành dụm được khoảng 10 nghìn dollar. Quan điểm của Gradis Graham là làm như vậy không chỉ để trẻ tiết kiệm được tiền học đại học, mà còn dạy trẻ những kiến thức về tiền tệ, về kinh tế. Cô còn nói rằng: “Bây giờ, các con của tôi đã hình thành thói quen, cứ mỗi lần được nhận tiền mặt hay cổ phiếu, chúng lại lập tức chuyển vào tài khoản cá nhân của mình”.

Ngoài ra, theo điều tra của một công ty đầu tư ở Chicago, trong số thanh thiếu niên tuổi từ 10 đến 18, có 35% học sinh tham gia đầu tư cổ phiếu hoặc trái phiếu. Đa số các em đều chọn lựa mua cổ phiếu của những công ty mà mình biết như: công ty sản xuất đồ chơi, công ty máy tính điện tử, công ty điện ảnh hoặc các chuỗi cửa hàng ăn nhanh...

Pháp luật Mỹ quy định, trẻ em tuổi vị thành niên (chưa đến 18 tuổi) khi tham gia thị trường chứng khoán, bắt buộc phải có bố mẹ là người giám hộ mở tài khoản. Cho nên, hầu hết các công ty chứng khoán đều cho thiết lập hệ thống nhân sự chỉ chuyên phục vụ, hướng dẫn những “nhà đầu tư” nhỏ tuổi này, thậm chí còn cho phát hành tập san “Cẩm nang hướng dẫn cho trẻ và bố mẹ: giúp thiếu niên đầu tư dễ dàng hơn”, trong đó hướng dẫn trẻ cách xem thông tin cổ phiếu trên báo, cách kiểm tra tài khoản trên trang web, cách tính toán chi phí cần thiết khi lên đại học...

Trong môi trường được đào tạo như vậy, rất nhiều trẻ dù mới mười mấy tuổi, nhưng khi ăn sáng cũng đã có thói quen đọc báo để theo dõi thông tin chứng khoán; khi tan học, việc đầu tiên làm là bật ti vi lên xem chương trình “Thị trường cổ phiếu”. Vì vậy mà tiền kiếm được từ việc làm thêm đều được lấy ra mua cổ phiếu hết.

Giám đốc của một ngân hàng trên phố Wall - David Owen nói rằng: “Trẻ em là những nhà đầu tư bẩm sinh”. Hoạt động đầu tư cổ phiếu không chỉ đơn thuần là lý thuyết sách vở, mà nó đòi hỏi các nhà đầu tư cổ phiếu phải có tầm nhìn xa trông rộng, nắm bắt đúng thời cơ, cộng với tính sáng tạo và đầu óc linh hoạt mới thành công được. Dù trẻ chưa có kinh nghiệm về đầu tư, nhưng lại có trực giác khá tốt đối với tình hình thị trường, trẻ làm theo trí tưởng tượng, hoặc dựa theo cảm tính để nắm bắt thị trường; mặc dù trẻ không nhất định phải có kiến thức uyên bác về vấn đề đầu tư, nhưng cũng đủ để đạt được thành công khi bước đầu tham gia đầu tư cổ phiếu.

Các chuyên gia trong lĩnh vực đầu tư cổ phiếu nói rằng: “Hiện nay, những nhà đầu tư trên thị trường chứng khoán, đa số đều là người nhập cuộc giữa đường, số người biết đầu tư cổ phiếu ngay từ lúc bé có rất ít”.

Tuổi càng trẻ thì càng phải nỗ lực trong việc đầu tư cổ phiếu và chú ý quan sát thị trường, đặc biệt là chú ý tới khuynh hướng của toàn bộ hệ thống kinh tế và thị trường tiêu thụ để nắm bắt đầu tư. Hãy lựa chọn lúc thích hợp để trẻ đầu tư cổ phiếu. Thông qua sự biến động của thị trường chứng khoán, trẻ sẽ hiểu về hình thức kinh doanh của các công ty, điều này có vai trò hỗ trợ rất lớn trong quá trình giáo dục tài chính cho trẻ. Trẻ sẽ thấy số cổ phiếu phát triển cùng với sự trưởng thành của bản thân, điều này với trẻ thật vô cùng kì diệu và tốt đẹp.

Nhà nghiên cứu kinh tế và đánh giá thị trường chứng khoán người Singapore – Mạch Thanh Viễn luôn có thái độ lạc quan đối với việc học đầu tư cổ phiếu của trẻ. Khi nói về những nhà đầu tư trẻ tuổi, ông nhận xét rằng: “Nếu những thanh niên 17 tuổi này bắt đầu đầu tư từ hôm nay, hơn nữa nếu họ có thể mua cổ phiếu của những công ty có xu hướng tăng mạnh trong tương lai, thì khoảng 10 năm sau, việc họ về hưu khi chưa đến tuổi 30 không phải là mộng tưởng, nó hoàn toàn là sự thật”.

Khi trẻ có một khoản tiền mừng tuổi, cách làm thường xuyên của các ông bố là khuyến khích trẻ tiết kiệm. Thực ra, đó cũng là một cách tốt, nhưng tại sao chúng ta không tạo cơ hội để trẻ được thử làm “nhà đầu tư”, giúp trẻ hiểu về mối quan hệ giữa đầu tư và thu lợi. Bồi dưỡng cho trẻ những kiến thức đầu tư tài chính, sẽ rất có lợi trong việc giúp trẻ quản lý tốt tài sản của cá nhân hay của một công ty, doanh nghiệp trong tương lai.

Trong xã hội hiện nay, đầu tư đã trở thành một hình thức sinh tồn của rất nhiều người, là kỹ năng mà mỗi người cần nắm bắt được. Nếu các ông bố bồi dưỡng khả năng tài chính cho trẻ bắt đầu từ việc đầu tư cổ phiếu, thì “năng lực đầu tư” tiềm ẩn trong con người trẻ sẽ có thể phát triển thành một tố chất cố định. Cho trẻ tiếp xúc với kinh doanh cổ phiếu, không chỉ có lợi cho tương lai, mà còn rèn luyện cho trẻ khả năng chiến thắng bản thân.

- * Trẻ em là những nhà đầu tư bẩm sinh.**
- * Đầu tư cổ phiếu là một kỹ năng.**
- * Đầu tư cổ phiếu cần có sự tác động của hoàn cảnh.**
- * Tiền tiêu vật chính là số vốn ban đầu để trẻ đầu tư.**

Đóng bảo hiểm cũng là đầu tư

Mỗi tháng, Minh Khang kiếm được một số tiền không nhỏ từ việc làm thêm giúp đỡ ông bà cha mẹ. Để giúp con cái phòng bị cho những rủi ro trong tương lai, cha mẹ Minh Khang động viên cậu bé trích một phần số tiền kiếm được để mua bảo hiểm. Mới đầu, Minh Khang nhất quyết không đồng ý, nhưng nhờ vào sự hướng dẫn của cha, cậu bé đã nghe theo.

Cha hướng dẫn Minh Khang mua “Bảo hiểm giáo dục”, mỗi năm phải đóng một khoản tiền nhất định, đóng liên tục trong vòng 15 năm. Lợi ích của việc đóng bảo hiểm này là rất rõ, trong quá trình Minh Khang học tiểu học, trung học và đại học, sẽ được công ty bảo hiểm trả lần lượt từng khoản “Quỹ giáo dục”. Ngoài ra, sau khi Minh Khang tốt nghiệp đại học, công ty bảo hiểm còn chi trả thêm một khoản gọi là “Quỹ tạo dựng sự nghiệp”.

Cha đã giúp Minh Khang tính toán, nếu đóng bảo hiểm từ bây giờ đến khi cậu bé tốt nghiệp đại học, sẽ thu về được ba khoản, đó là “Quỹ giáo dục”, số tiền phí bảo hiểm ban đầu và khoản lãi từ “Quỹ tạo dựng sự nghiệp” sau khi tốt nghiệp đại học. Ngoài ra, nếu không may bị đau ốm hay tai nạn trong thời gian đóng bảo hiểm, công ty bảo hiểm sẽ tùy theo tình hình và hỗ trợ tiền phí điều trị, thuốc men.

Cùng với sự phát triển và tiến bộ của nền kinh tế xã hội, việc nhận thức và đề phòng rủi ro của mọi người cũng dần được nâng cao. Nguyên tắc cơ bản của bảo hiểm, chính là tích lũy nguồn lực tài chính từ mọi người, tạo thành một tập thể lớn “đề kháng rủi ro”; lợi ích từ việc đóng góp trong tập thể ấy là, mỗi cá nhân đều là người đóng góp ra, nhưng đồng thời cũng là người hưởng. Đầu tư ngay, để đến khi gặp sự cố sẽ có biện pháp khắc phục kịp thời, đây chính là tác dụng của việc đóng bảo hiểm.

Dùng tiền mừng tuổi để mua bảo hiểm là một cách làm tương đối hiệu quả, vừa đạt được một số lợi ích nhất định, vừa bồi dưỡng cho trẻ ý thức tài chính, quả là “một mũi tên trúng hai đích”. Tiền mừng tuổi của trẻ không phải là số vốn nhỏ, nhưng cũng không quá khó để bỏ ra, do đó, dùng nó để mua bảo hiểm là vô cùng hợp lý. Ngoài ra, gửi tiết kiệm hay cất giữ tiền cũng được, nhưng nếu mua bảo hiểm, trẻ sẽ được hỗ trợ về học phí, trợ cấp đi làm, đề phòng rủi ro....

Trước khi mua bảo hiểm, phải để trẻ hiểu ý nghĩa của việc đóng bảo hiểm. Các ông bố có thể nói với trẻ rằng: đời người giống như kéo một

chiếc xe lên núi, khi tuổi càng lớn, sẽ cảm thấy trọng lượng của chiếc xe càng nặng. Nếu không cẩn thận, sẽ bị đứt mất sợi dây kéo, chiếc xe đó sẽ bị trượt dốc không kịp dừng. Nhưng nếu ngay từ đầu, chúng ta bỏ tiền ra thuê một cánh tay hỗ trợ ở phía sau, thì khi xe bị trượt dốc, cánh tay đó sẽ giúp ta đỡ lấy chiếc xe. Điều quan trọng là, số tiền mà ta bỏ ra lúc đầu chỉ là tạm thời, đến khi không cần sự hỗ trợ, ta vẫn lấy lại được toàn bộ số tiền, thậm chí còn có thêm khoản lãi không thấp hơn lãi suất ngân hàng. Và cánh tay ở phía sau trợ giúp đó chính là “bảo hiểm”.

Hà Tâm năm nay mới 4 tuổi, ở trong nhà, em được ông bà cha mẹ yêu chiều hết mực. Qua dịp Tết, số tiền họ hàng mừng tuổi cho em tương đối nhiều, bố mẹ cho rằng em còn quá nhỏ, vẫn chưa hiểu gì về tài chính, nên quyết định giữ lại số tiền mừng tuổi đó đến khi em đi học, nhưng lại chưa biết xử lý như thế nào.

Bố mẹ Hà Tâm hỏi và được một nhân viên tài chính tư vấn rằng: “Hiện nay, biện pháp tốt nhất cho số tiền mừng tuổi của trẻ thường là 3 loại: gửi tiết kiệm vào ngân hàng, mua quỹ tích lũy và mua bảo hiểm. Đối với những khách hàng nhỏ tuổi, vẫn chưa hiểu hết về tiết kiệm và quỹ tích lũy thì mua bảo hiểm là lựa chọn tốt nhất. Số phí bảo hiểm giao nộp cố định mỗi năm, mỗi quý hoặc mỗi tháng, lợi nhuận cũng tương đối ổn định, ngoài ra vẫn còn có thể tích lũy thêm một khoản lớn cho quỹ giáo dục”.

Nhắc đến bảo hiểm, vấn đề đầu tiên mọi người nghĩ đến là: tại sao phải mua bảo hiểm? Câu nói của một chuyên gia bảo hiểm có thể giải đáp thắc mắc này, ông nói rằng: “Nhờ vào bảo hiểm, mỗi gia đình chỉ cần bỏ ra một khoản tiền nhỏ, là có thể phòng tránh cho những tai nạn bất ngờ ập đến”. Khi đối mặt với những vấn đề xảy ra liên tục trong cuộc sống, thì bảo hiểm sẽ đóng vai trò quan trọng trong việc phòng tránh những rủi ro tài chính, nó còn có thể duy trì sự ổn định trong tình hình biến động của tiền tệ, ổn định tài chính trong gia đình. Nói tóm lại, bảo hiểm không chỉ để phòng những rủi ro phát sinh, mà còn giảm tổn hại xuống mức thấp nhất.

Không chỉ vậy, lợi nhuận tài chính của bảo hiểm cũng tương đương với lợi ích của việc tiết kiệm, có thể nâng cao hiệu suất sử dụng tiền vốn, bảo đảm ổn định kinh tế cho cá nhân và gia đình trước mọi sự thay đổi của kinh tế thị trường, giúp chúng ta thực hiện mục tiêu tài chính một cách thuận lợi hơn.

Hiện nay, bảo hiểm đã thực sự đột phá, ngoài tác dụng “đảm bảo” mọi mặt của bảo hiểm truyền thống thì tác dụng đầu tư cũng rất lớn. Lấy kết quả chi tiêu của các gia đình ở khu vực Âu Mỹ để phân tích, thì thấy rằng, chi phí dành cho bảo hiểm chiếm phần khá quan trọng. Theo

thống kê chi tiêu của các gia đình ở Mỹ năm 2001, chi phí bảo hiểm chiếm 24%, còn nhiều hơn cả chi phí cho xe cộ và nhà ở, trong đó phí bảo hiểm mua nhiều nhất là bảo hiểm nhân thọ. Đối với người Mỹ, họ cho rằng 3 khoản chi lớn nhất trong đời là mua nhà, tiền dành cho con vào đại học và khoản dành dụm cho cuộc sống khi về hưu. Ba khoản chi này chiếm vị trí hàng đầu trong mọi kế hoạch của các gia đình ở Mỹ. Riêng chi phí dành cho việc học tập của con cái và khoản tiền dưỡng lão khi về hưu, đa số đều giải quyết bằng cách mua bảo hiểm.

Anh Bình – 35 tuổi, mới trở về từ nước ngoài được mấy năm nay, có một cậu con trai 5 tuổi tên là Hồng Thái. Lo cho tương lai học tập của con, anh Bình dự tính cho con ra nước ngoài du học, thế là anh quyết định chuẩn bị vốn bằng cách mua bảo hiểm.

Qua phân tích, chuyên viên bảo hiểm của ngân hàng đưa ra đề nghị: chẳng hạn mỗi năm đóng 29569 đồng trong vòng 5 năm, tổng cộng sẽ có 29569 nhân với 5 bằng 148295 đồng, trong đó quỹ giáo dục mà con trai ông đạt được sẽ là 248877 đồng. Giả sử, trong giai đoạn học trung học và đại học không dùng đến khoản quỹ giáo dục đó và chuyển vào gửi tiết kiệm, vậy đến lúc hết hợp đồng, ông Lâu có thể được lĩnh toàn bộ số tiền là 261233 đồng trong một lần. Xét về tình hình thị trường hiện nay, kinh doanh bảo hiểm có rất nhiều chủng loại, nhưng chủ yếu có hai loại là bảo hiểm kiểu truyền thống và bảo hiểm theo hướng đầu tư. Các ông bố khi dạy trẻ cách dùng bảo hiểm để đầu tư, cần phải nắm rõ chức năng và nguyên lý cơ bản của các loại hình bảo hiểm.

Khi mua bảo hiểm cho trẻ, có một số việc mà các ông bố cần phải chú ý. Về độ tuổi của trẻ; giai đoạn trẻ từ 0 đến 6 tuổi thường dễ mắc bệnh, nên chuẩn bị cho trẻ bảo hiểm y tế là điều cần thiết nhất, trẻ từ 7 đến 12 tuổi, quỹ tích lũy giáo dục và bảo hiểm y tế là khoản không thể thiếu. Tuổi càng lớn, chi phí bảo hiểm cũng sẽ đắt hơn, khi đóng bảo hiểm có thể chọn hình thức sử dụng bằng tiền mặt. Khi trẻ 12 tuổi trở lên, hãy chọn loại bảo hiểm có mức phí cao hơn, để vừa có thể có tiền mặt giúp trẻ giải quyết vấn đề giáo dục, vừa dành dụm được ra một khoản tiền đến khi về hưu.

Trong các loại hình tài chính, lợi nhuận từ bảo hiểm tương đối ổn định, không có rủi ro lớn, để trẻ mang tiền của mình đi đầu tư bảo hiểm là sự lựa chọn không tồi. Tất nhiên, trong nền kinh tế đầy biến động như hiện nay, số tiền đầu tư bảo hiểm không thể mang lại lợi nhuận đặc biệt lớn, nhưng lại có thể đem đến lợi nhuận thực tiễn, dạy cho trẻ hiểu các khái niệm đúng đắn, giúp bồi dưỡng thói quen tiết kiệm, đây thực sự là một nền tảng tốt cho trẻ trong tương lai.

- * **Bảo hiểm giúp đảm bảo cuộc sống.**
- * **Bảo hiểm cũng có chức năng đầu tư.**
- * **Lựa chọn cách bảo hiểm theo hướng đầu tư trên cơ sở hình thức bảo hiểm truyền thống.**
- * **Bảo hiểm mang lại những lợi ích lâu dài.**

Học cách sưu tầm

Ngoài đầu tư vào những thị trường tài chính ra, sưu tầm đồ chơi, tranh vẽ, đồ cổ, tem... cũng là một cách đầu tư khá thú vị. Sưu tầm để đầu tư, không chỉ đi sâu vào sở thích cá nhân của người sưu tầm, mà cần có con mắt độc đáo, khả năng quan sát tốt, tính kiên trì nhẫn nại. ***So với các ngành nghề đầu tư khác, sưu tầm vừa rèn luyện tâm lý, vừa đạt hiệu quả trong việc “tu thân dưỡng tính”. Khi trẻ trưởng thành đến một độ tuổi nhất định, các ông bố có thể tận dụng số tiền mà trẻ có được, hướng dẫn trẻ bước vào con đường đầu tư tài chính ẩn chứa đầy nét văn hóa này.***

Trong cuộc sống thực tại, có rất nhiều đồ sưu tầm có giá trị, mà một trong những yếu tố quan trọng nhất quyết định đến giá thành của chúng, chính là thời gian. Có những đồ vật trông không có gì ấn tượng, nhưng trải qua một quãng thời gian dài, giá trị của nó tự nhiên tăng lên gấp bội phần. Chẳng hạn như một đồ trang sức nhỏ được chế tác từ những năm 40, 50 của thế kỷ trước, vào thời đó chắc chỉ cần một ít tiền là có thể mua được. Nhưng mấy chục năm qua đi, cho đến nay, nếu đem bán đồ trang sức đó ra nước ngoài, với nghệ thuật chế tác tinh xảo và lịch sử lâu năm, giá trị của món đồ này phải tăng lên gấp vài chục, thậm chí là cả trăm lần.

Tháng 9 năm 2006, bộ sưu tập búp bê Barbie của nhà thiết kế thời trang nữ người Hà Lan Letje Raebel đã được đem ra bán tại sàn đấu giá Christie, London. Trong đó, một búp bê Barbie có tên là “Midnight Red” đã được bán với giá 9000 bảng Anh, lập nên kỷ lục mới trong lịch sử đấu giá búp bê Barbie.

Năm 1989, Lan Porter đã bỏ ra 12100 bảng Anh để mua về chú gấu Teddy màu đỏ hiếm gặp có tên là Alfonzo. Đến năm 1994, một bé gái cũng mua được một chú gấu Teddy màu nhục quế phiên bản 1904 với giá 110 nghìn bảng Anh.

Nhưng kỷ lục mới nhất đã xuất hiện, tại sàn đấu giá Christie, London, sản phẩm gấu Teddy thuộc hàng “đồ cổ” được đem bán với giá 193477 dollar, tạo ra kỷ lục trong lịch sử đấu giá thú nhồi bông. Trên người chú gấu bông này có mặc một chiếc áo khoác của hãng Louis Vuitton, sản xuất năm 1908 ở Đức.

Sưu tầm là một hình thức đầu tư tài chính kết hợp giữa văn hóa và trí tuệ, đồng thời cũng cần sự kiên trì nhẫn nại cao. Vì ở những giai đoạn khác nhau, các món đồ sưu tầm cũng có

giá trị không giống nhau. Do đó, các ông bố muốn hướng trẻ vào đầu tư sưu tầm, trước tiên cần dạy trẻ cách quan sát thị trường sưu tầm, dựa vào những kiến thức tích lũy được để xây dựng cho mình tiêu chuẩn đánh giá sản phẩm. Tất nhiên, khi nói đến sưu tầm thì không thể không nhắc đến niềm đam mê, vì đó là một trong những động lực giúp trẻ duy trì.

Đầu tư sưu tầm cũng là một hoạt động diễn ra trong thời gian dài, đòi hỏi phải tập trung chú ý sản phẩm bày bán, số lượng tồn đọng, số lượng yêu cầu, nhân tố chế tác, chủng loại chất liệu, yếu tố lịch sử, thời gian... Khi trẻ sưu tầm đồ chơi, cần phải phân biệt được nguồn gốc của sản phẩm đó. Ví dụ đối với sản phẩm gấu Teddy, đầu tiên cần xác định rõ các phiên bản của chúng. Ở Đức, mỗi năm người ta sản xuất hàng trăm nghìn con gấu bông, gấp nhiều so với ở Mỹ và ở Anh. Nhưng thương hiệu sản xuất tại Đức là nổi tiếng nhất. Do đó, thương hiệu gấu Teddy do Đức sản xuất sẽ có giá trị sưu tầm cao hơn. Còn đối với búp bê Barbie, người ta lại chú trọng vào tên gọi và hình dáng, ngoài ra, các trang phục mà Barbie mặc cũng đánh giá mức độ giá trị khác nhau. Nếu đó là trang phục do những nhà thiết kế có danh tiếng làm, giá cả của nó sẽ tăng một cách “không thể lường trước”.

Các quốc gia từng tổ chức Thế vận hội quốc tế Olympic, cũng thường sản xuất được những sản phẩm kỷ niệm mang dấu ấn Olympic, có giá trị sưu tầm. Ví dụ năm 2006, Trung Quốc phát hành một số đồng tiền vàng gắn biểu tượng Olympic với giá 8.316 tệ, đến năm 2007 thì giá thấp nhất của nó đã là 27 nghìn tệ.

Tương tự, huy chương tại thế vận hội Olympic Moscow vào những năm 90 của thế kỷ trước khi đem ra đấu giá, bán được 10 nghìn dollar, tính đến thời điểm này giá của nó là hơn 40 nghìn dollar. Ngọn đuốc của thế vận hội Olympic Sydney và Athens cũng tăng từ mấy nghìn dollar lên mấy chục nghìn dollar. Các phù hiệu, đồng tiền kỷ niệm của thế vận hội Olympic giai đoạn đầu được phát hành với số lượng hạn chế, do vậy mà giá trị của nó cũng tăng lên mấy chục lần. Một bức tranh cổ động nhân dịp thế vận hội Olympic Seoul năm 1988 trông không có gì đặc biệt, nhưng mấy năm gần đây, giá trị của bức tranh đó cũng tăng lên khoảng 100 đến 200 dollar.

Cha mẹ muốn trẻ học được cách sưu tầm, điều quan trọng là nên dạy trẻ biết cách phân biệt chủng loại những món đồ. Theo phân tích của những người có kinh nghiệm trong giới sưu tầm, có thể phân ra thành 4 loại là: vật phẩm, tem phiếu, máy móc và đồ thủ công mỹ nghệ. Cụ thể: trong vật phẩm bao gồm đá tự nhiên, đồ trang sức, huy chương, phù hiệu, thẻ điện thoại... Loại tem phiếu gồm có tem, vé vào cửa, bản đồ,

tiền giấy, giấy khen... Thuộc về máy móc có mô hình điện thoại cũ, máy chụp ảnh cũ, đồng hồ cũ... Hàng thủ công mỹ nghệ gồm tranh vẽ, chữ viết, gốm sứ, đồ chơi cũ... Sau khi nắm bắt được cách phân biệt các chủng loại, cần cho trẻ biết rằng, sưu tầm không phải là trò chơi chỉ dành cho những người có tiền, xung quanh chúng ta có vô số thứ tưởng như rất tầm thường nhưng lại có tính sưu tầm cao, chỉ khác nhau về giá trị cụ thể mà thôi.

Khi mới làm quen với sưu tầm, bồi dưỡng lòng đam mê cho trẻ chính là điều mà các ông bố cần chú ý. Đừng quá hy vọng trẻ sẽ nhìn thấy hiệu quả kinh tế từ lúc bắt đầu sưu tầm, mà phải để trẻ từng bước nắm được những kiến thức, những phương pháp và kỹ thuật liên quan đến sưu tầm. Nếu muốn biến trẻ từ người “thích sưu tầm” dần trở thành “nhà đầu tư sưu tầm” phải cần rất nhiều kỹ năng. Chẳng hạn như, tìm hiểu kiến thức thông qua sách vở, internet, hội thảo... sẽ giúp trẻ nhanh chóng trở nên “nhà nghề” và thuần thục hơn. Ngoài ra, đồ vật trên thị trường sưu tầm có giá rất đắt, phải biết chọn lựa đồ có giá trị sưu tầm cao nhất với giá rẻ nhất. Cố gắng tìm mua ở những nơi ít người chú ý đến hoặc ở “chợ trời”. Khi mua bán đồ sưu tầm, cần phải ghi chép lại để theo dõi, đồng thời phải biết cách bảo tồn hoặc sửa chữa lại những đồ hư hỏng. Những điều này sẽ giúp trẻ nâng cao được giá trị sản phẩm và kiếm được lãi suất gấp nhiều lần so với giá tiền bỏ ra ban đầu.

Trong đầu tư sưu tầm, cũng có rủi ro giống như các hình thức đầu tư khác. Các ông bố không nên chỉ hướng dẫn trẻ kỹ thuật đầu tư, mà còn phải dạy cách phân biệt đồ thật, đồ giả và biết nắm bắt thời cơ mua vào, bán ra. Tham gia hoạt động sưu tầm ngoài mục đích đầu tư kiếm lời, trẻ còn học được nhiều thứ khác rất bổ ích cho sự phát triển.

- * **Sưu tầm là hình thức đầu tư bằng sự đam mê và sở thích.**
- * **Thời gian và nguồn gốc quyết định giá trị của món đồ sưu tầm.**
- * **Sưu tầm không phải là trò chơi chỉ dành cho người có tiền.**
- * **Sưu tầm xem trọng lợi ích lâu dài.**

Những rủi ro trong đầu tư

Dưới sự hướng dẫn của cha, đứa trẻ sẽ bắt đầu làm quen với những kiến thức đầu tư đơn giản nhất. Nhưng nếu trẻ bắt đầu có hiện tượng dương dương tự đắc về kết quả đầu tư, các ông bố phải kịp thời điều chỉnh lại hành vi, thái độ đó của trẻ, dạy cho trẻ nhận thức được những rủi ro luôn rình rập phía sau đầu tư.

Trên thị trường đầu tư, cách nói “đầu tư cao, thu lợi cao” cũng đồng nghĩa với việc “rủi ro cao”. Sau mỗi một hình thức đầu tư luôn tồn tại những rủi ro bất ngờ. Mặc dù không ai mong muốn tiền của mình bị mất đi, nhưng một khi đã dám đầu tư, là phải ý thức chấp nhận được điều này. Xung quanh chúng ta, có rất nhiều người không muốn bỏ tiền ra đầu tư, vì họ sợ những đồng tiền mồ hôi xương máu của mình bị tan biến trong phút chốc, họ sợ phải đối mặt với rủi ro.

Năm 2008, ông vua đầu tư cổ phiếu Buffett đã điều hành công ty Berkshire Hathaway, lúc giá dầu và gas đang ở mức cao nhất, ông đã mua một lượng lớn cổ phiếu của công ty dầu mỏ lớn thứ 3 của Mỹ là ConocoPhillips. Berkshire đã tăng cổ phần tại ConocoPhillips từ 17,5 triệu cổ phiếu năm 2007 lên 84,9 triệu cổ phiếu vào cuối năm 2008. Chính điều này đã làm Berkshire tổn thất hàng tỷ dollar.

Buffett thừa nhận rằng, ông đã không thể lường trước sự sụt giảm kinh hoàng của giá năng lượng vào cuối năm 2008. Khi giá dầu mỏ tăng cao, ông đã quyết định mua một lượng lớn cổ phiếu, việc đầu tư của Buffett đã gặp thất bại mà ông không thể dự đoán được.

Từ bài học kinh nghiệm của Buffett, ta thấy rằng, muốn đầu tư thành công cần có tố chất toàn diện, trong các lĩnh vực khác, ta thấy có người thành công, còn trên thị trường đầu tư, chưa ai là người chiến thắng. Nhưng rủi ro cũng không phải là mạo hiểm, nên không vì thế mà không dám bỏ tiền ra đầu tư kiếm lời, giống như chúng ta không thể vì máy bay hay gặp nạn mà từ bỏ không đi máy bay cả đời được.

Trên thực tế, rủi ro có mặt ở mọi nơi, nên phải biết làm thế nào để hạn chế rủi ro, cùng với cách giải quyết rủi ro ra sao. Cho nên, người đầu tư giỏi nhất chính là người xử lý tốt những rủi ro.

Muốn trẻ nhận biết được những rủi ro trong đầu tư, đầu tiên, cần cho trẻ học cách tiếp xúc với thực tế là rủi ro có ở khắp nơi. Chính vì như vậy, nên cho dù là đầu tư cổ phiếu, trái phiếu, suu tâm hay bất cứ hình thức đầu tư mua bán nào, bản chất rủi ro cũng không có gì khác nhau. Mỗi hình thức đầu tư đều có rủi ro, ngay cả gửi tiền tiết kiệm cũng có rủi

ro, vì lãi suất ngân hàng không ngừng thay đổi và biến động.

Từ đó có thể thấy rằng, cái gọi là “rủi ro”, không nhất định phải là “tổn thất”, đôi khi chỉ là làm giảm lợi nhuận đầu tư so với dự tính ban đầu mà thôi. Chẳng hạn như năm 2008, tập đoàn Cheung Kong thu về lợi nhuận là 298 triệu dollar Hongkong, so với lợi nhuận 4 tỷ 939 triệu dollar Hongkong năm 2007, thì giảm mất 95%. Đây cũng được coi là rủi ro, vì nó làm giảm lợi nhuận, nhưng không có tổn thất. Cho nên, rủi ro cũng không quá đáng sợ, nó chỉ là một vấn đề khách quan trong đầu tư mà thôi.

Otto von Bismarck là một nhà ngoại giao và chính trị gia kiệt xuất trong lịch sử cận đại nước Đức. Ông đã từng kiếm được rất nhiều tiền nhờ mua bán cổ phiếu, nhưng ông đã đem số lợi nhuận đó mua hết đất và rừng. Bismarck tự làm một nghiên cứu và thấy rằng, giá đất dần tăng theo mật độ dân số, mỗi năm tăng gần 2%, riêng giá đất rừng ở Đức, mỗi năm tăng 2,75%, mà sự tăng trưởng của hàng hóa tiền tệ giai đoạn này bằng 0; vì thế, lợi nhuận thực tế thu được từ những khu đất và rừng là 4,75%, và ông cho đây là cách đầu tư ít rủi ro nhất.

Sự thực đã chứng minh, phương hướng đầu tư của Bismarck hoàn toàn chính xác, nhất là trong giai đoạn 50 năm tiếp theo, ở Đức xảy ra chiến loạn, hàng hóa tăng mạnh, nền kinh tế bất ổn, khu đất rừng càng có giá trị bảo quản hơn so với những thứ khác.

Mặc dù mạo hiểm chưa chắc thành công, nhưng muốn đạt được thành công trong lĩnh vực đầu tư, thì nhất định phải mạo hiểm. Khi trẻ vừa làm quen với đầu tư, các ông bố hãy cố gắng để trẻ học được cách đầu tư ít rủi ro nhất. Làm như vậy, một mặt nhằm thúc đẩy tính tích cực của trẻ, giảm tránh sự thất bại để trẻ mạnh bạo hơn trong đầu tư, mặt khác, để trẻ cảm nhận được niềm vui khi kiếm tiền bằng việc đầu tư.

Ngoài ra, rủi ro cũng có thể bị chi phối. Trong quá trình đầu tư lâu dài, mọi người sẽ phát hiện ra nhiều phương pháp hiệu quả để giải quyết rủi ro. Ví dụ như dùng tiền để chuyển hóa rủi ro, như mua bảo hiểm hoặc giữ rủi ro nhỏ để tránh rủi ro lớn...

Trong quá trình học cách đầu tư, trẻ không thể không chú ý đến sự tồn tại của rủi ro, nhưng cũng không nên quá sợ hãi mà không dám đổi mới. Biện pháp tốt nhất là để trẻ nhận thức được rủi ro, xây dựng cho trẻ những ý thức đúng đắn, bồi dưỡng tâm lý vững vàng trong đầu tư. Các ông bố có thể hướng dẫn trẻ tìm hiểu toàn diện về các rủi ro trong mọi hình thức đầu tư, rồi căn cứ vào rủi ro mà mình có thể gánh vác được để lựa chọn hình thức đầu tư thích hợp. Ngoài ra, nên tăng cường học hỏi

để nâng cao năng lực tự khống chế rủi ro của bản thân. Cuối cùng, đưa ra những kế hoạch hợp lý, để vừa xử lý được rủi ro, vừa đạt hiệu quả tối ưu trong đầu tư.

Đề ”tiền sinh ra tiền” là một cách rất tốt, nhưng trong đầu tư lại luôn có rủi ro. Bởi vậy, cha mẹ hãy giáo dục cho trẻ những rủi ro tất yếu, để trẻ học được cách đánh giá năng lực đầu tư của bản thân. Hãy kiếm tiền bằng sức lao động và trí tuệ thực sự, đó mới là cách đầu tư “không có rủi ro”.

- * **Rủi ro luôn làm bạn với nhà đầu tư.**
- * **Nhận thức được rủi ro mới có thể khống chế được nó.**
- * **Rủi ro không hoàn toàn là tổn thất.**
- * **Hãy bắt đầu từ những rủi ro thấp nhất.**



“Kỹ năng tài chính” cần được bồi dưỡng từ nhỏ

6 tuổi bắt đầu đi bán nước sô đa, 11 tuổi bắt đầu kinh doanh mua cổ phiếu, 14 tuổi có thể mua ruộng đất để mở rộng kinh doanh... Ngày càng có nhiều người quan tâm tới Buffett, “vua đầu tư” Buffett đã trở thành đối tượng được “săn đón” nhiều nhất thế giới, kinh nghiệm đầu tư hồi nhỏ của ông cũng được rất nhiều người quan tâm. Buffett, tỉ phú người Mỹ đã lấy kinh nghiệm của mình để nói với chúng ta rằng “Kỹ năng tài chính cần được trang bị từ khi mới chỉ là những con búp bê”. Để trẻ sớm nắm bắt được quyền tự chủ trong tài chính, các ông bố hãy lên kế hoạch bồi dưỡng cho trẻ ngay từ bây giờ, và ứng dụng đầu tư trong chính cuộc sống hàng ngày của trẻ.

“Kỹ năng tài chính” quan trọng hơn của cải

Một người đàn ông đã đem toàn bộ số tiền của mình chôn dưới một gốc cây to, mỗi tuần lại đào lên đếm một lần. Một hôm, số tiền đó bỗng nhiên bị biến mất sạch, người đàn ông hoảng hốt, kêu khóc thảm thiết và trách tên trộm là kẻ “vô lương tâm”.

Người hàng xóm bên cạnh nghe thấy tiếng khóc liền chạy tới an ủi. Người đàn ông kể lại toàn bộ câu chuyện anh ta bị mất tiền, anh hàng xóm ngạc nhiên hỏi lại: “Số tiền nhiều thế, chẳng nhẽ từ trước đến nay ông chưa từng tiêu đến ư?”

“Tôi không tiêu! Mỗi ngày tôi chỉ đem ra đếm rồi lại chôn giấu đi”

“Nếu không tiêu, tại sao ông không dùng nó để kiếm thêm nhiều tiền hơn?”

“Vói tôi, số tiền đó là quá đủ rồi, tôi không muốn lãng phí công sức đi kiếm tiền nữa”.

“Vậy thì ông đừng khóc nữa. Nếu ông không tiêu tiền, cũng không muốn bỏ tiền ra đầu tư, thì số tiền đó đối với ông, có hay không cũng giống nhau cả thôi”. Nói xong, người hàng xóm quay bước ra về.

Tài chính luôn là một trong những tiêu chuẩn cân đo quan trọng nhất để đánh giá mức độ thành công của một người. Có lẽ, người thành công là người không nhất thiết phải có hàng vạn thứ quý giá, nhưng nhất thiết cũng không phải khổ mỗi khi nhắc đến tiền. Cho nên, hiểu biết về tài chính, nắm bắt được kỹ năng “lấy tiền đẻ ra tiền” mới là điều quan trọng.

Có câu nói rằng: bạn không nắm tài chính, tài chính sẽ bỏ qua bạn. Giống như ai đó có nhiều của cải tiền bạc, nhưng lại không hiểu, không có chút kỹ năng tài chính nào, làm của cải vật chất bị rơi vào trạng thái “chết”, thì coi như là không có. Vì thế, bồi dưỡng kỹ năng tài chính cho trẻ quan trọng hơn là đưa cho trẻ một đồng tiền lớn. Rèn luyện năng lực tài chính mới là tài sản quan trọng nhất mà các ông bố nên để lại cho con.

Cha mẹ đều có điểm chung, là nhận thức được trách nhiệm trong việc giáo dục con cái. Nhiều bậc phụ huynh luôn hy vọng con mình sớm được bồi dưỡng kiến thức tài chính, biết cách tiết kiệm và hạn chế chi tiêu, nhưng lại tuyệt đối không truyền dạy cho con bất kỳ kiến thức nào liên quan tới tài chính. Điều khác nhau chính là ở chỗ đó. Ở nhiều khu vực trên thế giới, họ coi việc giáo dục quan niệm tài chính cho trẻ là vô

cùng quan trọng, đó là việc bắt buộc phải làm của các ông bố.

Ở Anh, việc mở tài khoản tiết kiệm cho con rất thịnh hành. Một phần ba số trẻ em ở Anh đều gửi tiền tiêu vặt của mình vào tài khoản cá nhân. Trẻ từ 5 đến 7 tuổi học cách làm thế nào để có tiền và công dụng của đồng tiền. Trẻ từ 7 đến 11 tuổi được giáo dục cách tự quản lý tiền của mình. Trẻ từ 11 đến 14 tuổi đã học được chi tiêu và tiết kiệm chịu ảnh hưởng từ những nhân tố nào. Trẻ từ 14 đến 16 tuổi được dạy cách tính toán để tiết kiệm, thậm chí còn được học cách sử dụng một loại tiền tệ.

Ở Mỹ cũng vậy, trẻ em biết độc lập tài chính từ rất sớm. Các em từ 13 tuổi đã bắt đầu đi làm thêm để kiếm tiền, mỗi năm có khoảng 30 triệu dollar tiền thu nhập từ các công việc làm thêm của trẻ. Chúng thường mang những đồ dùng không sử dụng nữa trong gia đình đem ra bán đấu giá hoặc rao bán trên mạng, hơn nữa còn học cách đầu tư cổ phiếu hoặc trái phiếu.

Người Do Thái được tôn là những người giỏi nhất trên thế giới về biết cách làm ăn, biết cách giáo dục tài chính cho trẻ. Ở những độ tuổi khác nhau, trẻ được giáo dục các chương trình khác nhau, người Do Thái ở khu vực Bắc Mỹ còn dùng cổ phiếu làm quà tặng cho trẻ ngay khi trẻ mới tròn 1 tuần tuổi.

Phụ huynh ở Nhật Bản thường dạy con mình phải biết tiết kiệm tiền tiêu vặt và tiền mừng tuổi, không tùy tiện cho người khác vay mượn. Ngoài ra, cha mẹ luôn khuyến khích trẻ sống tự lập, chủ trương để trẻ tự quản lý số tiền tiêu vặt của mình. Đa số trẻ em ở Nhật đều đi làm thêm kiếm tiền mỗi khi không phải đi học.

Người Do Thái có câu ngạn ngữ: “Tài sản có thể trở về số 0, còn kiến thức phải ngày càng mở rộng”. Dù cha mẹ có để lại cho con cái bao nhiêu tài sản, nhưng nếu không dạy cho trẻ những kỹ năng về tài chính, thì tài sản có nhiều đến đâu cũng có thể tan thành mây khói, còn những kiến thức tài chính truyền dạy cho con thì không ai có thể lấy đi được.

Đầu thế kỷ 20, người giàu nhất thế giới khi đó – Rockefeller, bắt đầu giáo dục tài chính cho các con của ông, trong 5 bước cơ bản thì 3 bước định kỳ: phát tiền tiêu vặt, thống kê theo dõi chi tiêu và lập mục tiêu tài chính là quan trọng nhất. Do đó, khi bồi dưỡng “kỹ năng tài chính” cho trẻ, các ông bố có thể tham khảo theo phương pháp dưới đây:

1. Định kỳ phát tiền tiêu vặt: lúc mới bắt đầu có thể 1 tuần phát 1 lần. Đợi đến khi trẻ quen với việc này, sẽ kéo dài thời gian mỗi tháng phát 1 lần.

2. Bồi dưỡng quan niệm tiết kiệm: của cải do tích lũy mà có

được, tiết kiệm là cơ sở tài chính. Các ông bố hãy bắt đầu bằng cách mua hộp tiết kiệm, động viên trẻ bỏ tiền vào đó để dành dụm.

3. Mở tài khoản ngân hàng: Hãy dẫn trẻ đến ngân hàng và lập tài khoản cá nhân để tăng lãi suất, khuyến khích trẻ học cách tiết kiệm.

4. Bồi dưỡng thói quen ghi chép theo dõi chi tiêu: Khi trẻ có được một số tiền nhất định, dần dần dạy trẻ thói quen ghi chép lại chi tiêu. Việc làm này không những giúp trẻ hạn chế chi tiêu hoang phí, mà còn giúp cha mẹ qua đó nắm bắt được tình hình của con cái, nếu có vấn đề gì sai sót, có thể điều chỉnh kịp thời.

5. Xác lập mục tiêu tài chính: Xác lập cho trẻ có những mục tiêu tài chính, để trẻ phấn đấu, qua đó, giúp trẻ biết chi tiêu một cách khoa học, điều này khiến trẻ vừa học cách tiết kiệm, vừa giúp “tiền đẻ ra tiền”.

Bob là kỹ sư làm việc tại công ty Boeing. Từ năm 26 tuổi, anh đã bắt đầu trích 20% tiền lương mỗi tháng đầu tư vào các quỹ tương hỗ. Mặc dù, rủi ro trong hình thức đầu tư này khá cao, nhưng lãi suất của nó lại rất hấp dẫn; từ năm 1934 đến nay, trung bình lãi suất hàng năm là 13%.

Đến năm 35 tuổi, Bob hùn vốn cùng người khác, hợp tác mở một cửa hàng liên doanh, doanh thu cũng rất khả quan. Đến năm 40 tuổi, Bob muốn tính đến chuyện khác, nên rút toàn bộ số tiền ở quỹ tương hỗ, đầu tư vào Quỹ chỉ số vốn cổ phần theo hình thức không quản lý, lợi nhuận mỗi năm khoảng 10%. Bob lại dành 10% số tiền kiếm được gửi vào tài khoản tiết kiệm, vì lãi suất định kỳ của các ngân hàng ở Mỹ chỉ từ 3 đến 6%, thấp hơn so với các loại hình đầu tư khác.

Hiện tại, Bob bắt đầu dành dụm 20% số tiền thu nhập, cộng với số tiền đầu tư trên, cũng được một khoản kha khá để chuẩn bị cho cuộc sống về hưu sau này. Người giàu cũng cần tài chính, người nghèo càng cần tài chính hơn. Cho nên, mỗi cá nhân cần phải bồi dưỡng được thói quen tài chính, làm tốt các kế hoạch tài chính, tiêu một đồng cần phải chặt chẽ, tỉ mỉ, và phát huy được tác dụng tối đa của nó. Sự tích góp của ngày hôm nay chính là nguồn vốn tạo dựng tương lai sau này, vì thế, nhất định phải “làm tốt” vấn đề tài chính của hiện tại.

Trong mục tiêu giáo dục con cái của các ông bố, “kỹ năng tài chính” không đơn giản là khả năng kiếm tiền, mà còn là cách nhìn nhận đúng đắn về tiền bạc.

Hiện nay, “kẻ ăn bám” đã trở thành vấn đề phổ biến của xã hội. Ngày càng có nhiều thanh niên, dù tuổi đã ngoài 30 nhưng vẫn chưa độc lập về tài chính, sống dựa dẫm vào bố mẹ. Người Trung Quốc có câu: “Đời cha vất vả, đời con hưởng thụ,

đòi cháu ra đường đi ăn mày”. Cùng với vấn đề già hóa dân số hiện nay, thì trọng trách gánh vác nền kinh tế tương lai của lớp thiếu nhi sau này, sẽ vất vả hơn rất nhiều so với thế hệ thanh niên bây giờ. Nếu muốn con cái không trở thành những kẻ bất tài, không suốt ngày phải sầu não vì tiền bạc, thì ngay bây giờ, hãy bồi dưỡng cho trẻ những kỹ năng tài chính, thông qua các kế hoạch trong cuộc sống và chi tiêu hàng ngày, để cuộc đời con cháu chúng ta trở nên tốt đẹp hơn, có tương lai rục rỡ hơn. Hãy chỉ cho trẻ làm thế nào để tạo ra của cải, để trẻ học được các nguyên tắc tài chính sống còn trong xã hội, theo đuổi sự nghiệp chân chính, và tận hưởng một cuộc sống sung túc, hạnh phúc, lành mạnh.

- * Bạn không nắm tài chính, tài chính sẽ bỏ qua bạn.**
- * Tài sản có thể trở về không, còn kiến thức phải ngày càng mở rộng.**
- * Bắt đầu bồi dưỡng kỹ năng tài chính cho trẻ từ khi còn nhỏ.**
- * Kỹ năng tài chính là khởi đầu cho một cuộc sống hạnh phúc.**

Không được hài lòng với thực tại

Vào một ngày đẹp trời đầy nắng và gió, một người đàn ông giàu có ra biển đi dạo. Ông muốn chụp lại phong cảnh thiên nhiên đẹp đẽ này và lấy máy ảnh ra chụp.

Tiếng máy chụp ảnh vô tình đánh thức giấc ngủ trưa của một ngư dân, ông ta phàn nàn người đàn ông giàu có đã phá vỡ thời gian nghỉ ngơi của mình.

Người đàn ông giàu có nói: “Hôm nay đẹp trời như vậy, rất thích hợp để ra khơi, tại sao anh lại nằm đây ngủ?”. Người ngư dân đáp: “Chỉ tiêu của tôi mỗi ngày đánh 20 cân cá, bình thường phải thả lưới 5 lần, nhưng hôm nay tốt ngày, tôi thả lưới có 2 lần là đạt chỉ tiêu rồi, không còn việc gì thì ngủ một giấc”.

“Tại sao không nhân cơ hội này mà đánh bắt thêm nhiều cá hơn nữa?”, người đàn ông giàu có hỏi:

“Để làm gì?”, người ngư dân hỏi lại.

Người đàn ông giàu có đắc ý trả lời: “Làm như vậy, chẳng bao lâu anh sẽ mua được một chiếc thuyền lớn”.

“Để làm gì?”

“Để anh có thể thuê thêm người ra biển đánh bắt được nhiều cá hơn”

“Sau đó thì sao?”

“Sau đó anh có thể mở một xưởng cá lớn”

“Rồi sau đó?”

“Anh sẽ mua được nhiều thuyền hơn, bắt được nhiều cá hơn, số cá anh làm ra có thể mang đi bán khắp thế giới”.

“Sau đó để làm gì?”

“Anh sẽ trở thành một ông chủ lớn, không cần ra khơi đi đánh cá nữa”.

“Vậy lúc đó tôi làm gì?”

“Anh có thể nằm dài trên bãi biển ngắm cảnh và ngủ thoải mái”.

Người ngư dân hỏi tiếp: “Vậy hiện tại không phải tôi đang nằm trên bãi biển ngắm cảnh và ngủ một giấc sao?”

Chuyên gia tâm lý xã hội nổi tiếng người Mỹ - Maslow từng nói rằng:

“Nếu tâm lý thay đổi, thái độ của bạn sẽ thay đổi; khi thái độ thay đổi, thói quen cũng sẽ thay đổi theo; khi thói quen thay đổi, tính cách của bạn sẽ thay đổi; tính cách thay đổi, cuộc sống của bạn cũng sẽ đổi thay”.

Nếu con cái chúng ta chỉ là những đứa trẻ biết an phận, ý chí phấn đấu trong con người trẻ sẽ dần dần mất đi. Hãy nhìn vào những người thành đạt, đa số họ đều là những người không bao giờ hài lòng với những gì mình có. Chính đặc điểm đó đã giúp họ trở thành những con người thành công.

Câu chuyện về người ngư dân ở trên, chắc hẳn rất nhiều người đã biết, khi nhìn sâu vào vấn đề, bạn sẽ thấy tất cả những gì mà người ngư dân có, chỉ là một giấc ngủ trưa ngắn ngủi và hiếm hoi.

Cùng là năm ngăm cảnh trên bãi biển, nhưng cuộc sống trong câu chuyện của người đàn ông giàu có nọ, lại sung sướng và đầy đủ vật chất hơn nhiều. Nếu con chúng ta là những người giống anh ngư dân trong câu chuyện kia, chỉ biết hài lòng với những lợi ích trước mắt, thì xã hội không thể tiến bộ, nền kinh tế sẽ không phát triển được như bây giờ.

Cho nên, khi bạn kể cho con nghe câu chuyện trên, hãy thử hỏi trẻ rằng: Con muốn thành người đàn ông giàu có? Hay là một ngư dân?

Công ty Wendy International có khoảng 4.300 cửa hàng ăn nhanh trên toàn thế giới, người sáng lập ra công ty, đồng thời là giám đốc kinh doanh – David Thomas là ví dụ điển hình cho mẫu người “nói không với hiện tại”.

Năm 12 tuổi, David Thomas cùng gia đình chuyển đến Knoxville ở Tennessee, miền Nam nước Mỹ. Để kiếm được việc làm, David đã phải nói dối rằng mình đủ 16 tuổi, để được chấp nhận vào làm người phục vụ bàn tại một quán ăn, mỗi giờ làm được trả 25 xu.

Ông chủ nhà hàng nơi David làm thuê – Frank và người anh họ hàng của mình - George Ridges đều là người Hy Lạp di cư sang. Khi mới đến Mỹ, họ đã từng phải đi rửa bát và bán xúc xích. Nhưng Frank là người rất kiên cường, ông luôn tự đặt ra những mục tiêu rất cao, từ trước đến nay, ông chưa từng bỏ tiền ra thuê người đến làm việc cho mình.

Người không bao giờ hài lòng với thực tại mới có ý chí quyết tâm phấn đấu. Ông chủ Frank từng nói với David: “Cậu nhóc, nếu cậu nỗ lực làm việc, tôi sẽ thuê cậu. Còn ngược lại, cậu sẽ không bao giờ được làm việc cho tôi”. Sự nỗ lực mà ông chủ nói đến ở đây, bao gồm cả sự chăm chỉ làm việc, thái độ lễ phép, nghiêm túc. Vào thời điểm đó, tiền thưởng thông thường là 10 xu. Nhưng nếu mang đồ ăn sớm cho khách và phục vụ chu đáo, thì sẽ được 25 xu. David ghi nhớ lại số vị khách mà mình

phục vụ trong một tối, kết quả là nhớ được gần 100 khách hàng.

Nhờ vào công việc đầu tiên, David Thomas đã biết được một điều, chỉ cần mình nỗ lực làm việc và quyết tâm phấn đấu hết mình, không bao giờ cho phép hài lòng với bản thân, thì nhất định sẽ thành công!

Thế giới này thuộc về những người dám theo đuổi ước mơ, và người thành công đều là những người như vậy, biết theo đuổi giấc mơ của bản thân. Vì vậy, muốn bồi dưỡng tốt cho trẻ những quan niệm tài chính; đầu tiên; phải dạy trẻ theo đuổi những giấc mơ tài chính lành mạnh. Khi trẻ có được khát khao và mơ ước, sẽ dần dần hình thành trong trẻ một ý chí phấn đấu vươn lên. Với động lực như vậy, trẻ sẽ có một tâm trạng vững vàng để bắt đầu từng bước thực hiện giấc mơ của mình, coi bỏ những khát vọng tầm thường.

Tuy nhiên, có ông bố lại cho rằng: “Điều kiện gia đình không tốt, muốn để trẻ theo đuổi những cái gọi là “giấc mộng tài chính”, nói thì dễ nhưng thật khó thực hiện, an phận với những thứ mình có trong đời sống bình thường, không nên tranh đấu làm gì”. Rất nhiều người muốn thay đổi số phận của bản thân, luôn hy vọng thế hệ sau này có thể thoát khỏi hoàn cảnh khó khăn hiện tại. Đúng vậy, đại đa số các gia đình hiện nay đều nằm ở mức “bình dân”, tình hình tài chính không khả quan, tuy nhiên, rất nhiều người thành công lại xuất thân từ những gia đình bình dân như vậy. Mặc dù gia cảnh không có điều kiện, nhưng vì họ luôn có trong mình ý chí tiến lên, nên đã nỗ lực không ngừng, cuối cùng đạt được thành tựu đáng được ngưỡng mộ, tạo được chỗ đứng trong xã hội và có số tài sản cách xa người khác.

Thành công lớn hay nhỏ của một cá nhân, quyết định bởi thái độ nỗ lực cố gắng của họ; trong việc giáo dục quan niệm tài chính cho trẻ, cũng cần tới điều đó.

Giống như Joan of Arc - nữ anh hùng người Pháp đã từng nói: “Tất cả sự thắng bại trong chiến đấu, ta có thể nhìn thấy rõ trước tiên, bắt đầu từ trong thâm tâm mình”. Cho nên, các ông bố cần dạy trẻ không được có cảm giác bình thân, hài lòng, thoải mái với cuộc sống hiện tại. Cần tìm ra phương pháp giáo dục tài chính phù hợp, để thúc đẩy trẻ nỗ lực cố gắng vượt lên hoàn cảnh, không bằng lòng với gì mình có.

Tục ngữ có câu: “Chưa mưa đã lo, mới có hạnh phúc cả đời”. Những người muốn thoát khỏi hoàn cảnh khó khăn, phải biết phá vỡ sự hài lòng với thực tại, tích cực phấn đấu cho tương lai. Trong lĩnh vực quản lý tài chính cũng vậy, bất kể là quá khứ hay hiện tại, những ai biết suy nghĩ sâu xa và có tầm nhìn bao quát, sẽ có được những kết quả tốt. Chính vì thế, mà tại sao có những người ngày càng giàu, ngược lại, có người kiếm

cả đời cũng chẳng đủ ăn? Phải chăng, điều này liên quan đến vấn đề có hay không có cảm giác không hài lòng với thực tại nói trên.

Một người gọi là giàu có, không nằm ở việc có bao nhiêu tiền bạc của cải, mà ở chỗ, với số vốn tích lũy như vậy, anh ta có thể mở rộng nhiều hơn nữa không? Học cách quản lý tài chính một cách bài bản có khoa học, luôn nỗ lực vươn lên và không bằng lòng với hiện tại, điều này sẽ giúp trẻ thực hiện “giấc mộng giàu có” trong tương lai.

- * **Quan niệm sống quyết định số tài sản trong cuộc đời.**
- * **Sự nghèo khổ hoàn toàn có thể thay đổi được.**
- * **Tiền nhiều đến mấy cũng có thể mất hết.**
- * **Nỗ lực phấn đấu mới nhận được những thành quả xứng đáng.**

Bắt đầu “cự tuyệt” thói quen chi tiêu hoang phí

Trong khu rừng nọ, có một gia đình gồm ba chú gấu. Một hôm, vào bữa ăn trưa, gấu bố với vẻ mặt nghiêm túc nói với gấu con: “Con trai, ta có một tin buồn phải nói với con”. Gấu con dùng bữa, hỏi lại gấu bố: “Bố ơi, tin buồn gì thế ạ?”

Gấu bố nói: “Mấy hôm nay bố có vào rừng kiếm thức ăn, mặc dù chẳng kiếm được gì, nhưng bố phát hiện ra một thứ rất có giá trị. Xung quanh chúng ta bây giờ chẳng còn gì ăn được, và đó là nguồn thức ăn dễ kiếm nhất, chúng có thể không ngon lắm, ăn cũng khá tốn sức. Tuy nhiên, trong thời khắc quan trọng này, lại là thứ duy nhất có thể giúp gia đình mình sống, đó là vỏ cây”.

Gấu con vừa nghe xong, liền òa khóc: “Bố nói gì cơ, bây giờ nhà chúng ta đã không còn gì để ăn sao?”. Gấu bố không biết phải làm gì để an ủi gấu con.

“Đủ rồi!”, gấu mẹ ngồi bên cạnh lên tiếng, “Con yêu, con đừng lo, chúng ta vẫn còn cái ăn mà”.

“Có thật không?”, cả hai bố con nhà gấu vui mừng như vừa được cứu sống.

Gấu mẹ nói với gấu bố: “Em vốn đã biết từ xưa đến nay anh không bao giờ chịu nhìn xa, lên kế hoạch tích lũy và để dành cho lúc khó khăn, ngày nào cũng chỉ ăn và ngủ. Chỉ đến khi đói bụng mới chịu nghĩ xem phải làm gì, có lo sợ thì cũng đã muộn rồi”. Nói xong, gấu mẹ mở cửa hầm, bên trong hầm chứa đầy các loại lương thực, nào là lúa mì, ngô, tôm cá, đủ để cả nhà ăn trong một năm.

“Tại sao anh không biết đến kho lương thực này?”, gấu bố thắc mắc.

“Nếu nói cho anh biết, thì chỗ lương thực này cũng dần dần mà hết sớm. Những thứ này là do em dành dụm, tích lũy từ những lần kiếm ăn trước, để dành cho nhà ta trong mùa đông!”, gấu mẹ trả lời.

Tài sản không phải là những thứ cần là đến, muốn là được. Gia đình chúng ta cũng không phải là ngân hàng. Vì thế, phương pháp duy nhất để có được tài sản, chính là nhờ vào sự tích lũy của cải một cách có kế hoạch, không được chi tiêu lung tung. Nếu không, cuối cùng cũng sẽ giống với trường hợp của gấu bố trong câu chuyện trên, bị rơi vào hoàn cảnh khó khăn.

Nhiều người rất biết cách kiếm tiền, nhưng lại không biết cách tích lũy, cứ có là tiêu hết sạch, kiểu như “biết làm thì cũng biết tiêu”. Ở thành thị, không ít người ở trong tình trạng, chưa hết tháng đã tiêu hết tiền, đến khi gặp phải biến cố về tài chính, không tìm ra cách nào để xoay sở. Ngoài ra, có những người giỏi làm kinh tế, nhưng lại không hiểu cách quản lý tài chính sao cho khoa học, tự đẩy mình vào tình cảnh khó khăn, nên không thể trở nên giàu có. Kiến thức tài chính của những người này đều rất mơ hồ, thể hiện rõ năng lực tài chính yếu kém.

Những người có kiến thức tài chính vững vàng, hay những doanh nhân thành đạt, khi tính toán làm tài chính đều có kế hoạch cụ thể và từng bước đi rất rõ ràng, cho nên, họ tạo ra được nhiều của cải vật chất cho cá nhân, từ đó, nâng cao được chất lượng cuộc sống của chính mình. Còn đối với những người chi tiêu quá mức, chỉ khi nào “cực tuyệt” được thói quen tiêu xài lung tung, cắt giảm chi phí, mới có thể phát huy hiệu quả tối đa số tiền trong tay, góp phần xây dựng cuộc sống sung túc hơn.

Minh Hiếu đã bắt đầu vào học tiểu học. Giờ nghỉ trưa, khi thấy hầu hết các bạn học khác đều lấy tiền cha mẹ cho để mua đồ ăn vặt, thì cậu bé lại thấy rất khó chịu. Đó là bởi mẹ đã chuẩn bị cho cậu bé đầy đủ đồ ăn và nước uống mang đến trường, thấy các bạn đi mua những thứ đồ mình yêu thích, trong lòng Minh Hiếu cũng có chút thêm muốn được như vậy. Tuy nhiên, cậu bé vẫn luôn tự nhủ lòng rằng, để mua được món đồ chơi Disney mà mình mong đợi, nhất định phải kiềm chế, không được chi tiêu lung tung, nếu không cha mẹ sẽ không cho tiền để mua món đồ chơi đó.

Ở bất cứ độ tuổi nào, trẻ cũng có thể xuất hiện thói quen không tốt, đây chính là nguyên nhân dẫn đến việc chi tiêu mù quáng. Chẳng hạn như tâm lý so sánh của trẻ, ở trường, nếu trông thấy bạn khác có đôi giày hàng hiệu, thì chắc chắn trong lòng cũng muốn có một đôi như vậy, và tự cho rằng như thế mới không bị lạc lõng, không bị bạn khác coi thường. Chính kiểu tâm lý so sánh này đã dẫn đến những khoản chi tiêu không cần thiết, tạo ra một vấn đề lớn đối với việc quản lý tài chính ở trẻ.

Chịu ảnh hưởng từ môi trường xã hội, trong quá trình trẻ giao lưu kết bạn với người khác, sẽ xuất hiện nhiều khoản chi tiêu không mong muốn. Nhất là khi bọn trẻ muốn “thể hiện”, muốn “ra vẻ” trước mặt các bạn khác, lúc nào trẻ cũng muốn bỏ tiền “chiêu đãi” bạn bè, nhằm bày tỏ thành ý và sự phóng khoáng của mình. Khi trong đầu trẻ xuất hiện kiểu suy nghĩ lệch lạc về mối quan hệ giữa tình cảm và tiền bạc, thì chúng sẽ dần hình thành thói quen tiêu xài phung phí và mù quáng.

Cho dù là giáo dục kiến thức tài chính hiện tại, giáo dục kỹ năng tài chính trong tương lai, hay học cách chi tiêu hợp lý, thì cụ tuyệt tất cả các hình thức tiêu xài hoang phí, đều là những vấn đề cần thiết mà các ông bố phải giáo dục trong khi dạy con. Ngoài việc lấy bản thân mình làm gương, các ông bố còn phải đưa ra những phương pháp cụ thể, tránh để trẻ hình thành thói quen chi tiêu tùy tiện.

Sau khi về hưu, vợ chồng ông bà Jack sống trong một khu đô thị cao cấp tại Los Angeles. Họ sở hữu một căn biệt thự trị giá 1,2 triệu dollar, một chiếc xe bình thường, một khối tài sản lớn vài triệu dollar. Mặc dù vậy, họ vẫn rất tiết kiệm, chú ý đến từng đồng tiền bỏ ra. Bà Jack nói rằng: “Chồng tôi và tôi đều lập nghiệp từ hai bàn tay trắng, nên hiểu rất rõ giá trị từng đồng tiền mình có được, vì thế, nên chúng tôi rất cẩn thận khi tiêu tiền của mình”. Ngoài căn biệt thự đẹp ra, ông bà Jack còn thừa khả năng để mua chiếc xe đắt tiền và mặc quần áo hàng hiệu, nhưng đó lại không phải là phong cách của họ. Họ vẫn đi một chiếc xe rất bình thường, thậm chí có thể nói là lỗi thời. Ông bà quan niệm xe và nhà không giống nhau, vì xe là sản phẩm thuộc hàng tiêu dùng, một khi đã mua là sẽ mất đi toàn bộ hoặc phần lớn giá trị ban đầu của nó.

Ngoài ra, bà Jack từ xưa đến nay không bao giờ tiêu quá nhiều tiền vào chuyện ăn mặc, giống như tất cả mọi người, bà cũng thích diện quần áo đẹp có chất lượng tốt. Tuy nhiên, bà đã chọn cách mua quần áo của những nhãn hàng nổi tiếng khi nó được giảm giá. Với những bộ quần áo không mặc vừa, bà sẽ nhờ người sửa giúp. Chính nhờ điều này mà bà Jack vẫn khoác trên mình những bộ cánh sang trọng, lại tiết kiệm được không ít tiền.

Quan niệm về cách chi tiêu đúng đắn là một trong những nội dung quan trọng cho trẻ khi học cách quản lý tài chính.

Đầu tiên, đối với những trẻ còn nhỏ, phải để trẻ học cách quản lý tiền mặt, ví dụ như khi đi mua sắm, có thể cho trẻ một số tiền nhất định, để trẻ tự do mua những gì mình thích trong phạm vi số tiền đó. Do số tiền có hạn, nên lúc này, chắc chắn trẻ sẽ không thể mua sắm linh tinh được, do vậy, phải tự đưa ra lựa chọn giữa cái cần mua và cái chưa cần mua.

Đối với trẻ lớn hơn một chút, phải dạy cách so sánh và tính toán kỹ lưỡng trước khi chọn lựa. Chẳng hạn như cùng là nhà hàng ăn nhanh KFC, nhưng nên chú ý tới các tờ rơi, biển quảng cáo, xem ở đâu có giảm giá hay ưu đãi khuyến mại. Khi mua đồ dùng học tập, hãy xem xét một vài cửa hàng, xem ở đâu rẻ hơn... Ngoài ra, có thể hướng dẫn trẻ cách trả giá hay hình thức “mua tập thể”, như vậy sẽ tiết kiệm được mấy đồng. Thông qua cách làm như vậy, sẽ giúp trẻ tránh tối đa thói tiêu xài hoang phí.

Hơn nữa, nếu cho trẻ mang tiền trong người, cha mẹ nên có một “hợp đồng thỏa thuận”, mỗi tuần cho một khoản tiền là cố định, dù trẻ có tiêu hết bố mẹ cũng nhất quyết không “phá hợp đồng” mà cho thêm tiền. Sau này, bố mẹ kéo dài thời gian thành một tháng cho tiền một lần để bồi dưỡng cho trẻ thói quen chi tiêu có kế hoạch.

Không ít người trong số chúng ta biết đến cụm từ “chủ nghĩa keo kiệt”, có nghĩa là dùng số tiền ít nhất để đạt kết quả lớn nhất. Có lẽ, các ông bố nên bắt đầu rèn cho con thói quen “cự tuyệt” với thói chi tiêu phung phí, hãy thử làm “người keo kiệt” một thời gian, chắc chắn, hiệu quả thu được sẽ là rất tốt.

- * **Chi tiêu hoang phí gây ra rủi ro tài chính.**
- * **Không chi tiêu hoang phí khác với không chi tiêu.**
- * **Không so sánh, không sĩ diện.**
- * **Cắt giảm chi phí, cố gắng phát huy tác dụng tối đa của đồng tiền.**

Sử dụng tiền tiêu vặt một cách tốt nhất

Một hôm, anh Trung tan ca làm về nhà, vừa bỏ đồ ngồi xuống ghế sofa, cậu con trai đã liền chạy lại và chìa tay ra: “Bố ơi, cho con 5 nghìn đồng!”.

“Con cần tiền làm gì?”, anh Trung hỏi lại.

“Để sau này con mua đồ!”

“Sau này mua đồ? Nếu vậy thì để bố cho cũng không muộn. Còn nữa, không phải ở trường thầy cô giáo đã dặn các con rồi sao, trẻ con không nên cầm tiền”.

“Nhưng, Minh Tân và Đức Quang đều có tiền tiêu vặt! Minh Tân có 5 nghìn đồng, Đức Quang có 100 nghìn đồng”.

“Con à, bây giờ con vẫn còn nhỏ, không cần đến tiền. Nếu con muốn mua thì gì cứ nói, bố mẹ sẽ mua cho con. Nếu đưa tiền cho con, chẳng may bị mất thì làm thế nào...”

Nghe bố nói xong, con trai biết rằng không thể xin được tiền, đành thờ dãi và bỏ vào trong nhà, lấy sách vở ra làm bài tập.

Khi đến một độ tuổi nhất định, tất cả trẻ em đều có quyền lợi được sử dụng tiền. Nhiều triết gia cũng nói rằng: “Khi còn nhỏ, nếu trẻ tỏ ra quá keo kiệt trong vấn đề tiền bạc, thì đến lúc lớn, tính cách này sẽ có thể trở nên rất tồi tệ”.

Khi trẻ trưởng thành, những vấn đề cần lo lắng bận tâm ngày càng nhiều. Hôm nay cần tiền mua cái này, mai cần tiền mua cái khác, không mua không được; việc cho hay không cho trẻ tiền tiêu vặt trở thành vấn đề, khiến các bậc phụ huynh cảm thấy phiền lòng. Ở một độ tuổi nhất định, tiền tiêu vặt nghiêm nhiên trở thành một nhu cầu, giúp trẻ chi trả những khoản chi tiêu như: đồ ăn, đồ dùng học tập, quà sinh nhật tặng bạn bè... Đại đa số trẻ đều cho rằng, nhu cầu về tiền tiêu vặt hay khoản trợ cấp từ cha mẹ là điều bắt buộc.

Thời điểm trẻ ý thức được việc cần có một khoản tiền của riêng mình, là lúc trẻ bắt đầu có khả năng tự sắp xếp cuộc sống ở mức độ nhỏ, và muốn tự mình quản lý các khoản chi tiêu cá nhân. Nhưng muốn để trẻ học được cách sử dụng tiền, trước hết cần cho trẻ một khoản tiền nhỏ. Sử dụng tiền tiêu vặt sẽ giúp trẻ nhận ra ý nghĩa của đồng tiền, bồi dưỡng quan niệm về kinh tế, huấn luyện cho trẻ cách tiết kiệm. Cho nên, rất nhiều người gọi tiền tiêu vặt là “Quỹ đầu tư cho trẻ học tài

chính”.

Ở Mỹ, việc chi tiêu của con cái không phải do bố mẹ sắp xếp, trẻ từ nhỏ đã có ý thức tự quản lý tiền bạc, tự quản lý tiền tiêu vật cá nhân. Cùng với sự phát triển của kinh tế xã hội, chất lượng cuộc sống không ngừng nâng cao, tiền tiêu vật của trẻ ở quốc gia này ngày càng nhiều, lên đến vài chục dollar, có khi là hàng trăm dollar. Vậy số tiền đó từ đâu mà có? Bọn trẻ đã sử dụng và chi tiêu khoản đó như thế nào?

Molly Carazolol là học sinh lớp 4, đã bày tỏ với các bạn học khác rằng: “Mỗi lần làm việc nhà, bố mẹ trả 4 tiền, 4 tiền liền đem cất số tiền đó vào trong hộp tiết kiệm, đến lúc nào cần, sẽ lấy số tiền đó mua những gì mà mình thích, vì đó là tiền của 4 mà”. Một bé trai khác 11 tuổi tên Keith cũng nói như vậy, mỗi lần giúp đỡ bố mẹ nhỏ cỏ, cậu bé lại được nhận khoản thù lao là 7 dollar, “Vì nhỏ cỏ là một công việc khá tốn sức lực” – cậu bé nói vậy.

Giáo sư Yamamoto của trường đại học Maebashi Kyoai Gakuen, Nhật Bản cho rằng: tiền tiêu vật của trẻ là một công cụ môi giới văn hóa, chiếm vị trí quan trọng trong đời sống, trẻ sẽ tạo lập cuộc sống cá nhân của mình thông qua việc sử dụng tiền tiêu vật. Ở Nhật Bản, cha mẹ không chế tiền tiêu vật của trẻ bằng hai cách. Một là định kỳ cho trẻ một khoản tiền cố định, để trẻ tự sắp xếp chi tiêu. Hai là căn cứ vào nhu cầu và nguyện vọng của trẻ để cung cấp. Mỗi một lần đưa tiền sẽ cùng trẻ bàn bạc để đi đến sự thống nhất.

Ở Mỹ, các bậc cha mẹ đều tuân thủ nguyên tắc “Dạy trẻ học tài chính từ tiền tiêu vật”, coi số tiền tiêu vật như công cụ giáo dục quan trọng để dạy trẻ tiêu tiền thế nào, tiết kiệm ra sao. Cha mẹ chỉ thông qua quan sát, điều tra để đưa cho con một khoản tiền tiêu vật thích hợp, còn việc sử dụng chúng thế nào hoàn toàn do trẻ tự quyết định. Nếu trẻ chi tiêu bất hợp lý dẫn đến sai lầm, cha mẹ không nên giúp trẻ giải quyết một cách dễ dàng, có như vậy, trẻ mới hiểu được hậu quả nghiêm trọng do việc chi tiêu bừa bãi gây ra, từ đó có trách nhiệm của bản thân đối với khoản chi tiêu cá nhân.

Để giúp trẻ chuẩn bị tốt cho cuộc sống tương lai, một số gia đình ở Mỹ còn áp dụng hình thức để trẻ chi trả một phần sinh hoạt phí trong nhà như tiền điện thoại, tiền xe... Sau khi trẻ hình thành được thói quen, cha mẹ sẽ mở cuốn sổ theo dõi chi tiêu, nói cho trẻ biết các khoản cần tiêu, giúp trẻ hiểu về cách nắm bắt tài chính trong gia đình.

Anh Thành là giảng viên của một trường đại học, anh có một cậu con trai năm nay 7 tuổi. Ngay từ khi cậu bé 6 tuổi, anh đã bắt đầu cho cậu bé tiền tiêu vật. Tiêu chuẩn cung cấp tiền tiêu vật của anh là, trẻ bao nhiêu

tuổi, mỗi tuần sẽ được bảy nghìn. Do vậy, hiện tại, mỗi tuần cậu bé sẽ được bố cho 7 nghìn tiền tiêu vặt. Sau khi nhận được tiền, cậu bé sẽ lấy một phần ba số tiền bỏ vào hộp tiết kiệm có tên “Tích tiểu thành đại mua đồ lớn”, phần còn lại muốn tiêu thế nào cũng được.

Anh Thành nói rằng, anh không sợ dẫn con đi đến các cửa hàng hay trung tâm mua sắm. Mỗi lần bọn trẻ trông thấy đồ đẹp và đòi mua, anh sẽ nói: “Con muốn mua cũng được, nhưng hãy mua bằng tiền của con”, thế là cậu bé đành từ bỏ ý định.

Thấy con trai đã dần biết cách quản lý tiền tiêu vặt, hiểu được giá trị việc chi tiêu, biết quý trọng những thứ mua bằng chính tiền của mình: anh Thành tỏ ra rất vừa ý, an tâm và trao lại quyền quản lý tiền tiêu vặt cho con trai mình.

Trẻ được 5-6 tuổi, đã có thể đọc rõ và phân biệt các loại tiền, biết các phép tính toán cộng trừ đơn giản, hiểu được mối liên hệ giữa tiền với đồ vật khi mua sắm. Đó chính là lúc trẻ cần có tiền tiêu vặt. Ngoài ra, khi trẻ bước vào tiểu học, nên bắt đầu cho trẻ tiền tiêu vặt. Bởi thời điểm này, trí tuệ của trẻ phát triển khá mạnh, mà nhu cầu chi tiêu cũng gia tăng, các ông bố có thể dựa vào tình hình cụ thể của gia đình để cho trẻ số tiền tiêu vặt hợp lý.

Có ông bố cho rằng: mình thực hiện theo cách “mười nghìn đồng một tuổi cho một tuần”, có nghĩa là trẻ 5 tuổi mỗi tuần sẽ được 50 nghìn tiền tiêu vặt. Người khác lại cho rằng, đối với một đứa trẻ 5 tuổi, mỗi tuần cho 50 nghìn là quá nhiều, còn đối với trẻ 15 tuổi, mỗi tuần cho 150 nghìn lại là quá ít. Do vậy, việc quyết định cụ thể khoản tiền tiêu vặt của trẻ là một vấn đề khá khó khăn; nếu cho quá ít sẽ không đủ để trẻ học cách quản lý tài chính, ngược lại, nếu đưa quá nhiều, cha mẹ sẽ lo sợ trẻ chi tiêu lung tung. Cho nên, định mức về khoản tiền tiêu vặt cần dựa vào ba yếu tố sau để quyết định: thứ nhất là tình trạng phát triển của trẻ, thứ hai là khả năng tài chính của gia đình, và thứ ba là mục đích sử dụng. Ngoài ra, cha mẹ cần đối chiếu mức độ trung bình tiền tiêu vặt của trẻ với bạn bè xung quanh, kết hợp với việc quan sát tình hình chi tiêu của con cái, rồi mới quyết định cho trẻ bao nhiêu tiền tiêu vặt là vừa đủ.

Tốt nhất, bố mẹ nên cho trẻ tiền tiêu vặt cố định về số lượng và ấn định thời gian, đối với trẻ, cho bao nhiêu chúng vẫn luôn cảm thấy là ít. Vậy, có nên tăng số tiền tiêu vặt không? Và tăng khi nào? Lý do tăng là gì? Cha mẹ tốt nhất không nên căn cứ vào việc tăng số tuổi để cho trẻ thêm tiền tiêu vặt, vì hai điều này hoàn toàn không có mối liên quan nào. Nếu chỉ căn cứ vào số tuổi để tăng, thì khi lên trung học, trẻ sẽ chẳng mua được đồ dùng gì. Tăng tiền tiêu vặt cho trẻ phải để trẻ cân

bằng được khoản thu chi trong cuộc sống, dạy trẻ học được cách giải quyết mâu thuẫn giữa thu nhập và nhu cầu cá nhân.

Khi trẻ mong muốn bố mẹ cho thêm tiền tiêu vặt, đầu tiên phải để trẻ liệt kê mục đích sử dụng tiền bạc, bố mẹ xem xét tình hình, sau đó mới quyết định xem có nên cho thêm hay không. Tất nhiên, khi cần thiết, bố mẹ có thể cho trẻ “vay” tiền, hãy nhân cơ hội này để dạy trẻ kiến thức về vay mượn tiền bạc, đây cũng là một trong những phương pháp không thể thiếu trong giáo dục tài chính.

Tác giả kiêm biên tập tạp chí “Tài chính cá nhân Kiplinger’s” – Janet Bodnar nói rằng: “Cho trẻ tiền tiêu vặt, là phương pháp tốt nhất để dạy trẻ học cách quản lý tiền bạc”. Kỹ năng tài chính, đã trở thành một bộ phận quan trọng trong kỹ năng sinh tồn của con người, vì thế, làm thế nào để giúp trẻ biết cách sử dụng tốt nhất, hợp lý nhất số tiền tiêu vặt, là việc mà các bậc phụ huynh không nên xem nhẹ.

- * Tiền tiêu vặt dùng để đáp ứng những nhu cầu chính đáng.**
- * Hãy cho trẻ “quyền quản lý” tiền tiêu vặt cá nhân.**
- * Hướng dẫn cho trẻ cách chi tiêu hợp lý.**
- * Các ông bố phải lấy mình làm gương để trẻ học theo.**

Bồi dưỡng “kỹ năng tài chính” từ tiền mừng tuổi

Tiền mừng tuổi còn gọi là tiền lì xì, đây là một phong tục trong dịp Tết cổ truyền của người Việt Nam, người Việt Nam rất thích màu đỏ, vì màu đỏ tượng trưng cho sức sống, niềm vui và sự may mắn.

Tết cổ truyền đến, người lớn sẽ chuẩn bị tiền mừng tuổi cho trẻ, vì theo quan niệm dân gian, tiền mừng tuổi có thể xua đuổi quỷ dữ, mang lại may mắn, bình an. Tiền giấy mừng tuổi thường được người lớn bỏ vào trong phong bao màu đỏ rồi mừng cho trẻ. Tiền mừng tuổi được đưa khi chúc Tết đầu năm hoặc vào đêm Giao thừa.

Xét nguồn gốc của tiền mừng tuổi, nó được coi như một lời chúc tốt đẹp mà cha mẹ dành tặng cho con cháu, cũng là một hình thức biểu đạt tình thân. Nhưng qua dịp Tết, phải “xử lý” thế nào với số tiền mừng tuổi của trẻ, lại trở thành vấn đề khó khăn khiến các bậc phụ huynh thấy khó xử. Từ trước đến nay, tiền mừng tuổi hầu hết đều do bố mẹ quản lý, dù có gửi vào tài khoản ngân hàng, hay chuyển vào thẻ tín dụng thì thực chất vẫn là của bố mẹ. Vì vậy, số tiền đó trên danh nghĩa là của trẻ, nhưng thực chất, trẻ chỉ có rất ít, thậm chí là không một chút quyền hạn nào đối với số tiền đó. Lý do để cha mẹ làm như vậy, thông thường là “trẻ con không biết tiêu tiền”, sợ trẻ chi tiêu lung tung, vì thế, cách làm này của cha mẹ rõ ràng là có lý.

Trẻ con không biết tiêu tiền, đây là một vấn đề, nhưng lấy việc đó để “tước đoạt” cơ hội tiêu tiền của trẻ, lại là việc làm không thỏa đáng của cha mẹ. Nếu muốn trẻ “học cách tiêu tiền”, đầu tiên phải tạo cơ hội cho trẻ tiếp xúc với chi tiêu, nếu không, vấn đề này mãi mãi không giải quyết được. Lấy lý do trẻ không biết gì, nên không được tiêu tiền, trẻ sẽ không có cơ hội tiếp xúc thực tế, sau này sẽ không biết đến chi tiêu, vẫn mãi là “không biết tiêu tiền”. Trẻ cảm thấy nhu cầu tiêu tiền chính đáng bị bố mẹ kìm hãm, sẽ nảy sinh cảm giác bất công và như bị lừa dối, từ đó dẫn đến kiêu tâm lý phản kháng, một khi có tiền, là sẽ tiêu tiền linh tinh, hoang phí.

Tuy nhiên, chỉ cần trải qua một giai đoạn thực tiễn và rèn luyện, là trẻ có thể “biết tiêu tiền”. Giống như muốn học bơi, nhất định phải nhảy xuống nước. Cho nên, đối với việc quản lý tiền mừng tuổi của trẻ, các ông bố nên cố gắng đóng tốt vai trò “người hướng dẫn”, trao lại toàn quyền quản lý tiền mừng tuổi cho chúng. Cần lưu ý, là không nên tỏ thái độ thờ ơ, mặc cho trẻ tự giải quyết, cũng không nên độc đoán, bắt trẻ

làm theo ý mình, hãy gợi ý cho trẻ những phương pháp sử dụng tiền mừng tuổi một cách hợp lý và khoa học.

Phan Tuyết đang học lớp 10, đợt Tết vừa rồi, cô bé được hơn 1 triệu đồng tiền mừng tuổi. Ngoài ra, còn có thêm số tiền mừng tuổi 2 triệu đồng tích góp từ mấy năm trước, tất cả đều do cô bé tự quản lý. Phan Tuyết gửi toàn bộ số tiền này vào ngân hàng, hết năm này qua năm khác để hưởng lãi suất. Cô bé luôn mong muốn số tiền mừng tuổi của mình sẽ ngày càng tăng lên, để đến lúc học đại học, sẽ đỡ được bố mẹ một phần nào đó.

Dùng tiền mừng tuổi để đầu tư cũng là một cách hay để bồi dưỡng kỹ năng tài chính. Có thể gửi vào ngân hàng để tiết kiệm, để trẻ hiểu thêm về lãi suất dài kỳ và lãi suất ngắn hạn, đồng thời, dạy trẻ thế nào là lãi suất theo năm, theo tháng. Nếu sau một năm, đến kỳ lấy lãi, hãy hướng dẫn trẻ chuyển tiếp số lãi để tăng số tiền trong tài khoản, cứ tiếp tục như vậy, số tiền tiết kiệm trong ngân hàng sẽ giống như quả cầu tuyết, càng lăn càng lớn. Cha mẹ hãy khuyến khích trẻ làm như vậy, để giúp trẻ hình thành thói quen tiết kiệm, điều này vô cùng có lợi đối với vấn đề tài chính của trẻ sau này.

Nếu khoản tiền mừng tuổi khá lớn, ngoài việc gửi vào ngân hàng, vẫn có thể tính toán kỹ lưỡng hơn một chút, lựa chọn các hình thức tài chính giúp làm tăng nhanh giá trị, chẳng hạn như mua cổ phiếu, trái phiếu, đóng góp quỹ vốn... Xét về độ ổn định trong đầu tư, dùng tiền mừng tuổi để đóng góp quỹ vốn là thích hợp nhất trong việc dùng “tiền sinh ra tiền”.

Hãy quan sát tình trạng thực tế của trẻ, lập ra kế hoạch sử dụng tiền mừng tuổi một cách cụ thể căn cứ theo tiêu chuẩn 5:3:2:

1. Lấy 20% số tiền mừng tuổi dành cho những việc ngắn hạn, để tiền mặt hoặc gửi vào thẻ rút tiền. Số tiền này sẽ do trẻ tự quản lý, dùng để chi trả các khoản thường ngày.

2. 30% số tiền mừng tuổi dành cho những kế hoạch có quy mô tương đối, chẳng hạn như đi du lịch, mua máy tính..., có thể căn cứ vào thời gian thực hiện kế hoạch để tranh thủ gửi vào ngân hàng, giúp tăng thêm lãi suất cho khoản tiền.

3. 50% còn lại của khoản tiền mừng tuổi dùng cho các dự định lớn, có thể tích lũy để dành đến khi trẻ vào đại học, hoặc mua bảo hiểm... Số tiền này có thể thông qua các quỹ đầu tư và mua các “mặt hàng tài chính” để quản lý.

Đối với trẻ, tiền mừng tuổi chính là khoản “thu nhập” lớn nhất trong

một năm, nếu để trẻ tùy ý sử dụng, rất dễ dẫn đến căn bệnh tiêu tiền “vung tay quá trán”. Cho nên, nếu để trẻ quản lý số tiền mừng tuổi, các bậc phụ huynh cần phải hết sức chú ý, hạn chế tối đa thói chi tiêu mù quáng, tránh để trẻ hình thành kiêu tâm lý phản kháng. Cho trẻ quản lý tiền mừng tuổi không phải là “giao trứng cho ác”, mà là một cách giáo dục trẻ về quản lý tài chính, đồng thời là cơ hội để bồi dưỡng kỹ năng tài chính cho trẻ.

- * **Tiền mừng tuổi cho trẻ là một hình thức biểu đạt tình thân.**
- * **Hãy để trẻ tự quản lý tiền mừng tuổi của mình.**
- * **Dùng tiền mừng tuổi để đầu tư.**
- * **Xác lập rõ ràng những kế hoạch sử dụng tiền mừng tuổi.**

Để trẻ học cách lập kế hoạch chi tiêu

Đối với trẻ, bồi dưỡng ý thức tiết kiệm từ khi còn nhỏ vừa là một kỹ năng sống, lại vừa là một việc tốt. Nó đòi hỏi sự phối hợp ăn ý giữa phụ huynh và nhà trường. Ở nước Bỉ, các trường từ tiểu học đã bắt đầu triển khai dạy các môn học chuyên ngành, dạy trẻ hiểu các công việc của người thành niên, thế nào là tiền công lao động, làm thế nào để phân biệt hàng hóa và giá cả... Đồng thời, hướng dẫn cho trẻ hiểu mối quan hệ giữa người tiêu dùng với quảng cáo trên các phương tiện truyền thông đại chúng, hiểu được sự ảnh hưởng của các mẫu quảng cáo đối với người tiêu dùng. Ngoài ra, trường học thường xuyên có các buổi nói chuyện với bọn trẻ, với các nội dung như: không phải cuộc sống của ai cũng giống nhau, có người giàu, người nghèo, người đủ ăn đủ mặc và cả những người ăn không no, mặc không ấm, điều đó cảnh báo chúng ta phải biết tích lũy, tiết kiệm.

Nếu như nói, giáo dục trong nhà trường chỉ là trên lý thuyết, thì hành động của cha mẹ lại có tác dụng thay đổi một cách rất tự nhiên đối với trẻ. Cách làm của các bậc phụ huynh ở Bỉ trên phương diện này vô cùng cẩn thận. Trước khi tiêu tiền, họ luôn lập ra kế hoạch chi tiêu và nói cho trẻ biết tiêu vào việc gì, tiêu như thế nào. Cũng như vậy, khi cho trẻ tiền tiêu vặt, cha mẹ sẽ đề nghị trẻ để ra một phần, rồi giúp trẻ lập ra mục tiêu chi tiêu có kế hoạch.

Dưới sự hướng dẫn của các ông bố, rất nhiều trẻ có thể hiểu được, cuộc sống cần phải có tính toán kỹ lưỡng, lúc nào cũng phải dự trù một khoản tiền phụ để phòng rủi ro.

Mọi người đều biết rõ tầm quan trọng của mục tiêu tài chính, nhưng rất ít người thực hiện được điều đó, nguyên nhân chính là do không xác lập ra các kế hoạch tài chính cụ thể.

Mỗi người buộc phải thực hiện một kế hoạch tài chính lâu dài, phù hợp với tình hình bản thân; chỉ có cách lên kế hoạch hợp lý, mới có thể biến lý tưởng thành hành động. Nhưng, phía sau kế hoạch lâu dài đó, phải đưa ra các kế hoạch chi tiêu hợp lý, trong cuộc sống hàng ngày, điều này là rất quan trọng.

Bất kể là trẻ tự đi mua sắm, hay cha mẹ dẫn đi cùng, thì việc trước tiên cần làm, là phải sắp xếp kế hoạch chi tiêu từ khi ở nhà. Đưa ra các kế hoạch nghiêm túc, mới có thể giảm tối đa các khoản chi tiêu phát sinh không hợp lý, từ đó, dồn số tiền thừa vào một khoản cho những mục tiêu tiếp theo, quản lý tài chính thực sự đơn giản như vậy đó.

Khi xác lập mục tiêu, sẽ định ra kỳ hạn thích hợp, bạn có thể chia mục tiêu của mình thành mục tiêu ngắn hạn hoặc mục tiêu dài hạn, rồi từng bước đi theo hướng đã định, cuối cùng, nhất định sẽ thực hiện được mục tiêu. ***Đặt ra kế hoạch chi tiêu chính là một phần quan trọng trong phần mục tiêu ngắn hạn của bạn.***

Cha mẹ của Hồng Minh cho cậu bé tiền tiêu vặt từ khi cậu bé bắt đầu đi học, có lúc là mười mấy nghìn, có lúc là mấy chục nghìn. Hồng Minh dùng tiền tiêu vặt để mua những gì mình thích, trông thấy cái gì là mua cái đó, chi tiêu rất tùy tiện, khi tiêu hết tiền lại xin thêm cha mẹ. Có điều, cha mẹ Hồng Minh từ trước đến nay chưa bao giờ từ chối việc cậu bé xin tiền. Kết quả là khoản tiền tiêu vặt cho Hồng Minh ngày càng nhiều, còn cậu bé ngày càng không biết kiềm chế trong chi tiêu.

Cuối năm, cả gia đình dọn dẹp chuẩn bị đón năm mới. Lúc lau dọn ngăn kéo, gầm giường, giá sách của Hồng Minh, mẹ cậu bé phát hiện thấy một đồng đồ chơi, nào là siêu nhân, mặt nạ, súng nhựa, còn có cả mô hình sọ người ghê rợn... Nhìn thấy đồng đồ chơi của chính mình, Hồng Minh tự nghĩ: mấy thứ này đều do mình mua ư? Sao mình chẳng thích cái nào vậy? Hóa ra trong gần một năm vừa rồi, toàn bộ tiền tiêu vặt của mình chỉ đổ vào “đồng rác” đó. Hồng Minh cảm thấy hối hận, nhưng giờ đã không kịp.

Đồng thời, cha mẹ cậu bé lúc này cũng bắt đầu nhận ra rằng, từ xưa đến nay, họ chưa từng có bất kỳ yêu cầu nào đối với việc chi tiêu của con cái, cũng không biết rõ con cần tiền để mua những gì.

Lần đầu tiên dùng số tiền để mua những sản phẩm mà mình yêu thích, đối với mỗi đứa trẻ, đây giống như một trải nghiệm thần kỳ. Chính điều thần kỳ này mang lại cảm giác thỏa mãn, làm trẻ không ngừng mang tiền đi mua sản phẩm. Do thiếu kinh nghiệm, nên trẻ rất khó tự kiềm chế bản thân, nếu cha mẹ dùng các biện pháp cương quyết hay là bạo lực để hạn chế sự chi tiêu, sẽ làm ảnh hưởng đến nội tâm và tâm lý lành mạnh của trẻ.

Dùng hành động tăng hay giảm tiền tiêu vặt để đạt mục đích cũng không phải là cách giáo dục hiệu quả, quan trọng hơn là cha mẹ hãy dựa vào những thực tế trong cuộc sống hàng ngày, hướng dẫn trẻ cách tiết kiệm và chi tiêu thông minh. Tránh thói tiêu tiền hoang phí, đặt ra kế hoạch chi tiêu thích hợp, quản lý chặt chẽ là những điều vô cùng quan trọng, đồng thời cũng là những biện pháp rất có hiệu quả.

Đối với trẻ, kế hoạch chi tiêu không cần phải quá chi tiết nhỏ nhặt, cần đơn giản, dễ hiểu và dễ thực hiện. Đương nhiên, cũng phải để trẻ hiểu rằng, cái gọi là “kế hoạch chi tiêu” không phải là cấm trẻ mua đồ,

mà là phân loại theo tầm quan trọng của tất cả những thứ muốn mua, rồi căn cứ theo tình hình thực tế, xem xét ưu tiên mua cái gì trước, cái gì sau, mua theo trình tự đã sắp xếp. Ngoài ra, thông qua kế hoạch chi tiêu, tìm ra những khoản không cần thiết.

Trong lúc lập kế hoạch chi tiêu, có thể tuân theo vài bước làm sau đây:

1. Liệt kê ra toàn bộ khoản thu nhập của trẻ trong một tuần, trong đó tiền tiêu vặt và tiền làm thêm gần như là những khoản thu nhập cố định.

2. Liệt kê ra những khoản cần chi trong một tuần, ví dụ như mua dụng cụ học tập, trả tiền ăn trưa, tiền xe buýt...

3. Liệt kê ra toàn bộ những thứ cần mua trong thời gian gần.

4. Trong danh sách những thứ cần mua, tìm xem cái nào là cần thiết mua trước, cái nào có thể mua sau. Sau đó, lại căn cứ vào khoản thu nhập, xem xét cái nào có thể mua ngay lập tức, cái nào cần tiết kiệm tiền để mua.

5. Tính toán lại một lần, sau khi trích ra khoản chi tiêu cần thiết từ phần thu nhập tiết kiệm, số còn lại chính là khoản quỹ chi tiêu có thể tự chi dùng. Căn cứ xem khoản quỹ này được bao nhiêu, hãy mua những thứ cần thiết trong khả năng của mình trước, sau đó mới xét đến những thứ cần mua khác, cuối cùng là những thứ chưa thực sự cần thiết.

Kế hoạch chi tiêu chỉ cần đơn giản như vậy, dù số tiền hàng tuần trẻ có được tuy ít, nhưng vẫn cần lên kế hoạch chi tiêu, ít nhất, nó có thể giúp trẻ biết cách quản lý chi tiêu từ khi còn nhỏ. Ngoài ra, trong lúc đi mua sắm theo thứ tự đã định, trẻ sẽ dần phát hiện thấy những khoản chi không cần thiết, từ đó có thể lập mục tiêu tiết kiệm, đồng thời học được cách phân tích tỉ mỉ đối với tình hình tài chính của bản thân.

Khi bắt đầu triển khai kế hoạch tài chính, các bậc cha mẹ nên chú ý theo dõi. Trong tháng đầu tiên, hãy ghi chép lại cụ thể từng khoản chi tiêu của trẻ, nên theo dõi liên tục trong ba tháng liên tiếp là tốt nhất. Làm như vậy để trẻ biết rõ đã tiêu tiền vào việc gì, khoản nào là cần thiết, khoản nào là cần tiết kiệm...Sau một thời gian, trẻ sẽ hình thành thói quen chi tiêu hợp lý, điều này mới là mấu chốt quan trọng trong lĩnh vực quản lý tài chính.

Vào thế kỷ thứ 19, một thương nhân người Do Thái đã viết ra giấy những nguyên tắc tài chính rồi bỏ vào trong túi tiền. Mỗi khi cần dùng tiền, ông ta lại mở túi đọc một lượt các nguyên tắc tài chính này, rồi mới quyết định có nên tiêu tiền hay không. Đây chính là “10 nguyên tắc

vàng trong tài chính” đã được lưu truyền bao lâu nay ở khu vực Âu Mỹ. Nguyên tắc thứ hai trong đó nói rằng: “Cuộc sống cần phải có dự toán. Nếu chi tiêu không biết kiềm chế, không có kế hoạch, thu nhập không đáp ứng đủ nhu cầu chi tiêu, tài chính ắt sẽ bị phá sản”. Trong cuốn “Việc kinh doanh của người Do Thái” cũng viết rằng: “Dự toán không giống chiếc áo bó chặt vào người, dự toán như một tấm bản đồ, là một phương pháp khoa học, chính nó sẽ giúp bạn lập kế hoạch sử dụng tài chính, giúp bạn dùng nguồn thu nhập có hạn để tận hưởng cuộc sống tuyệt vời nhất”.

Cứ mỗi tối, tỷ phú dầu mỏ Rockefeller lại ngồi tính toán sổ sách, sau khi ghi rõ ràng từng đồng đã tiêu như thế nào, rồi mới lên giường đi ngủ. Nếu con cái chúng ta biết được cách quản lý và lên kế hoạch tài chính cho bản thân, chúng hoàn toàn có thể trở thành những “chuyên gia kinh doanh”, điều này như một động lực hỗ trợ cho tương lai, bởi vì điều khiển được tiền bạc cũng là một phần rất quan trọng trong kỹ năng tài chính.

Khoản tiền không được tiêu nhất quyết không đụng vào, đây là cách nắm bắt tài chính đơn giản nhất. Như vậy, bắt đầu từ bây giờ, hãy để trẻ học được cách dự toán cho tương lai của chính mình.

- * **Đưa ra kế hoạch để kìm hãm thói chi tiêu hoang phí.**
- * **Kế hoạch chi tiêu là điểm xuất phát trong quản lý tài chính.**
- * **Kế hoạch chi tiêu chỉ cần đơn giản, dễ nắm bắt và vận dụng.**
- * **Kế hoạch có thành công hay không nằm ở việc thực hiện và lòng kiên trì.**

Dạy trẻ một số kỹ xảo trong chi tiêu

Trước kia, mỗi lần đi mua đồ dùng học tập, Đình Văn chỉ chú ý nhìn bề ngoài của sản phẩm, ví dụ như cậu bé rất thích thú các hình vẽ ngộ nghĩnh in trên thân cây bút, hay các con vật đáng yêu ở đầu chiếc bút chì... tất nhiên là mua những thứ này sẽ tốn tiền hơn so với các cây bút bình thường khác. Mẹ của Đình Văn là người nắm rõ tình hình thị trường, nên đã đưa ra gợi ý: “Ở nhà, con đã có rất nhiều đồ chơi hình động vật rồi; với số tiền như vậy, một là con chỉ mua 1 chiếc bút có hình chú gấu này, hai là mua thêm được ba chiếc bút loại khác?”. Đình Văn nghe theo sự gợi ý của mẹ, lựa chọn luôn cách thứ hai.

Thông qua cách gợi ý của mẹ, Đình Văn đã biết chú ý vào công dụng của sản phẩm khi mua đồ, đồng thời biết cách so sánh giá thành giữa những mặt hàng khác nhau. Bây giờ, khi mua bất cứ thứ gì, dù không có mẹ đi cùng, Đình Văn vẫn nhớ đến cách của mẹ: **“Cùng một số tiền như vậy nhưng mua được nhiều thứ chẳng phải tốt hơn sao?”**, **“Hai cái này mặc dù trông bề ngoài khác nhau nhưng tính năng, chất lượng lại như nhau, tất nhiên phải chọn cái rẻ hơn”**. Từ bài học của mẹ, những thứ Đình Văn mua về sau này đều có giá rẻ, chất lượng cũng không tồi.

Cùng với sự phát triển, việc mua sắm của trẻ cũng ngày một tăng. Để giúp trẻ bồi dưỡng được thói quen chi tiêu hợp lý, lúc này, các ông bố nên bắt đầu hướng dẫn cách chi tiêu cho trẻ, dạy trẻ một số kỹ năng tiêu dùng cơ bản và cần thiết.

Với đại đa số người tiêu dùng, lựa chọn sản phẩm chất lượng tốt, giá thành rẻ là nguyên tắc hàng đầu. Vì thế, khi đi mua sắm, làm sao để chi ít tiền mà mua được những thứ mình cần với chất lượng và giá cả tốt nhất, chính là kỹ năng tiêu dùng đầu tiên mà trẻ phải học được. **Có thể trẻ sẽ không hiểu được hết hàm ý của chữ “mặt hàng ngon - bổ - rẻ”, nên các ông bố hãy giải thích đơn giản cho trẻ rằng: “cái gọi là ngon - bổ - rẻ chính là những mặt hàng có giá rẻ nhất mà chất lượng lại tốt nhất”**.

Cũng nên để trẻ biết rằng, tuân theo nguyên tắc “ngon – bổ - rẻ” trong tiêu dùng, mục đích không đơn thuần chỉ là tiết kiệm tiền, mà còn là “cực tuyệt” với việc chi tiêu không hợp lý, mù quáng, để mỗi đồng tiền đều được dùng đúng vào những lúc cần thiết. Học cách so sánh cũng giúp trẻ rèn luyện tư duy và xây dựng lập trường cho bản thân.

Lúc Ngọc Chân mới biết nói, có người đã hỏi cô bé rằng: “Cháu thích

xem chương trình nào nhất?”, cô bé trả lời: “Xem quảng cáo ạ!”. Ngọc Chân đặc biệt bị thu hút bởi những hình ảnh sống động trong các mẫu quảng cáo, cô bé còn học được rất nhiều những thuật ngữ ò trong quảng cáo. Mẹ cô bé nói rằng: “Cứ trên quảng cáo có cái gì, là cô bé muốn có cái đó, lần nào nó cũng muốn tôi mua cho. Bây giờ, trong nhà đã đầy ắp các loại như sữa, dinh dưỡng, sữa chua, nước hoa quả, nước ngọt... như trên ti vi người ta quảng cáo”.

Cũng giống như bao đứa trẻ khác, Ngọc Chân luôn cảm thấy cuộc sống ngoài đời giống như trong quảng cáo. Đối với trẻ, mọi thứ nói trên ti vi đều là đúng, vì vậy, có thể nói, xem quá nhiều quảng cáo sẽ làm nhiều loạn nhu cầu tiêu dùng bình thường của trẻ.

Một số trẻ lại thi nhau thích bắt chước giống như quảng cáo, chạy theo phong cách của các ca sĩ, diễn viên trên ti vi, theo đuổi những thứ xa xỉ một cách mù quáng, tất cả điều đó đều là những hành vi tiêu dùng không lý trí. Cho nên, không để trẻ học theo quảng cáo là điều mà các ông bố cần dạy trẻ.

Quảng cáo có thể đáp ứng được mong muốn tiêu dùng của trẻ, nhưng trẻ lại hoàn toàn tin tưởng vào những thứ trên ti vi. Trong quá trình tiêu dùng, không nên quá tin tưởng vào nội dung của quảng cáo, phải dựa vào nhu cầu thực tế của bản thân và chất lượng sản phẩm để quyết định có nên mua hay không.

Người Trung Quốc có câu “Chỉ có mua lầm chứ không có bán lầm”. Bất kể nhà sản xuất nào cũng có thể giảm giá thành để bán chạy các sản phẩm của mình, nhưng mục đích của việc làm đó chỉ là thủ đoạn nhằm thúc đẩy tiêu dùng mà thôi. Dù hàng hóa có giảm đến cỡ nào, thì nhà sản xuất vẫn thu được lợi nhuận, không thể bị thua lỗ. Còn các thông tin về giảm giá, khuyến mãi lại luôn thu hút được sự quan tâm của người tiêu dùng, làm mọi người không để ý đến chất lượng và giá thành của sản phẩm. Đặc biệt, đối với các mặt hàng thực phẩm, loại mặt hàng chỉ có một thời gian bảo quản nhất định, thì một số siêu thị lại giảm giá để bán cho nhanh, nếu tham rẻ mà mua quá nhiều, ăn không hết sẽ biến thành hàng bị ô nhiễm, vừa ảnh hưởng đến sức khỏe, vừa lãng phí tiền bạc.

Cho nên, các ông bố một mặt phải dạy trẻ biết cách tận dụng cơ hội giảm giá ở cửa hàng, mặt khác phải biết phân tích các thông tin khuyến mãi, để tránh bị rơi vào hố bẫy của những chương trình “khuyến mại giả”.

Năm ngoái, con trai ông Khang trông thấy một đôi giày thể thao được bày bán trong một cửa hàng trên phố, cậu bé liên tục đòi bố phải

mua cho mình, nhưng không được bố đáp ứng. Sau dịp Tết cô truyền, cậu cầm toàn bộ tiền mừng tuổi, vội vàng chạy đến cửa hàng mua đôi giày mà mình thích. Nhưng chỉ sau một thời gian ngắn, bố không thấy cậu xỏ chân vào đôi giày đó nữa, nguyên nhân đơn giản là có bạn học nói rằng, đôi giày của cậu trông không hợp một...

70% trẻ mua sắm đều do cảm tính. Đây cũng là một trong những sai lầm mà bọn trẻ thường xuyên mắc phải, khi trông thấy món đồ muốn mua, ngay lập tức phải mua bằng được; chẳng bao lâu sau đã thấy chán sản phẩm đó, rồi hối hận là mình đã không suy tính trước khi mua.

Vì vậy, ngoài những điều nói trên, các ông bố khi bồi dưỡng kỹ năng tiêu dùng cho trẻ, nên chú ý dạy trẻ cách so sánh hàng hóa và biết trả giá, cố gắng dạy trẻ mua được sản phẩm cần thiết với số tiền bỏ ra là thấp nhất.

- * **Lựa chọn những mặt hàng “Ngon - Bổ - Rẻ”.**
- * **Quảng cáo chỉ dùng để tham khảo.**
- * **Cảnh giác với chiêu trò “giảm giá” của các nhà sản xuất.**
- * **Phải biết so sánh và trả giá sản phẩm.**

Hãy tạo ra cuộc sống giàu có cho trẻ

Có lẽ, rất nhiều người trong chúng ta ngưỡng mộ Rockefeller – người đàn ông giàu nhất thế giới, là người đầu tiên có 1 tỷ dollar. Cuộc đời của ông đã trở thành một câu đố cho cả thế giới. May mắn là trong vài năm gần đây, cuốn tự thuật dày 1.700 trang của Rockefeller được công bố, đã giúp chúng ta hiểu rõ thêm về con người ông. Hóa ra, ông vua dầu mỏ một thời này là một người khá giản dị, tiết kiệm và hòa nhã.

Làm thế nào để cậu thiếu niên nhà nghèo Rockefeller trở thành một ông vua dầu mỏ lẫy lừng thế giới? Sự thay đổi ấy không có gì là bất ngờ cả. Trong 16 điều nổi bật về quản lý tài chính mà ông viết, có một điều: **“Hãy học số học ngay từ khi còn nhỏ”** Rockefeller vẫn luôn gìn giữ cuốn sổ ghi chép từ khi ông mới mười mấy tuổi, trong cuốn sổ nhỏ đó, ông viết tất cả các con số cần chi tiêu trong cuộc sống, dù nhiều dù ít cũng ghi ra, rồi xem xét lại tỉ mỉ, dần dần hình thành nên sự nhạy cảm với các con số. Nhận biết các con số đã trở thành sở trường của Rockefeller, đó cũng là một trong những nguyên nhân quan trọng dẫn đến sự thành công của ông sau này.

Dù mai sau bạn có để lại cho con bao nhiêu tài sản, nhưng nếu bản thân trẻ không thể nắm bắt được những kiến thức về tài chính, thì tất cả của cải bạn để lại cũng rất dễ tan biến. Ngày càng có nhiều cha mẹ nhận biết được việc bồi dưỡng kỹ năng tài chính cho trẻ là quan trọng. Nhưng phải bồi dưỡng trẻ thế nào mới là đúng?

Có lẽ, chúng ta từng biết đến câu này: “cho trẻ cá không bằng cho chúng cần câu cá”, hãy để trẻ hiểu về tài chính, thông qua các bài học thực tế về đầu tư để nâng cao giá trị tài sản. Vì thế, bồi dưỡng cho trẻ những quan niệm tài chính đúng đắn từ khi còn nhỏ, chính là cách tạo cho trẻ một cuộc sống giàu có sau này. Trong tất cả những kỹ năng về tài chính, xây dựng sự nhạy cảm đối với các con số có ý nghĩa quan trọng hơn cả.

Trong cuộc sống xung quanh chúng ta, ở đâu cũng có khái niệm về số học, chúng ta phải để trẻ học được cách điều khiển chúng, điều này liên quan đến sự tích lũy tài sản của trẻ sau này. Học số học, nghiên cứu số học, nắm bắt số học, sẽ giúp trẻ nhanh chóng tính toán được giá trị thời gian của tiền bạc, cũng dạy trẻ cách để tích lũy được nhiều của cải nhất.

Bồi dưỡng sự nhạy cảm của trẻ đối với các con số không chỉ là dạy trẻ biết đếm, biết cộng trừ nhân chia. Cái gọi là “tính nhạy cảm với số học”

ở đây nhằm chỉ cách dùng số học để tư duy, để làm việc một cách dễ dàng; đồng thời hiểu rõ được mối quan hệ giữa những con số với nhau. Phải giúp trẻ nâng cao tính nhạy cảm với số học, biết cách kết hợp số học với các hoạt động thường ngày. Chẳng hạn, cho trẻ chơi trò chơi liên quan đến điện toán, để trẻ làm quen với hình dạng các con số; khi đi trên đường, dạy trẻ cách phân biệt số xe; trong lúc mua sắm, hãy cho trẻ tập tính toán giá cả... Tóm lại, có rất nhiều cách để bồi dưỡng cho trẻ.

Nhà toán học vĩ đại Gauss do từ nhỏ đã được cha dạy về các công thức toán học, nên năm lên 4 tuổi, ông đã giúp cha làm các phép tính toán.

Matthew House, 34 tuổi, là Phó giám đốc cao cấp của công ty bao bì AMP, Mỹ (đây là một công ty sản xuất bao bì lớn ở Milwaukee), khi nhớ về tuổi thơ của mình, **ông nói: “Cha tôi luôn nói với tôi rằng: trong cuộc sống, nếu con muốn đạt được thứ gì, con nhất định phải nỗ lực làm việc”.**

Công việc hồi còn trẻ của Matthew House chủ yếu là sửa chữa máy cắt cỏ, xe cán tuyết cùng với một số công việc khác. Lên 9 tuổi, ông bắt đầu tìm thấy công việc đầu tiên trên nông trường gần nhà, đó là tắm và cho bò ăn. Ông bày tỏ “Ngay từ hồi còn nhỏ, những thứ mà tôi muốn mua, từ chiếc cần câu cá hay đôi giày trượt tuyết, thậm chí là cả một chiếc xe, đều là do tôi cố gắng lao động để có được chúng”. Matthew còn nói: “Cha tôi, ông Howard là chủ tịch kiêm người sáng lập ra công ty, ông luôn dạy tôi một điều rằng, tiền rất quan trọng, việc xác lập mục tiêu tài chính cho mình cũng rất quan trọng, nhưng phải dựa vào sức lực của bản thân để đạt được mới là điều quan trọng nhất”.

Một cuộc điều tra cho thấy, có những người cả đời luôn sống trong nghèo đói, một trong những nguyên nhân chủ yếu đó là họ không bao giờ đưa ra mục tiêu phấn đấu trở thành người giàu có. Giống như con thuyền không xác định được hướng đi, nên khi gió thổi chiều nào, thuyền sẽ bị đẩy theo chiều đó. Vì vậy, với việc bồi dưỡng kỹ năng tài chính cho trẻ, cần bắt đầu việc xây dựng các mục tiêu.

Khi trẻ bắt đầu được cho tiền tiêu vặt cá nhân, các ông bố có thể dạy trẻ cách kiểm tra định kỳ xem mình tiết kiệm được bao nhiêu tiền, bố mẹ cùng tính toán với trẻ, rồi ghi chép lại để theo dõi. Khi trẻ biết về toán, và học được những phép tính cộng trừ cơ bản, hãy tặng cho trẻ một cuốn sổ, dạy trẻ cách ghi chép theo dõi chi tiêu. Thông qua việc phân tích các khoản chi tiêu để đưa ra những mục tiêu tài chính hợp lý.

Không có mục tiêu, thì không có kế hoạch. Xác lập mục tiêu tài chính, mục đích là để trẻ nhìn thấy rõ hành động tài

chính của bản thân, từ đó thúc đẩy khả năng quản lý tài chính của chúng. Tuy nhiên, khi xác lập mục tiêu tài chính, trẻ trước hết phải biết phân biệt giữa mục tiêu và nguyện vọng. Nguyện vọng là những mơ ước trong cuộc sống, đôi khi là thật, đôi khi là không; còn mục tiêu tài chính có 2 tính năng: có thể cân đo (kết quả của mục tiêu có thể dùng tiền để tính toán chính xác) và có tính thời gian (đưa ra thời gian để thực hiện mục tiêu). Ví dụ: Tôi muốn đến cuối năm phải có được một trăm triệu đồng, tôi muốn sau một năm có thể mua được một chiếc xe ô tô của hãng GIANT... đây đều là những mục tiêu tài chính cụ thể.

Khi hướng dẫn trẻ xây dựng mục tiêu tài chính, phải biết vận dụng với thực tiễn, không nên quá mơ hồ, khó hiểu. Những thứ mà trẻ muốn mua chắc chắn là rất nhiều, vì vậy, bố mẹ hãy giúp trẻ sàng lọc mục tiêu thích hợp nhất. Cuối cùng, hãy phân tích tỉ mỉ cùng trẻ về những mục tiêu tài chính này, liệt kê các bước thực hiện. Sau đó, định ra kế hoạch nhỏ trong từng tháng và hoàn thành mục tiêu, chẳng hạn như đặt ra định mức mỗi tháng phải để dành ra bao nhiêu tiền (vì muốn đạt được mục tiêu cần có những kế hoạch cụ thể).

“Nếu cha mẹ bạn đã từng trải qua thời kỳ khủng hoảng, thì trong quá trình giáo dục con cái, sẽ luôn đề cập đến tiền”, Thomas Robert, 51 tuổi nói vậy. Ông là người thừa kế đời thứ tư của Nhà xuất bản thủ phủ Pierre, thuộc tiểu bang Nam Dakota, nước Mỹ.

Cha của Thomas Robert, ông Godfrey - 84 tuổi đã dạy Robert về nghiệp vụ doanh nghiệp và tài chính cá nhân. Robert nói rằng, cha của ông chỉ vay tiền đúng 1 lần để mua một khu resort, còn toàn bộ những thứ khác “Đều do ông tiết kiệm để mua chúng”.

Khi còn nhỏ, Robert nói rằng ông nhận được rất nhiều sự giúp đỡ từ phía gia đình; nhưng từ khi còn học trung học, cứ bắt đầu vào dịp nghỉ hè, là Robert đã tự đi làm thêm, chăm chỉ tiết kiệm tiền. Năm 17 tuổi, Thomas Robert muốn mua một chiếc xe cổ, hiệu Pontiac LeMans đời 1965, có giá 600 dollar Mỹ. Sau khi thương lượng, giá chỉ còn 400 dollar. Robert đã hỏi vay cha 400 dollar để mua được chiếc xe cổ đó, nhưng mỗi tuần ông phải trả cho cha 50 dollar. “Cha đã dạy tôi một bài học rất có ý nghĩa”, Robert nói vậy, “Chỉ có lao động mới có thể tiết kiệm được tiền”.

Trong cuộc sống, đứa trẻ nào cũng muốn được sở hữu nhiều thứ, nhưng khoản tiền cá nhân lại không đủ để đáp ứng mong muốn đó. Lúc này, ngoài việc để trẻ điều chỉnh lại mục tiêu tài chính, bạn có thể áp dụng phương thức vay mượn thế chấp, cho trẻ “vay” một khoản tiền vừa đủ. Và tất nhiên, nếu đã là vay cũng phải yêu cầu trẻ trả cả lãi suất.

Không nên nghĩ rằng cách làm trên là không có tình thân. Vì thực tế, trẻ mượn cha mẹ tiền, cũng là một cách rèn luyện kỹ năng tài chính tốt. Sau này, nếu trẻ tiếp xúc với các hình thức vay mượn ngoài xã hội sẽ không còn ngỡ ngàng. Người làm cha, sẽ không ai mong muốn con cái mình phải đi mượn tiền người khác, trở thành kẻ nợ nần, nhưng chúng ta cũng không thể không công nhận rằng, vay mượn tiền bạc là hình thức khá phổ biến trong đời sống hiện nay.

Vì vậy, thông qua việc cho trẻ vay tiền, hãy để trẻ sớm tiếp xúc với hình thức phổ biến này, điều đó có thể bồi dưỡng trách nhiệm và ý thức đề phòng rủi ro tài chính cho trẻ, ngay từ khi chúng còn nhỏ. Đây hẳn là một việc đáng làm trong quá trình giáo dục quan niệm về tài chính cho trẻ.

- * Giáo dục trẻ kiến thức về tài chính quan trọng hơn việc để lại một khối tài sản.**
- * Tính nhạy cảm với số học có tác dụng hỗ trợ trong quản lý tài chính.**
- * Quản lý tài sản cần phải có mục tiêu cụ thể.**
- * Vay mượn cũng là một hình thức rèn luyện “kỹ năng tài chính”.**